ŞAAT MÜHENDİSLERİ ODASI YAYIN ORGANI

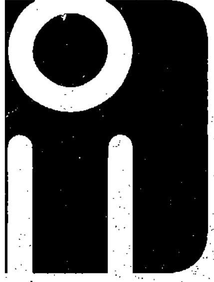

TÜRKİYE MÜHENDİSLİK HABERLERİ

ışavir
ıhendislik
ımetleri

225

TÜRKİYE MÜHENDİSLİK HABERLERİ

İNŞAAT MÜHENDİSLERİ ODASI AYLIK YAYIN ORGANI

YIL : 19 CİLT : 19 SAYI : 225

Sahibi : İnşaat Mühendisleri Odası
Adına İzzettin SİLİER

Sorumlu Yazı İşleri Yönetmeni :
Enis ÜSER

Teknik Yönetmeni :
Ahmet SAT

Yönetim Yeri :
Selânik Cad. No. 19/1 Yenişehir - Ankara
Tel. : 12 13 69 - 17 85 99

Dizilip Basıldığı Yer :
DOĞUŞ Ltd. Şti. Matbaası - Ankara

Abone Tarifesi :
Fiyatı : 20,— lira, Yıllığı : 200,— lira olup, dış memleketler için 40 lira. Öğrencilere % 60 tenzilâtlıdır. Yıllık abone tutarına özel sayı bedelleri de dahildir. Türkiye Mühendislik Haberleri Dergisi İnşaat Mühendisleri Odası üyelerine bedelsiz gönderilir.

Telif Hakları Tarifesi :
Derginin beher standart sayfası, telif yazılar için 75,— lira, çeviri yazılar için 50,— lira; orijinal şekil ve resimler için 30,— liradır. Orijinal karikatürlere 100,— liraya kadar telif hakkı ödenir. ★ Yayın Komitesi gönderilen yazılar üzerinde gerekli düzeltmeyi yapmağa yetkilidir, ★ Basılan çeviri yazılardan dolayı her türlü sorumluluk çevirene aittir ★ Yayınlanan yazılardaki fikir ve teknik sorumluluk yazarlarına ait olup İnşaat Mühendisleri Odasını ve dergiyi bağlamaz ★ Dergideki yazılar kaynak gösterilmek şartıyla izin alınarak başka bir yayın aracında yayınlanabilir. İlânlardan sorumluluk kabul olunmaz ★ Dergiye gönderilen çeviri ve fotoğrafların kaynaklarının gösterilmesi gerekir.

İLAN TARİFESİ

Arka kapak (renkli olabilir)	3.000,— TL.
Ön kapak içi	2.200,— TL.
Arka kapak içi	1.800,— TL.
İç tam sahife	1.300,— TL.
İç yarım sahife	700,— TL.
İç çeyrek sahife	400,— TL.

12 ay ve daha fazla sürekli ilân halinde % 30, 6 ay ve daha fazla sürekli ilân halinde % 15 indirim yapılır.

İÇİNDEKİLER

Kapak Düzeni : Seydali

projeci mühendisin ödüllendirilmesi gereği

"Uzun Dönemli Kalkınmanın ve Üçüncü Beş Yıllık Kalkınma Planının Temel Hedefleri ve Stratesi" nin "Kalkınma Politikalarının İlkeleri" başlıklı bölümünde aynen şu hüküm var :

> 7. 26. Yerli teknoloji üretimin başlıca merkezlerinden biri olarak kamu ve özel millî mühendislik ve projecilik hizmetleri **ödüllenecek** ve **özendirilecektir.**

Üçüncü beş yıllık planın birinci yılını doldurmuş bulunuyoruz. Proje bürolarımızın olsun, kamu kesiminde projecilik yapan meslektaşlarımızın olsun yeni bir olanağa kavuşturulması yolunda atılmış bir adım göremiyoruz. Oda Yönetim Kurulumuz olarak biz yıl içinde, en çok bu konuya önem verdik. İsterdik ki, çalışma dönemimizin sona erdiği, şu günlerde, projeci meslektaşlarımıza çok sevindirici haberler iletebilmiş olalım.

Projeci mühendsler, dünyanın her yerinde baş üstünde tutulan, gerçek anlamda ödüllendirilen kişilerdir; meslek zümremizin hiç kuşkusuz en değerli bölümünü oluştururlar. Ne yazık ki bunlar bizim kamu kesiminde en çok ezilen kişilerdir, her türlü zam, esirgenerek, en son bunlara uygulanır. Proje büroları ise öylesine bir bozuk iş düzeni içinde uğraşırlar ki, bir süre sonra güçleri tükenir. Yirmi beş senedir, yalnız devlet işleri, bir çok büyük büronun ortaya çıkması için yeterli olabilirdi. Fakat olamamıştır. Bazan pek çok iş ortaya birden sürülür; bir furya dönemi başlar; kalitesiz projeler para kazandırır. Arkasından hiç is çıkmaz, kıyasıya rekabet, yüzde 60 tenzilâtlı teklifler ortaya çıkar; bu defa bu perişanlıkta kaliteli proje yapma olanağı bulunamaz.

Halbuki "milli teknoloji" dediğimiz şey bunlarla başlıyacak ve gelişecektir. Bu bürolar büyük devletlerde bile kamu ortaklıkları haline sokulmuşlardır; devlet iç politikasını, dış politikasını bunların işsiz kalmaması amacına göre ayarlar.

Şimdi bu sorunların üzerinde daha ciddi durulacağını umduğumuz günlere girmiş bulunuyoruz. Bu devreyi, tatsız günlerin tartışması ile doldurmayıp, verimli kullanmalıyız. Bu amacla proje hizmetleri konusuna somut katkılarda bulunmak çabasına girdik. İlk adımda İsviçre, Almanya, Fransa, nın bu konudaki yönetmeliklerini, kurallarını Türkçeye çevirdik. (Çevirme işini üzerine alıp özenle yürüten Sayın Sedat Özkol, Sayın Semay Tokgöz ve Sayın Vedat Yönelli arkadaşlarımıza burada minnettarlık duygularımı açıkça ifade etmeliyim) İkinci adım Türkiye'de, benzeri bir kurallar sistemi nasıl olmalıdır? Sorusuna cevap aramaktır. Bunun için Ankara'daki büyük proje bürolarını bir araya getirdik; onların seçtiği Sayın Kutlu Doluca yürütücülüğünde bir kurul eldeki dokümanlardan yararlanarak bir çalışmaya koyuldu.

Proje hizmetleri konusundaki çalışmalarımızı bütün üyelerimize sunmayı faydalı bulduk; bu sayıdan başlayarak bir kaç dergimizi bunlar dolduracak...

ALMANYA'DA

SERBEST ÇALIŞAN MÜHENDİSLERİN ÜCRETLERİNE AİT TÜZÜK

(Sözleşme hükümleriyle birlikte)

Çeviren :
Yük. Müh.
Vedat YÖNELLİ

3 Nisan 1956 tarihinde yayınlanmıştır.

Mühendislerin Ücretlerine ait Tüzük Komisyonca çıkarılmıştır.

1 9 5 6

Werner - Verlag GMBH / Düsseldorf

GİRİŞ :

1937 yılında derlenen "Mühendislerin Ücretlerine ait Tüzük" ün kapsamı, bu yeni çalışmayla 1956 yılında tekniğin gelişimine uydurulmuş oldu.

Buradaki ücret göstergeleri dizileri serbest çalışan mühendislerin işleri için genel görünümde alışılmış ve ölçülmüş bedellerdir. Burada ön kabul, bir mühendislik işinin teknolojik gelişim ve teknik bilimlere göre oluşuyor bulunmasıdır.

BÖLÜM : A

GENEL HUSUSLAR

Madde : 1 **Kavramların tanımı**

1. Ücret, mühendisin Md : 5'de belirtilen yan masraflar ve yerinde inşaat yöneticiliği hariç bütün işleri için kendisine yapılan ödemelerden ibarettir.

2. Ücret, mühendislik işinin cinsi bir başka ölçüye ihtiyaç göstermediği takkirde, inşa edilen, yönlendirilen ya da rapor düzenlenen işe ait toplam işveren masrafının (tesis masraflarının) yüzdesi olarak ve işin sınıfına göre hesaplanır. Toplam masraf (tesis masrafları) kavramı, elde edilebildiği takdirde, tek tek mühendislik işleriyle aydınlanır.

3. Tesis masrafları hesap kesimi ile kesinleşir. Hesabın henüz kesinleşmediği durumlarda, bu, tahminle sonuçlandırılan masrafların bir ortalaması olarak alınır. Şayet bir masraf ortalaması da bulunmuyorsa, Bölüm : B'de daha başka bir yol gösterilmeyen durumlarda, tesis masrafları mühendis tarafından tahmin edilir.

4. Şayet işveren, taşımayı yahut işe katılmayı, yahut mevcut ya da bulunacak yahut da ödünç alınacak ham maddeyi kendi üzerine alırsa, yahut inşaatta kısmen birlikte çalışır-

sa, yahut işveren bir takım geri ödemeler ya da kolaylıklar sağlar veya işveren diğer masraflara katılmak istemezse, bunların ek mal ya da faydalanma değerlerinin mutad tutarları tesis masraflarına yüklenir.

Madde : 2 **Kullanımların tanımları**

1. Mühendısin sözleşmesi çok sayıda, oldukça değişik iş veya görevleri kapsıyorsa ve bunlar bir bütün ünite görünümünde bulunmuyorlarsa o zaman tüm ücret herbir iş veya görev için, hattâ mühendisten tek tek iş istenmiyor olsa dahi, ayrı ayrı hesaplanır.

2. Sözleşme, çok sayıda ve oldukça benzer iş veya görevleri kapsıyorsa, o zaman bir iş veya görev için tüm ücret, şayet Bölüm : B'de ayrıca özel bir şart gösterilmemişse, her tekrarlanışta ücretin yarısı hesaplanır.

3. Bir tek sözleşme ile değişik projeler hazırlanacaksa, o zaman ücret her proje için ayrı ayrı hesaplanır.

4. Bir sözleşme zaman bakımından ayrılmış bölümlerle düzenlenmiş bulunuyorsa, üst yönetimin ücreti her bölümün tesis masraflarının ayrı ayrı hesaplanmasiyle bulunur.

5. İşveren, mühendise veya onun çalıştıracağı kişilere mahalli çalışmalarda ve çalışma dokümanını sağlarken, gerekli olacak yardımcı personeli daima hazır bulundurur. İşveren, mühendisin görevini yapmasını kolaylaştıracak mevcut her türlü yardımcı malzemeyi, itimat edilen ellere teslim eder. Yardımcı personel işveren tarafından değil de mühendis tarafından sağlanırsa, bunların masrafları Md : 4, Fıkra : 2'ye göre değerlendirilir.

6. Olağanüstü işler ve mühendisin kabul edemiyeceği kadar uzun süreli işlerin ikmalinde durumlar için daha yüksek ücretlerle, sınaî işletme tesisleri ve ticarî işletme amenajmanı gibi durumlar için ise Md: 12b'ye göre en çok % 20'ye kadar bir birleştirme de uygulanabilir. Mühendis durumunun olağanüstü bulunduğunu sözleşme yapılırken veya en geç bu güçlükleri farkeder etmez bildirir.

7. Çalışma sonucu, işverene iki kopya olarak hazırlanarak verilir. İkiden daha fazla kopya istenirse, diğer kopyaların masrafları ayrıca hesaba geçirilir.

8. Bu ücretler tüzüğünde ele alınmamış mühendislik işleri için ücret, işlerin esasına ve civardaki benzerlerinin nitelik ve niceliğine bakılarak veyahut da süre üzerinden hesaplanır.

Madde : 3 **Sınıflandırma**

1. Plânlanan, inşa edilen, organize edilen veya rapor düzenlenen işlere ait ücretin hesabı için aşağıdaki üç sınıf ayrılmıştır (Gemiler için bakınız! Md: 15a).

Sınıf : I'

Somunlu imalât, ahşap köprüler, taş - beton izostatik dolgu duvarlı çelik köprüler, 15 metreye kadar serbest açıklığı olan basit temelli ve sabit yüklere göre basit hesaplı betonarme köprüler; izostatik basit ahşap - çelik - betonarme veya masif tarzdaki diğer çatı, örtü veya kolon konstrüksiyonları; basit masif yüksek yapılar ve basit çelik ve ahşap karkas yapılar, basit çatı kirişleri; basit demiryolu bağlantıları ve basit raylı tesisler; basit spor tesisleri; her cins toprak yapılar; **Faschinenbauten;** kaya dinamitlemeleri; sınaî yapısız su isale kanalları; sınaî yapısız basit liman tesisleri; kıyı kaplamaları; normal temelli, 60 metreye kadar yüksekliği olan örme bacalar; basit yollar; yol tahkimatı; taş - beton ve betonarme basit temelli istinat ve koruma duvarları; kuru duvarlar; basit kıyı kaplamalar; basit barajlar.

Sınıf : II'

Demiryollarında küçük hatlardan ana ve yan hatlara bağlantı istasyonları; çok sayıda yan peronları ana peronlara bağlayan istasyonlar ve ağır bağlantı hatları; her çeşit yüzme

tesisleri; yeraltı depoları; yerüstü depoları; toplam yüksekliği 15 metreden az olan gaz depoları; I'sınıfta sayılmayan 60 metreye kadar serbest açıklığı olan çelik konsol köprü yapıları; kemer açıklığı 30 metreye kadar olan ahşap taş - beton - betonarme büyükçe köprüler; hiperstatik (hareketliler de dahil) ahşap, beton, betonarme yahut diğer masif tarzdaki çatı ve örtü konstrüksiyonları; izostatik ve ayni malzemeden büyükçe konstrüksiyonlar; şehirlerin veya arazilerin drenaj tesisleri; çeşmeler; güç çatı kirişleri; tahliye elemanları; güç tahliye geçitleri; fabrika binaları ve depolar; yayalar ve araçlar için geçitler; akarsu kanalları ve nehir gemilerine ait kanallar; feyezan düzenleme; (hastahane ve kapalı yüzme havuzlarının istisnasiyle) sıhhî tesisler; hava basınçlı ve dondurularak açılan temel işleri; güç liman tesisleri; kapalı toplantı binaları ve ortalama boyutlarda ve alışılmış yükler için vinç hatları; büyük boyutlarda ve çok katlı masif yüksek yapılar; hava limanları; ısıtma tesisleri; aydınlatma tesisleri; havalandırma (*), hava temizleme tesisatı; meliorasyon tekniği işleri; pompaj tesisatı yapımı; akarsu gemileri için basit nehir kapakları: I' ve III' sınıflara girmeyen bacalar; yarışmalar için spor tesisleri; tramvay tesisleri; güçlükler gösteren yol tesisleri; yeraltı boru tesisatı; basit galeriler; basit tüneller; güç arazi şartlarında kıyı duvarları; su işleri; enerji sağlamak amaciyle kurulan su yapıları; regülâtörler; güç sabit barajlar.

Sınıf : III'

II' sınıfa sokulmamış olan her şeyden önce hiperstatik sistemde ahşap, çelik, betonarme güç konstrüksiyonlar; toplam yükseklikleri 15 metreden fazla olan gaz ve sıvı depoları; ışınsal ısıtma tesisatı örtüleri; hareketli köprüler; çok güç fabrika yapıları; kapalı yüzme havuzlarının ve hastahanelerin sağlıkla ilgili teknik tesisleri; geniş tavanlı karkas yapılar ve salonlar; artık suları, temizleme tesisleri; su arıtma tesisatları; otomatik klima tesisatları;

Nihayet konstrüktif ve statik şartları olağan dışı bulunan yapı işleri; öngerilimli konstrüksiyonlar, üç boyutlu kirişler, kubbeler radyo kuleleri; demiryolları için feribot tesisleri; güçlükleri bulunan hava limanları; dondurularak yapılan temel işleri; eğimli zemin şartlarındaki işler; titreşim hesaplı makina temelleri; hava basınçlı temeler; silolar; maden kuyuları ve yapıları; gemi kaldırma tesisleri; kuru doklar, yüzer doklar, akarsu dok ve eklüzleri; akarsu gemileri için güç nehir eklüzleri; yüksek gerilim pilonları; vadi barajları; galeri ve tüneller; gaz, su, kanalizasyon şebekeleri ve orta ve büyük şehirlerin benzer tesisatları, regülatörler.

Taşkömürü, linyit, külçe madenler, potas ve kayatuzu maden işletmelerinin her türlü elektrik ve makina tesisatları; enerji ham maddesi üretim işletmeleri; elektrifikasyon işletmeleri; haddehaneler, demir çelik ve metal dökümhaneleri, çelik ve demir imalât işletmeleri, makina ve âlet fabrikaları, elektrik endüstrisi, demir, çelik ve teneke eşya fabrikaları, tel döküm kalıp pres ve çekme işleri, metal eşya fabrikaları, gemi inşa işletmeleri, ulaşım araçları fabrikaları, uçak fabrikaları, ince mekanik ve optik fabrikaları, taş ve toprak endüstrileri, ahşap imal ve işleme işletmeleri, kâğıt, karton, sellüloz ve odun imal eden ve işleyen işletmeler, tekstil sanayii, konfeksiyon sanayii, deri sanayii, gıda ve tat maddeleri sanayii, biracılık, süt ve maya sanayii, alkol ve içki endüstrisi, şeker sanayii, seramik sanayii, cam sanayii, grafik işletmeleri, sağlıkla ilgili teknik sanayii, tarımsal yan işletmeler.

2. Dinamik ve titreşim tekniğine ait araştırmalar ayrı işlerdir ve ücretler yönünden statik hesaplamalarla ayni yere konmalıdır.

3. Bir sözleşme değişik sınıflara ait çok sayıda işleri kapsıyorsa, o zaman işlerden herbirini değişik sınıflardaki kademelerine göre değerlendirmelidir.

(*) **Özellikle gürültü şiddetini kontrol (30 fondan az) eden havalandırma tesisatları ve tıpkı havalandırma tesisatları gibi (kapalı toplantı salonları, tiyatrolar vb. lerine serin hava sağlamak; ortalama değer II' ve III' sınıf arasında olacak).**

Madde : 4 **Zamana göre ücretler**

1. Zaman ölçü alınarak hesaplanacak işler için, bu konuda bulunabilecek diğer uygulamalar yanında asgari ücret 25.— DM. olmak üzere başlanan her saat için 12.— DM. ödenir. Bu cins işler arasında şu gibi özel gürevler de bulunabilir : Teknik ve ticari konularda meslekî anlayışa bağlı tavsiyeler, deneme ve araştırma çalışmaları, kazanç sırasında icra ve koruma ile ilgili teknik istişare ve işbirliği, yeni yapı tarzı ve yapı malzemesinin inşaat ruhsatlarının alınmasında işbirliği, yapı temeli incelemelerini sevk ve idare, elektrik tesisatlarını ve düzenlemelerini mevcut güvenlik mevzuatına göre kontrol, şifahi, telefonla, yazılı bilgi verme ve danışmalar, yazı ve kitap üzerinde incelemeler ve mahallî istikşaflar vb. gibi.

2. Görevin ifasında lüzumlu kalifiye yardımcı personelin işleri, bu yardımcı personelin resmî masraf zamlariyle birlikte, yıllık kazançlarının binde biri olarak, fakat saat başına 9.— DM.'ı geçmemek üzere ödenir. Ayrıca yapılmış olan harcamaların tazmini de mümkündür.

3. Lâboratuvarda veya arazideki işleri mühendis, kendi imkân ve âletlerini kullanarak veya kendi makinalarını, ölçü veya özel âletlerini o işler için hazır bulundurarak yaptırmışsa, buna tekabül eden bedel hesaba geçirilir.

4. Mühendisin dış ülkelerdeki işleri için özel anlaşmalar yapılabilir.

Madde : 5 **Yan masraflar**

a) Yapılmış Harcamaların Tazmini

1) Sözleşmenin yerine getirilmesinden ortaya çıkmış harcamalar mühendise işveren tarafından tazmin edilir.

2) Yapılmış harcamalar örneğin şunlardır :
Ön hazırlık çalışmaları, arazi ölçümleri gibi istatistikî dokümanlar, özel araştırma ve ölçümler; kadastro vaziyet plânı ve plân kote gibi ana yardımcı malzemeyi hazırlatmak, modeller, fotoğraflar vb.
İşveren için ödenen resmî harçlar, posta telefon teleks masrafları, ulaklar,
Çizimlerin çoğaltılma masrafları, yazılar, hesaplar, baskılar, ilân masrafları, yabancı dilden veya yabancı dile çevriler,
Defter tutma masraf ve harçları, kadastro kopyalarının veya diğer bazı haritaların sağlanması, tapu sicili kopyaları,
İnşaat yerinin boşaltılmasına ait ödemeler,
Kendisine ait olmayan ölçü âletlerini, cihazları, özel âletleri hazır bulundurmak vs.

b) Seyahatler

1) Mühendise gerekli seyahatlerin masrafları ödenir, şöyle ki :
Ülke içindeki seyahatlerde :
Trenle 2 nci mevki, geceleri yataklı için bilet parası,
Kiralık oto, mecburi hallerde bir uçak yolculuğu masrafları,
Kendi otosu ile yaptığı seyahatlerin vergi hükümlerine uygun masrafları,
Tazminat, şöyle ki :
Gecelenmediği takdirde günde : 22.— DM.
Gecelendiği takdirde günde : 30.— DM.

2) Yarım günlük seyahatler için tazminatın sadece yarısı ödenir.
3) Yüksek tazminatlar ayrıca kararlaştırılır.
4) Yardımcı personelin seyahatlerinin harcamaları ödenir.
5) Dış ülkelere seyahat için özel anlaşmalar yapılır.
6) İş için gerekli seyahatlerde, yolculuk ve beklemede geçen zaman mühendisin sözleşme gereğince mutlaka gerçekleştirmesi gereken veya gerçekleştirilmesi diğer

meşguliyeti engelleyen saatleri kapsamak üzere Md: 4'e göre hesaplanır. Kaide olarak günde 12 satten fazlası hesaba katılmaz. Bu husus özellikle zamana göre ödeme esasiyle düzenlenmiş sözleşmeler için geçerlidir.

BÖLÜM : B

MÜHENDİSLERİN İŞLERİ VE ÜCRETLERİ

Madde : 6 **İnşaat mühendislerinin işleri**

Genel İşler

1. İşler, kural olarak bağımsız bir bölümün (Fıkra : 4) de gösterilen işlerini kapsar. Bunlar, toplam ana ücret (% 100) ile Md : 8'deki ücret çizelgesine göre hesaplanır.

Özel İşler

2. Sadece özel - konstrüktif ve statik çalışmalar gibi - işler istendiğinde Md : 7'ye göre hesaplanır.

Tesis Masrafları

3. Tesis masrafları, - tapu muameleleri masrafları, mühendisin ücret ve yan masrafları ile işin çabuklaştırılması amacından doğru fazla harcama'ların istisnasiyle - tesis için gerekli bilumum şeylerin teminine ait iş ve masrafları kapsar. Fazla harcama'lar, iş ve yapı malzemelerinin temininde normal masrafların vaki zamlarından, gece mesaileri, kötü hava ve uzlaşma ödemelerinden ibarettir. Fazla harcamalar ayrı bir hesapla elde edilemezse, mühendisce tahmin olunur. Böyle bir tahminle elde edilen fazla harcamalar, tesis masrafları toplamının % 10'undan fazla olamaz. Şayet bu belirtilen şekilde tespit olunan yüksek fazla masraflar tesis masraflarının % 5'inden aşırı iseler geçersizdirler ve bunlar mahalli inşaat yönetimine ait ücretin hesabında da kullanılamazlar.

Toplam İşler

4. **İnşaat mühendisinin işlerinin kademelendirilmesi**
İnşaat mühendisinin işleri aşağıdaki kısmî işler olarak kademelendirilir:

(Md : 8'e göre toplam ücretin % si)

a) Ön proje ve ön masraf tahmini, bunun anlamı : İnşaat işinin önemli bölümlerinin kroki üzerinde çözümlerinin yanıbaşında bir ön masraf tahmini yapılması ve aydınlatıcı bir rapor hazırlanması, resmî mercilerden alınacak ruhsatların işlemlerinin açıklanmasıdır : % 8.

(b ve c: % 45)

b) Proje, bunun anlamı; inşaat işinin çizim yoluyla çözümüdür, ki bununla ilerde yapılacak inşaat hazırlıkları ve işlerin listesi, ölçülerin ayrıntısı belirlenebilecektir. Projenin gerekli statik hesaplarını yaklaşık olarak - kaplama ve kalıp plânları olmaksızın - kapsar : % 35

c) Ölçülerin ayrıntısı ve işlerin listesi, tesis masraflarını tam elde edebilmek üzere (prensip olarak tam liste halinde) : % 10.

Ölçülerin ayrıntısı ve işlerin listesi tesis masraflarının çıkartılmasiyle birlikte ayrı bir çalışma olarak ele alınıyorsa, o zaman Md : 8'deki miktarın % 15'i ile % 25'i kadar bir ücret hesaplanabilir.

d) İnşaat ruhsatı için gereken eklerin tamamlanmasıyla birlikte inşaatın ön hazırlıkları, ilâveten yan masraflar : % 10.

e) Detay çizimlerinin son kontrolu : % 5.
Detay çizimlerinin veya detay tablolarının son şekline getirilmesine özellikle bir-

leştirilmesine ait ücrettir. Bunun hesabında (Md : 7, Fıkra : 1'de(deki esaslardan yararlanılır.

Detay çizimleri, konstrüksiyonlar için gerekli örneğin : Betonarme inşaatın pozisyonları kaplama ve kalıp çizimleri yahut kalıp tabloları, çelik yapılarda atölye işlemlerine ait bütün ayrıntılar belirtilecektir.

f) İnşaat çalışmalarının üst yönetimi : % 30.

Üst yönetim (= âmirlik) şunları yükümlenir :

Yazışmaların hazırlanması, iş ve malzeme anlaşmalarına ait teklifler, sözleşme süresi sonuna kadar işveren ve müteahhitlerle sözleşme icabı işlemlerin yapılması,; yapı işlerinin başlangıç, devam ve bitimine ait vadelerin gerçekleşmesi; inşaatın gözetimi, resmî özel ve üçüncü kişilerle işlemlere ait yazışmalar ile birlikte inşaat masraflarının hesap ve sonuçlarının kontrolu.

Üst yönetim (= âmirlik), mahalli yönetimi (= şefliği) içermez.

Bakınız ön sayfa

Mahallî yönetim (= şantiye şefliği)

5. Mahallî yönetim şu görevleri kapsar : Tesisin projeye, mühendislik esaslarına ve karşılaşılan durumlara uygunluğunu teknik yönden gözetmek, inşaat kurallarına ve resmî yasalara uygunluğunu sağlamak, inşaat işlerini ve malzemelerini kullanmak, hesap işleri için gerekli ölçümleri kontrol etmek ve hesapların gerçeklere ve sözleşmelere uygunluğuna bakmak. Mahallî yönetimin ücreti, Md : 8'deki ücret çizelgesine göre bulunacak mühendis ücretlerinin % 25'i olarak hesaplanırsa da tesis masrafları toplamının % 1,5'undan daha az olamaz, aksi taktirde zamana göre hesaplanır.

Kısmî İşler

6. Sözleşme bütün işlerin 1/5'inden fazlaya erişmeyen kısmî işlerden ibaret kalırsa, bu işlere ait ücretler yarısı kadar yükseltilir. Bu kural Md : 7'de adı geçen olağanüstü işler için geçerli değildir.

Çok Sayıda Ön (avan)(Proje

7. Tek ve ayni bir görev için işverenin isteği ile değişik esaslarla çok sayıda ön proje yapılmışsa, o zaman her bir önproje ayrıca hesaplanır. Ayni esasla tek bir inşaat tasarısı için çok sayıda birbirinden oldukça farklı ön projeler işverence açıkca istenmiş ise, birinci projenin ücreti tam hesaplanır; diğer projelerin ücreti ön proje olarak - başka bir anlaşma yapılmamış ise - yarım hesaplanır.

Kısmı İş Olarak Proje

8. Proje için kısmî ücretlerde, proje ve ön projeler daima birlikte mütalâa edilir, hattâ bir ön proje yapılmamış olsa dahi bu böyle hesaplanır. Proje ile masraf tahmini hesabı, bunun lüzumsuz görülmesi durumları dışında, daima birlikte yapılır.

Çok Sayıda Proje

9. Ayni bir inşaat görevi için işverenin istek veya rızası ile çok sayıda proje ortaya konmuş ise, başka bir anlaşma yapılmamışsa, birinci proje için ön projeden ayrı olarak tam ücret hesaplanır; diğer her bir proje için ise ayrıca ön proje gibi yarım ücret hesaplanır.

Harita Çizimleri

10. İşverenin arzusu üzerine harita çizimleri, arazinin ölçülmesi veya bunların mevcut tespitlerden yararlanılmak suretiyle mahallî inşaat yönetimi tarafından hazırlanması, bunun için

ücret, şayet iş zamana göre ödenmiyorsa, toplam ücretin % 10 ilâ % 25'e kadarı olarak hesaplanır.

Projelerdeki Değiştirmeler

11. Projelerin yapımı sırasında, yapı sahibiyle mutabakat sağlanmak suretiyle, lüzumlu görülen ve işlerden bazılarında yeni bir çalışma gerektiren değişiklikler, sözlü anlaşma üzerine fazla çalışma olarak ödenir.

Tadilâtlar

12. Tadilât ve toptan değiştirmelerde, daha yüksek bir ücrette anlaşma yapılmamışsa, bu işe bağlı olarak ortaya çıkan fazla iş ve büyük sorumluluk sebebiyle ücretler yarısı kadar yükseltilir.

İmalât Malzemelerinin Sağlanması

13. İmalât malzemelerinin sağlanması mühendisce kabullenilmiş ise, kendisine buna ait harcamaları özellikle geri ödenir.

Madde : 7 **İnşaat mühendislerinin diğer işleri Konstrüksiyon işlemleri (statik)**

1. Özellikle mimarların görevi olan konstrüktif işlemler ve statik hesaplamalar ayrı iş olarak istenirse, o zaman buna ait ödemeler aşağıdaki şekilde olur :

Ücretlerin bulunmasında tesis masraflarının yerini, kaba yapı masrafları alır. Bir yapı işinin kaba yapı masrafları, temel atımını ve normal kazı işlerini de içine alan ilk çalışmadan başlayıp kaba yapının ortaya çıkartılmasına kadar bütün iş ve işçilik masraflarını kapsar. Burada mantıkî bir ölçü olarak Md : 2'deki hükümler geçerlidir. Arsayı boşaltmak (enkaz temizliği, eski temellerin yıkımı) için yapılan özel masraflar ile bina yüzleri ve damlar (örneğin : bakırlı dam) için yapılan özel masraflar kaba yapı masraflarına dahil değildir.

a) Yapının bütün taşıyıcı kısımlarına proje mimarının anlaşması ile birlikte konstrüktif işlemleri : % 5 veya % 10.
Buradaki % 5, katlarda önemli çıkıntıları bulunmayan daha ziyade masif taşıyıcı duvarlardan ibaret yüksek yapıların taşıyıcı kısımlarına ait projeler sözkonusu iken, % 10 ise büyük kapalı salonlar, karkas yapılar yahut benzer konstrüksiyonlar sözkonusu iken geçerlidir.

b) Statik hesapları, montaj pozisyonları ile birlikte göstermek.
Basit konstrüksiyonlar için : %20
Zor konstrüksiyonlar için : % 25
Öngerilimli beton, eklemli yapılar, kaplamalar, portatif imalât ve benzeri diğer konstrüksiyonlar için : % 30.
Örneğin : Sosyal konut inşaatları gibi basit inşaat işlerinde, kaba inşaat toplamında % 20'ye kadar bir indirim yapılabilir.

c) Sipariş yahut kesin hesaplar için kullanılacak kütle ve ağırlık hesaplamalarında : % 5.

d) Ön imalâtlar için gerekli detay çizimlerinde aşağıdaki esaslar geçerlidir :
Kalıp plânları veya ayni cins pozisyon plânlarında : % 10.
Betonarme konstrüksiyonlar için teçhizat plânları : % 10 - 30'a kadar.
Şöyle ki :
Basit ev inşaatlarında : % 10.
Yüksek yapıların çerçeve konstrüksiyonlarında : % 15 - 20'ye kadar.
Mühendislik yapılarının çerçeve konstrüksiyonlarında : % 20 - 25'e kadar.
Silo vb. inşaatlarda : % 25.

Bakınız arka sayfa

Öngerilimli beton vb. gibi diğer konstrüksiyonlarda : % 30.
Örneğin : Makina temelleri gibi olağanüstü bir emek sarfını gerektiren güç inşaat veya konstrüksiyon kısımlarında özel anlaşmalar bulunmalıdır.
Detay çizimleri :
Ahşap konstrüksiyonlar, tahta kuşaklar : % 15 - 25'e kadar.
Karkas kirişler, bunların bağlantıları ve ahşap malzeme listesi : % 20 - 25'e kadar.
Çelik yapı çizimleri : % 25.
Atölye için çizimlerde kural gereğince oldukça yüksek hazırlama masrafları dolayısiyle özel anlaşmalar bulunmalıdır.

e) Betonarme inşaatta kalıbın ve ahşap veya çelik yapılarda hazır konstrüksiyonların teslim alınması : % 5.
İnşaat çalışmalarına mühendislik tekniği açısından yapılan gözetimlerde işler basit bir teslim almadan öteye geçiyorsa (e) maddesi, işin görünüşünden ölçülen güçlüğüne göre % 20'ye kadar yükseltilebilir.

f) Daha ilerideki statik hesaplara ilâveler veya alt yapının yahut temellerin ölçümü için bütün yüklerin peşinen hesaplanması : % 5.

g) Yapı malzemesi teminini hızlandırmak üzere yahut proje çizimlerindeki üçüncü kopyadan hazırlamak için statik hesapların ve uygulama krokilerinin peşinen yapımı : % 5.

h) Üçüncü kopyadan yapılmış olan statik hesapların kontrolları : % 10

j) Ölçü ve kitlelerin doğrulukları hariç. konstrüktif görünümlerin ve statik hesapların birbirlerine uygunluklarına bakarak, c) fıkrasında verildiği gibi üçüncü kopyadan hazırlanmış detay çizimlerinin veya uygulama tablolarının kontrolu : % 5

k) İşverenin konstrüktif ve ekonomik yönlerden desteklenmekle birlikte sözleşme hükümleri, çalışma kayıpları açısından uyarılması : % 15

Md : 8'e göre bulunan kaba inşaat masraflarının % si olarak ücret

Seri Olarak İmalât

2. Bir inşaattaki a)'dan i)'ye kadar gösterilen işler daha ziyade bir seri inşaat şeklinde oluyor ise, o zaman bu inşaatın ücreti tam hesaplanır, ikinciden beşinciye kadar olan inşaat bir öncekinin yarısı olarak hesaplanır. Ondan sonraki herbir yapı için ücret beşincinin şeklinde ilâve edilir.
Aynı bir yapı biriminin aynı özellikteki parçaları için bu indirim geçerli değildir.
Fıkra : 1. e)'ye göre yapılan tesellüm işlerinde bir ücret indirimi sözkonusu edilemez.

3. Diğer durumlarda burada da Madde : 6'nın Fıkra : 6'dan Fıkra : 13'e kadar hükümleri benzer ölçülerle geçerlidir .

Madde : 8 **İnşaat mühendisliği işlerinin ücret çizelgesi (Md : 6. ve 7.'ye göre) 1)**

Tesis ve ayni zamanda kaba yapı masrafları DM	Sınıfları için % olarak ücret miktarları 1	2	3
10 000'e kadar	8,0	12,0	16,0
20 000	7,2	10,5	14,0
30 000	6,7	9,7	12,8
40 000	6,4	9,2	12,0
50 000	6,1	8,8	11,5
60 000	5,9	8,5	11,1
70 000	5,7	8,2	10,8
80 000	5,5	8,0	10,5
90 000	5,4	7,8	10,3
100 000	5,3	7,6	10,0

Tesis ve ayni zamanda kaba yapı masrafları DM	Sınıfları için % olarak ücret miktarları 1	2	3
150 000	4,8	6,9	9,1
200 000	4,5	6,4	8,4
300 000	4,1	5,8	7,5
400 000	3,8	5,3	6,9
500 000	3,8	5,1	6,5
600 000	3,7	5,0	6,3
700 000	3,6	4,8	6,1
800 000	3,6	4,8	6,0
900 000	3,5	4,7	5,9
1 000 000	3,5	4,7	5,8
1 500 000	3,5	4,5	5,5
2 000 000	3,4	4,3	5,2
3 000 000	3,3	4,0	4,7
4 000 000	3,2	3,8	4,3
5 000 000	3,1	3,7	4,1
7 500 000	2,9	3,4	3,7
10 000 000	2,7	3,0	3,3
20 000 000	2,3	2,6	2,9
30 000 000	2,1	2,5	2,7
40 000 000 ve yukarı	2,0	2,3	2,6

2) Ara değerler enterpole edilebilir.

3) Tesis masrafı 10 000.— DM'ın altında kalıyorsa, mühendis kendi ücretini zamana göre ölçebilir.

4) Tesis masrafı 50 milyon DM'a aşarsa, daha aşağı bir ücret miktarı üzerinde anlaşabilinir.

Madde : 9 **Şehircilik (= belediye, imar) işleri**

1. Şehircilik işlerine ait çalışmalar :

a) Yerleşim plânları : ülke çapındaki veya mahallî ikamet yerleri yasalarına veya diğer yasalara uygun olarak arazi kullanımını düzenlerler ve kural olarak şunları kapsarlar :

1. Önceden yapılmış 1/25 000 ölçekli kullanım plânı ile buna ait harita tarzında eşit ölçekli mevcut durum plânları; ki bunlar üzerinde ana trafik yolları, trafik bantları, enerji hatları, yeraltı tesisatı, özellikle isale ve trafik, arazi mülkiyeti, istimlâke konu olamayacak tarım - orman - park arazileri, imar alanları, mevcut ve şimdiye kadar öngörülen parselasyon gösterilmiş olacaktır.
2. Hedef alınan 1/10 000 ölçekli yerleşim plânları ve buna ait harita tarzında gösterilmiş, (1. de sözü edilen bütün ayrıntıları ve toprakaltı tesisatı ile birlikte) eşit ölçekli mevcut durum plânları.

b) Genel yerleşim plânları : Bunlar kullanım plânlarının veya ana trafik yolları, tren - tramvay ve su hatları, konut ve sanayi bölgelerinin amenajmanı, açıklık alanların dağıtımı gibi şehircilik yatırımlarına ait problemlerin genel çözümlerine bağlı olarak büyük hedefler halinde şehircilik görevlerini kapsarlar. Genel yerleşim plânları, sürdürülecek uygulamalara ve yeni çalışmalara esas teşkil ederler ve kural olarak 1/10 000, - daha ufak alanlarda 1/5 000 yahut 1/4 000 ölçekle çizilirler.

c) Kısmî imar plânları ve kısmî amenajman plânları : Bunlar kural olarak arazinin bir kısmı için genel yerleşim plânı ilkelerine uygun çalışmalar yapmak amaciyle 1/2 000'den 1/1000'e kadar ölçekle geliştirilirler ve resmî fotogrametri plânları için röper hizmeti görürler. Bunlar kesin yol güzergâhlarının, açıklık sahaladaki yapı ve tesislerin dağılımını hatta ufak işlerde arsa bölüşümünü verirler.

Ücretin Miktarı

2. Ücretin miktarı,, çalışılacak alanın büyüklüğüne göre belirir. Alanın büyüklüğünün tespitinde; şehir plânlarında: imar olunan yerlerle, imar plânlarında: yollar, imar olunmuş veya (isale hatlarının bağlantılarıyla belirtilmiş bulunmasına itibar olunarak) bitirilmiş kısımlar birlikte hesaplanır.

Ücret Çizelgesi

3. Ücret çizelgesi

	Önceden yapılan yerleşim plânı Fıkra: 1. a) 1.'deki gibi 1 ha için	Nihaî yerleşim plânı Fıkra: 1. a) 2.'deki gibi 1 ha için	Genel yerleşim plânı Fıkra: 1. b) 4'deki gibi 1 ha için
	DM	DM	DM
750 ha'a kadar	1,00	4,10	8,82
1 000 " "	0,84	3,32	6,66
1 500 " "	0,75	2,91	5,84
2 000 " "	0,69	2,66	5,41
2 500 " "	0,64	2,50	5,00
3 000 " "	0,59	2,34	4,37
4 000 " "	0,54	2,09	4,10
5 000 " "	0,49	1,91	3,75
10 000 " "	0,45	1,82	3,32
15 000 " "	0,42	1,50	2,91
20 000 ha ve daha yukarısı	0,33	1,25	2,50

4.

Kısmî imar plânı Fıkra: 1. c) deki gibi	Kısmî amenajman plânı 1 ha için:
	DM
20 ha'a kadar	100.—
30 " "	84.—
50 " "	67.—
75 " "	58.—
100 " "	50.—
150 " "	45.—
200 " "	42.—
300 " "	33.—

5. Proje ve vaziyet plânı, toprakaltı tesisatını göstererek hazırlanmış ise buna ait ücret Md: 6'ya göre hesaplanır. Toprakaltı tesislerinin değerlendirilmesinde, değeri 10 milyon DM'ın üzerinde olan objeler için ücretler Md: 8. Fıkra: 4.)'e göre birleştirilebilir.

6. Alanların arada kalan büyüklüklerine ait ücretler için enterpolasyon yapılır.

Kısmî Ödemeler

7. Ücretlerden aşağıdaki şekilde kısmî ödemeler yapılır :

1. Yapılan yerinde istikşaf ve ana fikrin ve görevin belirlenmesinden sonra : % 20

2. Ön projenin belirtilmesinden sonra : % 40

3. Projenin bitirilmesinden yani : gerekli yazılı ve sözlü açıklamalarla çalışma tamamlandıktan sonra : % 40

Fıkra : 3) yahut 4'e göre ücretin % si olarak

Ücret İndirimi

8. Kullanım plânı ve genel yerleşim plânı üzerinde aynı zamanda çalışılmışsa, bu işlerden herbirine ait ücretler % 25 kadar indirime tabi olurlar.

Münferit Hizmetler

9. Alan çözümleri yahut trafik ya da inşaat teknikleri uygulanarak güzergâh geçirilmesi, serbest alanların geliştirilmesi, fotogrametrik plânların ortaya konmasında işbirliği v.b. gibi şehirciliğin münferit hizmetlerine ait özel çalışmaların ücretleri için ayrı sözleşmeler gereklidir.

10. Şehirciliğin münferit sorunlarının çözümü için lüzumlu olan yapıların projeleri veya ön projeleri özel sözleşmelere ihtiyaç gösterirler. Bunlar, yapısal işlerin ücretlerine ait Md : 6'nın 4 ncü fıkrası ve Md : 8'deki ölçütlerle hesaplanır.

Madde : 10 **Akustik mühendislerinin işleri**

Yapı Akustiği Çalışmaları

1. Yapı akustiği çalışmaları şöylece ayırıma tabi olurlar :

a) Bir yapının veya projenin akustik yönünden incelenmesi : % 20

b) Bir bina akustiği projesinin hazırlanması : % 40

c) b) deki çalışmanın bitiminden sonra danışmanlığın sürdürülmesi : % 20
Bunun için zaman yönünden bir üst sınır hususunda anlaşabilinir.

d) İnşaatın gözetimi : % 20

% 40

Başlanmış kısmî işler, mühendisi, genellikle her seferinde bu kısmî işlerden birinden diğerine aktarma yapmakla karşı karşıya bırakır; özel şartlar kendisine bırakılmayan hallerde, böyle bir şeyden kesinlikle kaçınmalıdır.

Yapılar aşağıdaki sınıflara ayrılırlar :

Sınıf : I° — Kiliseler, spor salonları, sanayi yapıları

Sınıf : II° — Sinemalar, tiyatrolar, dinlenme salonları, konferans salonları, festival salonları

Sınıf : III° — Konser salonları, operalar, radyo stüdyoları

Yapı Akustiği İşlerinin Ücret Çizelgesi

2. Çizelgenin ilk sütunu hacmi m³ olarak vermektedir, ikincisi bundan hesaplanan (55. V 2/3) bedel toplamını DM olarak vermektedir. Bunları izleyen sütunlar ücret miktarlarını Fıkra : 1)'de verilmiş olan yapı sınıflarına göre göstermektedir.

V m³ olarak	Bedel Toplamı 55.V2/3	Sınıf : I° DM	Sınıf : II° DM	Sınıf : III° DM
1000 'e kadar	5 500	470.—	700.—	930.—
2000 "	8 745	720.—	1 080.—	1 440.—
3000 "	11 400	920.—	1 360.—	1 820.—
4000 "	13 860	1 080.—	1 620.—	2 150.—
5000 "	16 060	1 220.—	1 830.—	2 440.—
6000 "	18 150	1 360.—	2 040.—	2 690.—
7000 "	20 130	1 470.—	2 200.—	2 920.—
8000 "	22 000	1 590.—	2 360.—	3 130.—
9000 "	23 870	1 700.—	2 530.—	3 340.—
10000 "	25 520	1 790.—	2 680.—	3 520.—
20000 "	40 480	2 630.—	3 850.—	5 200.—
30000 "	53 130	3 300.—	4 780.—	6 270.—
40000 "	64 350	3 800.—	5 540.—	7 280.—
40000'den fazla ise özel anlaşmalara göre.				

Ara değerler enterpole edilecektir.

Asgarî yapı hacmi olarak 1 000 m³ alınır, bu arada birbirini tamamlayan yapı bölümleri tek ünitelik bir bütün teşkil edebilirler.

Çok güç görevler karşısında II° ve III° sınıf yapılar için daha yüksek ücretlerle anlaşabilinir.

Konstrüktif bir işleme ihtiyaç gösteren sesten yalıtma tedbirlerinde, mevcut özellikler zamana göre hesaplanır. Mühendis bu cins tedbirlerin gerekliliği ve tahmini tutarı hakkındaki kanaatlerini en geç plânları inceledikten sonra (kısmî işlere ait Fıkra : 1. a) işverene açıklar.

Ücret, hoparlör tesisatı gibi lüzumlu bir iş için danışma ve yapı gözetimini içermemektedir. Bunun için ücret Md : 8.)'deki II° sınıf yapıların ücret çizelgesindeki tesisat masraflarından hesaplanır.

Ölçümler

3. a) Salondaki yutma derecesi ölçümleri, proje ile ilişkili olarak Fıkra : 1'e göre :

Bir ölçüm dizisi için, yani : DIN 52 512'de tanımlanmış bulunan 100, 125 .... 6400 Hz. lik frekanslarda : 120.— DM.

Diğerleri için, bununla bağlı bulunan ve mutlaka bağlantılı yapılacak olan ölçüm dizilerinin .... her biri : 60.— DM.

b) Yapılarda yankı ölçümleri, a)'da söylenen kontrol raporlarında binanın durumuna ve hacmin büyüklüğüne göre : 100.— DM'dan
300.— DM'a kadar.

En yüksek miktar bilhassa, şayet bulunulan yere bağlı olarak yankı tespit edilecekse, ortaya çıkar.

Mühendisin işleri en azından Fıkra : 1. a) ve b)'yi kapsıyorsa ve mühendis lüzumlu görüyorsa, Fıkra : 3. b)'ye uygun yankı ölçümleri dizisinin iki sefere kadar yapılması uygundur.

Elektro - Akustik Tesisatları İçin Mühendislik İşleri

4. Elektro - akustik tesisatları için mühendislerin işleri şu kısmî işlere bölünürler :

a) Ön proje : % 20
b) Proje : % 40
c) Masraf tahmini, kontrol ve izleme : % 10
d) Uygulamanın gözetimi : % 30

Elektro - akustik çalışmaları için mühendislik işlerinin ücreti Md : 8'deki ücretler çizelgesine ve bu amaçla yapılmış aşağıdaki iki sınıfa göre hesaplanır :

Sınıf : II° — Ortalama kalitede kolay yayın tesisleri (mikrofonlardan, kondansatörlerden, amplifikatörlerden ve hoparlörlerden oluşur);

Sınıf : III° — Komplike yayın tesisleri (ses kayıt aletlerini yahut özel gözetim ve kontrol donanımlarını ihtiva eder) yüksek kalitede yayın sağlıyan tesisler, özellikle yüksek değerde müzik yayınlamak için stereofonik tesisatı.

Bu mühendislik işleri için Md : 8.)'deki ücretler çizelgesi aşağıdaki şekilde tamamlanacaktır :

Tesis toplam maliyeti DM	% olarak ücretler sınıflara göre	
	2	3
3 000e' kadar	15,0	20,0
5 000	14,0	18,5
7 000	13,0	17,0

Madde : 11 **Makina ve Elektrik mühendislerinin işleri**

Genel İşler

1. Makina ve elektrik mühendislerinin işleri; kural olarak birimsel bütünlüğü olan Fıkra : 4.)'deki işleri kapsar. Bunlar Fıkra : 16.)'daki ücret çizelgesine göre toplam ücretlerden (% olarak) hesaplanır.

2. Tesis masrafları, tesisatın ortaya konması için yapılmış (bina için yapılan masrafların, simsar ücretinin, resmî kontrol ve ruhsat ücretlerinin bu arada mühendisin ücret ve yan masraflarının istisnasiyle) bütün masrafları kapsar.

Sınıf Ayırımı

3. Her cins elektrik tesisatı ile makineler Md : 3.)'deki sınıf ayırımına tabidirler. Basit konular ile az bir emek isteyen çalışmalarda tesisatın Md : 3.)'ten Md : 2.)'ye alınması için anlaşma yapılabilir.

Toplam İşler

4. Makina ve elektrik mühendislerinin tüm işlerinin kademelendirilmesi şöyledir :

a) Ön projeler ve masraf tahmini : % 15
Bunun anlamı, görevin önemli bölümlerinin denemelere göre çözümü yanında masraf tahmini ve tamamlayıcı rapor verilmesidir.

b) Proje : % 20
Bunun anlamı, görevin nihaî çözümüdür; öyleki bundan sonra yapılacak geliştirmeler büyük bir değişikliğe ihtiyaç göstermeksizin gerçekleştirilebilir ve iş listesi düzenlenebilir.

c) Kütle hesapları ve iş listelerinin hazırlanması, vadelere (bono) göre fiatları elde edebilmek ve aynı şekilde müteahhit teklif fiatlarının bulunmasına esas olmak üzere kesin iş dökümlerinin çıkarılması : % 10

Bakınız arka sayfa

d) İşletme masraflarının ve ekonomik hesapların geliştirilmesi : % 10

e) Sipariş eklerinin ve montaj çizimlerinin hesaplanması : % 15

Atölye ve tek parça için çizimlerde kurala oranla oldukça yüksek bulunacak hazırlama ücretleri dolayısiyle ayrı anlaşmalar bulunmalıdır.

f) Tekliflerin değerlendirilmesi açık imzalı (= Blankett) ise : % 5

Aksi halde her teklif % 2 den

g) İmalâtın üst kademe yönetimi : % 15

h) İş ölçümleri yapmaksızın teslim alma (= geçici kabul) : % 5

Mühendis tarafından iş ölçümleri istenir ve gerçekleştirilirse, buna ait ücret işverimi açısından ölçülen tesisin değerinin % 1'i olarak ödenir.

i) Ek istekte bulunmaksızın ve tesisat bölümlerini ayrı ayrı değerlendirmeden, döşenmiş elektrik ve boru tesisatının hesaplarının kontrolu : % 5

Fıkra : 16.)'da verilen ücret çizelgesindeki ücretin % si olarak

Mühendis tarafından döşenmiş boru ve elektrik tesisatına bir ek yapılması ve tesisatın bölümlerinde bir muayene istenir ve bitirilirse, o zaman buna ait ücret hesap sonucu bulunan değerin % 1'i olur.
Bu şekildeki ek, döşenmiş bir elektrik tesisatı için sözkonusu ise, bu iş Fıkra : 15.)'deki mahalli tesisatın tamamlanması çerçevesinde yapılmadığı takdirde, Md : 4.) esas alınarak zamana göre ödenir.

5. Sözleşme, toplam olarak tüm işlerin 1/5'ini aşmayan kısmî işlere ait bulunuyorsa, böyle işlere ait ücretler yarı yarıya yükseltilir.

6. Proje için kısmî ücretler, proje ve ön proje olarak daima beraber ödenirler, hatta şayet bir ön proje yapılmamış olsa dahi bu böyle ödenir.
Proje ile yapılacak işler listesi hep birlikte hesaplanır, sadece listenin lüzumsuz bulunduğu durumlarda böyle yapılmaz.

7. Bir ve aynı görev için işverenin isteği ile farklı ihtiyaçlara göre birkaç ön proje hazırlanırsa, o zaman ön projelerden herbiri ayrıca hesaplanır. Aynı ihtiyaca göre aynı tesis için birkaç tane birbirinden oldukça farklı ön proje işverenin açık isteği üzerine hazırlanmışsa, o zaman birinci ön proje için ücret tam hesaplanır; diğer projeler için şayet başka türlü anlaşma yapılmamışsa birincininkinin yarısı kadar ücret hesaplanır.

8. Aynı hizmet için işverenin isteği veya rızası ile birden çok proje yapılırsa, o zaman birinci proje ve ayrıca ön proje için ücret tam ödenir; diğer projelerden herbiri için, başka anlaşma yoksa, proje ile birlikte ön projenin ücretlerinin yarısı hesaplanır.

9. Proje çalışmaları sırasında işverenin kabulü ile, lüzum duyulan ve bazı işlerde yeniden uğraşmayı gerektiren fazla çalışmalara uygun olan bir ödeme yapılır.

10. Tadilât veya değiştirmelerde, bunlara bağlı olan fazla iş ve daha büyük sorumluluk sebebiyle daha yüksek bir ücrette anlaşma olmamışsa, ücret yarısı kadar yükseltilir.

11. Makinalar ve kapalı yapı elemanları mühendisce projelendirilmemiş fakat işverenin onayı ile mühendisin işbirliği sayesinde temin ve monte edilmiş ise, ücretin hesabında bunların gerçekleştirilme ücretleri tesis masraflarına eklenir.

12. Bir işletme masrafı ve ekonomik analizi projesiz olarak istenirse, bunun ücreti Md : 12. a)'ya göre hesaplanır.

13. Işık, enerji, su yahut benzerlerine ait ihtiyacın bulunması özel iş olarak istenirse, bunun için Fıkra : 16.)'ya göre bulunan ücretlerin % 10'u hesaplanır.

14. Uygulamanın üst yönetimi, kayıtların hazırlanmasının, üretim ve çalışmalar hakkındaki sözleşme tasarılarını, sözleşmeler süresince müteahhit ve imalâtçıların sözleşmelerinin iş-

lemlerini; çalışmaların başlangıç, devam ve bitimine ait zamanlara uyulmasını; tesislerin uzun süre kullanımına ait gözetimi; daireler ve üçüncü kişilerle yapılacak yazışmaları ve davaları kapsar.

15. Uygulamanın mahallî yönetimi, işyerindeki uygulamalarda projelerin tatbikat ile ve teknik şartların yanıbaşında resmî kurallar ile uyuşmasını devamlı gözetmeyi; daha sonra yapı ve imalât hammaddesinin teslim alınmasına puantaj işlerine, hesap görmek için gerekli ölçümlerine bakmayı ve hesaplarını kontrol etmeyi kapsar. Mahallî yönetimin ücreti Fıkra: 16.)'ya göre bulunan mühendis ücretlerinin % 25'i olarak ancak tesis masrafları toplamının % 1,5'undan az olmamak üzere hesaplanır. Şayet daha az ise, o vakit zamana göre hesap yapılır. Vaziyet plânı hazırlamak üzere arazideki ölçümler veya haritalama işleri için mahallî yönetim, Md: 6.)'daki Fıkra: 10.) hükümlerine tabidir.

16. Ücretler çizelgesi

Tesis masrafları DM	Sınıflar için tesis masrafları %'si olarak ücret miktarları 1	2	3
10 000'e kadar	8.0	12.0	16.0
20 000	7.2	10.5	14.0
30 000	6.7	9.7	12.8
40 000	6.4	9.2	12.0
50 000	6.1	8.8	11.5
60 000	5.9	8.5	11.1
70 000	5.7	8.2	10.8
80 000	5.5	8.0	10.5
90 000	5.4	7.8	10.3
100 000	5.3	7.6	10.0
150 000	4.8	6.9	9.1
200 000	4.5	6.4	8.4
300 000	4.1	5.8	7.5
400 000	3.8	5.3	6.9
500 000	3.8	5.1	6.5
600 000	3.7	5.0	6.3
700 000	3.6	4.8	6.1
800 000	3.6	4.8	6.0
900 000	3.5	4.7	5.9
1 000 000	3.5	4.7	5.8
1 500 000	3.5	4.5	5.5
2 000 000	3.4	4.3	5.2
3 000 000	3.3	4.0	4.7
4 000 000	3.2	3.8	4.3
5 000 000	3.1	3.7	4.1
7 500 000	2.9	3.4	3.7
10 000 000	2.7	3.0	3.3
20 000 000	2.3	2.6	2.9
30 000 000	2.1	2.5	2.7
40 000 000 ve yukarı	2.0	2.3	2.6

Md: 8.)'in Fıkra: 2-4)'deki hükümleri benzer olarak geçerlidir.

Madde : 12a. **Ekonomi mühendislerinin işleri**

1. Ekonomi mühendislerinin işleri teknik - ticarî niteliktedir ve aşağıdaki işleri de kapsar: İşletme bilimi ve işletme ekonomisi açısından kontrol ve araştırmalar, Fabrika - idare - satış organizasyonu sahalarındaki çalışmalar, iş düzenlemesi, endüstriyel hesaplamalar, kayıp kaynaklarının araştırılması, kredi değerlendirmeleri, Endüstriyel yapı girişimleri ve diğer teknik - ekonomik görevler.

2. Bunlar aşağıdaki bağımsız işler halinde kademelendirilir:

Münferit İşler

İşler	Ücret
a) 1. Çalışma tekniği tavsiyeleri 2. İş ve zaman etüdleri yapımı 3. Çalışma değerlendirmelerinin yapımı 4. Götürü usulle sistem değiştirme Değer = Tüm işletmenin yıllık işçilikleri toplamı.	Ücret her seferinde 15/10'dan 25/10'a kadar
b) 1. İşletme organizasyonlarının ticarî yönden hazırlanmasında tavsiyelerde bulunmak, modern çalışma metodlarına ait teklifler 2. Bilhassa sınırlanmamış görevlerde işletme araştırmaları; bant tekniği, iş hazırlama, geliştirme plânları v.b. gibi. Değer = Tüm işletmenin yıllık işçilikleri toplamı.	Ücret her seferinde 15/10'dan 25/10'a kadar
c) 1. Sürüm organizasyonlarına tavsiyelerde bulunmak 2. İşletme içindeki sözleşmeler hakkında tavsiyelerde bulunmak 3. Mağaza ve depolar hakkında tavsiyelerde bulunmak Değer = Tüm işletmenin son üç yıllık ciro ortalaması. Şayet işletme kurulalı henüz üç yıl olmamışsa, ciro değeri için resmî istatistiklerden çalıştırılan kişi başına düşen ortalama değer alınır.	Ücret her seferinde 3/10'dan 8/10'a kadar
d) 1. Enerji kullanımına ait tavsiyeler 2. Enerji kullanımına ait planlamanın uygulanması 3. Sıcaklık veya enerji bilânçosunu kurmak, bunlara ait teklifler üzerinde karar vermek, sıcaklık kullanımına ait tavsiyeler Değer = Yıllık enerji cirosu.	Ücret her seferinde 5/10'dan 25/10'a kadar
e) 1. İşletmenin kendine ait masraflarının çıkarılması, çeşit hesapları v.b. 2. Masraf ön tahminlerinin (ön icmal) ve masraf son hesaplarının (son icmal) ortaya konması 3. İşletme muhasebesinin düzenlenmesi ve ortaya konması ve işletme kesin hesapları Değer = Toplam işletmenin son üç yıllık ciro ortalaması. Şayet işletme kurulalı henüz üç yıl olmamışsa, ciro değeri için resmî istatistiklerden çalıştırılan kişi başına düşen ortalama değer alınır.	Ücret her seferinde 10/10'dan 15/10'a kadar

Ücret, Md : 13)'deki ücret çizelgesine göre

f) 1. Hasılat hesaplarının ortaya konması 2. Bir işletmenin ekonomik durumu hakkında tavsiyeler Değer = Tüm işletmenin son üç yıllık ciro ortalaması. Şayet işletme kurulalı henüz üç yıl olmamışsa, ciro değeri için resmî istatistiklerden çıkartılan çalıştırılan kişi başına düşen ortalama değer alınır.	Ücret her seferinde 10/10'dan 15/10'a kadar
g) 1. İşletmenin kendine ait masrafların son kontrolu, temel sorunlar 2. Hesap kesimi dökümlerinin son kontrolu (Akord işler) 3. İşletme esaslarının değiştirilmesinden sonra çalışma değerlerinin son kontrolu Değer = Tüm işletmenin yıllık işçilikleri toplamı.	Ücret her seferinde 10/10'dan 15/10'a kadar
h) İç işletmecilik açısından satış işletmeleri, fabrikalar hakkında tavsiyelerde bulunmak Değer = Tavsiyede bulunulan işletme bölümünün hasıl ettiği değerler toplamı.	Ücret 10/10'dan 15/10'a kadar
i) Ham maddeler, yarı mamul ve mamul ürünler hakkında elde mevcut depo sonuçlarına göre tavsiyelerde bulunmak Değer = Mevcut varlıkların değerlerinin nihaî tutarı	Ücret 3/10'dan 5/10'a Kadar
3. a) Yapı girişimleri, yapı işleri ve uygulamaları hakkında tavsiyelerde bulunmak b) Montaj plânları hakkında tavsiyelerde bulunmak c) Malî plânlar hakkında tavsiyelerde bulunmak d) Plânlanmış işletme değiştirmeleri hakkında tavsiyelerde bulunmak Değer = Masraf tahminleri veya malî plânların nihaî tutarları	Ücret 10/10'dan 15/10'a kadar
4. İşletmelerin, kendi aralarında anlaşmaya vardıkları hazır parça imalâtı programlarına ve kapasitelerine göre, organizasyon projeleri Değer = Gerekli sermaye toplamı.	Ücret 15/10'dan 25/10'a kadar
5. Bir fabrika veya dokuma işletmesinin kredi kullanımına ait tavsiyeler Değer = Sözkonusu olan krediler toplamı.	Ücret 3/10'dan 6/10'a kadar

Ücret, Md : 13)'deki ücret çizelgesine göre

6. Bir fabrika veya dokuma işletmesinin teknik ve ticarî şartları hakkında tavsiyeler: Ücret, Fıkra: 2. a)'dan i)'ye kadar verilen toplam ücretlere göre, bu bölüm için lüzumlu münferit işler için.

7. Büyük sayıda aynı cins ve aynı fonksiyonlu makina ve aletler ayrıca yüksek değerli münferit işletme tesisatı yapan işletmelere verilecek tavsiyelerin ücretinde % 20'ye kadar bir indirim gerçekleştirilebilir.

8. Bir sözleşme, aynı işverenin aynı zamanda yürütülebilecek işlerine ait tavsiyelerle ilgili bulunuyorsa, bu işler birbirlerine yakın ve bunların imalât programları ile işletme organizasyonları kendi aralarında eşit oldukları takdirde, ücretler tek tek işlerin bir araya toplanan değerlerinin tutarına göre hesaplanır.

9. İşletme islâhı için istenenden daha mükemmel teklifler yapılınca, bu ilâve çalışma en azından Md : 6.) Fıkra : 4. a)'ya veya Md : 11.) Fıkra : 4. a)'ya göre ayrıca hesaplanır.

10. Mühendise daha az hazırlık ve tespit çalışması yapmayı sağlayan yeterli doküman mevcutsa, azaltılan zamana uygun olarak ücrette indirim olur. Bu cins doküman örneğin şunlar olabilir : yapı ve konstürksiyonların çizimleri, vaziyet plânları, iş ve montaj plânları, iş ve zaman etüdlerinin sonuçları, ön ve son toplamlar, işletme kesin hesapları v. b. gibi.

11. Örneğin : Doğrudan doğruya üzerinde bir kontrol ihtiyaç gösteren bina ve makina değerlendirmeleri gibi kısmî işler sözkonusu olursa, toplam kanaate ait ücretin hesabı için, ele alınan kısmî işin etkilediği değer tutarının sadece yarısı esas alınır.

12. Kontrol edilmiş bilânço ve açıklanmış işletme hesabı sonuçları, genel kanaat edinmesi ve görevini yerine getirmesi ve değerlendirmede bulunması için mühendise teslim edilir.

Madde : 12b. **Sınaî işletme tesislerinin ve işletme düzenlerinin değerlendirilmesi**

İşler

1. İşler şunlardır :
   a) Yerinde yapılan yeni tespitlere göre tam değerlendirme; yenileme ve zaman değerine göre teknik işletme düzenlerini ve teçhizatlarını münferit değerlendirme.
   b) Makinalar aletler ve diğer işletme düzenine ait büyükçe varlıkları ölçümlere, güçlerine, fabrika ve imal yıllarına göre saymak ve ortaya koymak.
   c) Boru ve elektrik tesisatlarını, iş takımlarını, aletleri ve işveren tarafından verilen listelere göre toptan ve gruplar halinde götürü değerlendirilecek demirbaşları değerlendirmek.

Ücret

2. Ücret, Md : 13.)'teki ücret çizelgesine göre hesaplanır. Ücret hesaplanmasında esas, toplam yenileme değerinin bugünkü rayice göre değerlendirilmesidir. Yan masraflar, Md : 5.)'e göre tazmin edilir.

3. Boru ve elektrik tesisatı, iş takımları, aletler ve demirbaşlar mühendisce kabul edilmiş olabilirler ve tek tek değerlendirilebilirler, o zaman bunun için buna isabet eden ücretin hissesi iki misli arttırılır.

4. Daha önceden aynı mühendis tarafından yapılmış - bitirilmiş mevcut bir değerlendirmenin tamamlanması yahut yenilenmesi sözkonusu olursa, o zaman Md : 13.)'deki ücret tarifesine göre bulunacak ücretler üzerinde, en ufak iş eksilmesine uyan bir indirim yapılabilir. Arada geçen zaman içinde yeni sağlanmış işletme düzenine ait varlıklar için ücret tarifesinin hükümleri indirimsiz geçerlidir. Ücretlerin hesabında bu iki hesap değeri birbirinden ayrı olarak ortaya konur.

5. Çok sayıda iş ve esasla çalışan makine ve aletleri bulunan işletmelerle bunlar gibi yüksek değerli tek işletme tesisatı bulunan işletmelerin değerlendirilmesinde ücrette % 20'ye kadar bir indirim yapılabilir.

6. Tam bir değerlendirmeyi ortaya koyabilmek için yeterli doküman elde mevcut ise, şöyle ki : sadece pek az tespit işi mühendis tarafından yükleniliyorsa o vakit ücretler buna tekabül eden zamana göre az bir indirime tâbi olurlar.

Tahminî Keşifler

7. Sadece tahminî keşifler için Md : 13.)'deki ücretler zamana göre az bir indirime uğrarlar. Mühendis tahminî keşiflerin doğruluğundan sorumlu değildir; fakat, işvereni bu hususta uyarmakla yükümlüdür.

8. Değerlendirmenin harita şeklinde ortaya konması istenirse, ücretler % 5'ten % 10'a kadar yükselir.

9. Sözleşme, aynı zamanda ele alınabilecek aynı işverenin birden fazla atölyelerinin değerlendirilmesini kapsıyorsa ve şayet bunlar birbirine yakın ve imalât programları ve işletme organizasyonları bakımından kendi aralarında eşit bulunuyorlarsa, o zaman ücret tek tek işlerin bir araya toplanan değer tutarına göre hesaplanır.

Madde : 13 **Ekonomi mühendislerinin Md : 12. a) ve 12. b)'deki işleri için ücret çizelgesi**

1. Ücret hesaplamaları için esaslar, Md : 12. a) ve 12. b)'de işlerle beraber açıklanmıştır.

2.

Objenin Değeri	Ücretler DM	Objenin Değeri	Ücretler DM
2 000	110	600 000	1 980
3 000	125	700 000	2 240
4 000	140	800 000	2 400
5 000	150	900 000	2 610
10 000	180	1 000 000	2 850
20 000	230	1 500 000	3 830
30 000	280	2 000 000	4 800
40 000	330	3 000 000	6 300
50 000	380	4 000 000	7 800
60 000	420	5 000 000	9 250
70 000	460	6 000 000	10 500
80 000	500	7 000 000	11 900
90 000	540	8 000 000	13 200
100 000	580	9 000 000	14 500
200 000	980	10 000 000	15 500
300 000	1 290		
400 000	1 600		
500 000	1 750		

3. Ara değerler enterpole edilecektir.

4. Değeri 10 milyon DM'ı aşan objelerde, mühendislik işlerinin ücretleri, işlerin herbirinde işletmenin cinsine, organizasyonuna ve techizatına bakılarak birleştirilir.

Madde : 14 **Arsaların, binaların, yerüstü ve yeraltı işletme tesislerinin değerlendirilmesi**

İşler

1. Mahallî ölçümlerle değerlendirme, çizimlerin hazırlanması (izdüşüm, kesit) ve kütle hesaplarının ortaya konarak tesis masraflarının elde edilmesi, Fıkra : 4.)'deki ücret çizelgelerine göre hesaplanır. Hesaplar, tesis veya yapım değerini bugüne göre değerlendirmeyi esas alarak yapılır. Cümle : 1'de söylenen değerlendirme dokümanlarından birinin eksikliği halinde, Fıkra : 5.)'e göre elde edilen ücrette bu eksilen işe tekabül eden bir indirim yapılır.

2. Daha önceden aynın mühendis tarafından tamamlanmış bir değerlendirmenin eldeki alıkonularak yenilenmesi yahut tamamlanması sözkonusu ise, o zaman Fıkra : 4.)'teki ücret tarifesine göre bulunacak ücretlerde küçük bir iş eksilmesine tekabül eden bir indirim yapılabilir. O arada yeni kurulmuş yapı için ücret indirimsizdir. Ücretlerin hesabında bu iki hesap birbirinden ayrı olarak ortaya konur.

3. Ekonomik bir üniteye ait olan değerlendirme objeleri ücret hesaplarında birlikte ele alınırlar. Mahallî olarak ayrılmış arsalar üzerindeki değerlendirme objeleri tek başlarına

kendi değerlerine göre hesaplanır. Tamamen aynı birçok değerlendirme objeleri arasından sadece bir objenin eşit bir ekonomik ünite olarak değerlendirilmesi yeterse, o zaman ücret sadece bir obje için hesaplanır. Bunda önemli sapmalar varsa, o zaman gereken fazla çalışmaya tekabül eden ücret zammı yapılacaktır.

Arsa ve arazinin değerlendirmesi için, bina ve yapı tesislerine gerekli olan arsa bölümü, ücretin bulunmasında işleme sokulmamalıdır. Değerlendirmede, birlikte alınacak açık arazi yahut endüstri ihtiyat arazisi için buna tekabül eden ücret zammı yapılacaktır.

Ücretler Çizelgesi

4.

Tesis yahut satınalma değeri (değerlendirme tarihinde) DM	Ücretler DM
25 000'e kadar	180
50 000	300
75 000	390
100 000	480
125 000	580
150 000	630
200 000	770
250 000	900
300 000	1 020
350 000	1 130
400 000	1 230
450 000	1 320
500 000	1 410
750 000	2 100
1 000 000	2 700
1 500 000	3 500
2 000 000	4 300
3 000 000	5 700
4 000 000	7 000
5 000 000	8 000
7 500 000	11 500
10 000 000	14 500

Ara değerler enterpole edilecektir.

5. Bir değerlendirme için çizimler ve diğer dokümanlar yeterli ölçülerde elde bulunuyor ve inşaat sahasında her m²'nin yahut tadilât uygulanacak hacimlerde her m³'ün ortaya konarak alışılmış şekilde malzeme ve hasılat değerlerinin (örneğin: satınalma, kiralama, vergi, sigorta ve benzer amaçlar için) elde edilmesine yarıyorsa, o zaman ücret, yeni tesis değerinin değerlendirme zamanına çakıştırılmasıyle :
50 000.— DM'a kadar tesis değerinin ‰ 1,5'u,
100 000.— DM'a kadar tesis değerinin ‰ 1,25'i,
200 000.— DM'a kadar tesis değerinin ‰ 1,0'i,
(asgari ücret 40.— DM'tan başlamak üzere)
Tesis değeri 200 000.— DM'tan fazla olan değerlendirme objelerinde ücret üzerinde mühendisin gerekli çalışmalarına göre anlaşma yapılır.

6. Fıkra : 5.)'e göre değerlendirmelerde mahallî tespitlere ve çizimlerin yeniden yapılmasına ihtiyaç olursa, o zaman bu işler Md : 4.)'e göre ayrıca hesaplanır.

7. Enkaz temizliği yapılan arsaların değerlendirmesine ait ücretler Md. : 4.)'e göre zaman ölçü alınarak hesaplanır; bu işlere, Md : 5.)'e göre yan masraf ödenmez.

Madde : 15a. **Gemi inşa mühendislerinin işleri**

1. Gemi inşa mühendislerinin işleri aşağıdaki kısmî işler olarak kademelendirilir :

A. Gemî İnşası İçin İşler :

a)	1.	Ön proje (bilinen şekilde proje çizimi, ana bildirimler, tahmînî keşif)	: 3,0	10,0	49,5
	2.	Sözleşme projesi (genel plân, iç yerleşim vb. ile, 1/50 veya 1/100 ölçekli)	: 7,0		
	3a.	Taslak çizgi çekme denemesiz	: 5,0	11,0	
	3b.	Maket	: 2,0		
	3c.	Eğrilere ait paftalar (boy : 1 m. kadar)	4,0		
	4a.	Demir boy kesiti, örtü, ana kaburga latası	: 6,0	14,0	
	4b.	Prova, dümen küreği	: 2,0		
	4c.	Sınıflandırma kuruluşlariyle yapılan muameleler	: 1,0		
	4d.	Demir atölye çizimleri, sipariş listesiyle	: 5,0		
	5a.	Donanım çizimleri (Yükleme aletleri planları, babalar vb. halat listesi)	: 3,4	7,0	
	5b.	Kayık düzeni, atölye ve tersane için	: 1,4		
	5c.	Çapa düzeni (model ücreti hariç)	: 1,1		
	5d.	Dümen düzeni	: 1,1		
	6a.	Tabii havalandırma	0,8	1,5	
	6b.	Direk ve hava boruları	: 0,7		
	7.	Marangozhane için iç düzen (dekorasyon hariç), izolasyon		4,0	
	8a.	Açık borda hesapları	: 1,0	2,0	
	8b.	Yüzölçümü hesapları	: 1,0		
	9.	Bölmeler plânı; eğrileriyle, sızma hesabı hariç		: 0,5	12,5
	10.	Boy ve yüksekliğe göre ağırlık merkezi ile ağırlıklar		: 1,5	
	11a.	Başlangıç stabilitesi ve stabilite genişliği	: 3,0	9,0	
	b.	Kaldırma denemeleri, sonuç ile (Tersane bölümü hariç) -en az 250.- DM	: 1,0		
	c.	Hacim eğrileri	: 1,5		
	d.	Kerteriz tablosu (tanker için 5 misli)	: 0,5		
	e.	Boy kesiti ile yük plânı. Hacım tabloları, çeşitli yüklemelerin kaldırma kolu eğrileri ile ifadesi	: 1,5		
	f.	Yakıt deposu eğrileri, boşaltma ve yükleme için	: 1,5		
	12.	İskele hesapları, çizimleri		1,5	
b)	1a.	Ana makineler. Genel düzen, ağırlık ve ağırlık merkezi (Konstrüktif ayrıntı hariç)	: 4,0	9,0	
	b.	Yardımcı makinalar. 1a gibi	: 4,0		
	c.	Limanda ve denizde bütün makinaların enerji ve güç bilânçosu	: 1,0		

Fıkra : 7.) 'deki ücret çizelgesine göre % olarak

	2.	Pompa ve boru tesisatı plânı (Ayrıntısız)	: 2,0	16,0	
	3.	Sun'i havalandırma (hesap ve çizim)	: 2,0		
	4.	Isıtma tesisatı (Ayrıntısız)	: 0,7		
	5.	Genel elektrik plânı ile parça listesi (Konstrüktif ayrıntılar hariç)	: 2,0		
	6.	Genel plân (Görünüm çizimleri)	: 0,3		
c)	1.	İnşa sözleşmesi	: 0,5	7,0	
	2.	Demirbaş listesi ile inşa hükümleri	: 3,0		
	3.	Kesin masraf keşfi, bütün iş kolları için çalışma saatleri hesapları	: 3,5		
d)	1.	Doklar, sigortalar, dairelerle muameleler	: 2,0	15,0	
	2.	Danışma ve teslim alma	10,0		
	3.	Hesap kesme	: 3,0		
			+	100,0	

Bakınız : Ön sayfa

B. Gemi İnşası İçin Ek İşler

1a.	Gemilerde boy mukavemet hesapları	4,0	20,0	
b.	Gemilerde en mukavemet hesapları (*)	: 6,0		
c.	Salınım hesapları n. saatlik, maks.'a kadar	: 10,0		
2.	Su akıtma deliği hesabı		: 4,0	
3.	Rantabilite hesabı		: 2,0	
4.	Tam direnç hesapları çeşitli metod ve eğrilerle göstererek ve pervane temel değerlerine göre (Konstrüksiyonsuz)		: 3,0	
5.	Çekme denemesi özel anlaşmaya göre			
6.	Gemi modelleri için ön çalışmalar, saat esasına göre			
7.	Parça imalât plânı, saat esasına göre x 0,75			
8a.	Devamlı mahalli inşa gözetimi, küçük obje		: 15,0	
b.	Devamlı mahalli inşa gözetimi, büyük obje		: 5,0	

Fıkra : 7.)'deki ücret çizelgesinin % si

C. Yat ve Bot İnşa İşleri

a)	1.	Ön proje (kroki, düzen plânı, sınıfa göre yelkenler, masraf tahmini)		: 5,0	
	2a.	Büyük ölçekli kroki, ağırlık merkezi gösterilerek	: 15,0	30,0	
	b.	Düzen plânı, örtü ve kesitler ile	: 8,0		
	c.	Yelkenler bez kalınlığı ile (Yatlar); Eğriler ve direnç hesapları (Motorbotlar)	: 7,0		
	3a.	Ana kaburga latası, plânı ile	: 7,0	9,0	
	b.	Sınıflandırma kuruluşlarıyle muameleler	: 2,0		

Bakınız arka sayfa

(*) Sınıflandırma hükümleri tarafından kapsanmaz.

	4.	Kaburga yapı resimleri, ilâve tablolarla	: 6,0	68,0
	5.	Ağırlık merkeziyle safra omurga (Yatlar); depo hesabı çeşitli doldurmalarla (Motorbotlar)	: 3,0	
	6.	İç yapı için marangoz plânı	: 6,0	
	7.	Yuvarlak odun resimleri (Yatlar); Motor yerleştirme ve kumanda düzeni (Motorbotlar)	: 6,0	
	8.	Yapım hükümleri, münferit bildirimlerle	: 3,0	
b)	1.	Depo ve boru tesisat plânı	: 3,0	17,0
	2.	Işık tesisatı plânı	: 3,0	
	3.	Stabilite dayanakları	: 5,0	
	4.	Ağırlık hesapları ve malzeme ihtiyacı	: 4,0	
	5.	Yarış değeri hesabı	: 2,0	
c)		Yapı gözetimi ve tesellümü		: 15,0
			+	100,0

Fıkra : 7.)'deki ücret çizelgesinin % si

D. Yat ve Bot İnşasının Ek İşleri

1. 1. Yaklaşık modellerin basit formlarla hazırlanması saat esasına göre x 0,75, yapım masrafları toplamının asgari % 1/2 si,
2. Karada ölçüm ve anlaşmaya göre bir plân yapımı, itilen ton başına en az 20.— DM.
3. Çizimini yapmak üzere ölçüm saat esasına göre, itilen ton başına en az 30.— DM.,
4. Yelken donanımı ve ağırlık merkezi kontrolu, anlaşmaya göre kısmî ölçüm ve buna ait plân, m² yelken başına en az 3.— DM.,
5. İç düzende değişiklik saat esasına göre, işin değerinin en az % 8'i,
6. Kullanılmış bir ulaşım aracını yazılı olarak fikir bildirmek suretiyle değerlendirmek saat esasına göre, itilen ton başına en az 20.— DM.

Tekrarlamalar

2. Ayni projenin ayni işverenin sonraki gemilerinde kullanılmasında ilk geminin ücreti tam olarak hesaplanır, birinciden beşinciye kadar bir öncekinin yarı ücreti, sonraki her gemiye beşincininki alınır. Bununla beraber Fıkra: 1.A.d) ve Fıkra: 1.C.c) pozisyonları buraya dahil değildir. Bunlar için ayrı anlaşmalar gerekir.

3. Aynı projenin değişik işverenler tarafından kullanılması halinde her sefer tam ücret ödenecektir.

4. Fıkra 1.A.) ve 1.C.)'deki iş kademelendirmesine tabi olan münferit işler için sözleşme yapılıyorsa, ücret

Fıkra : 1.A.a) 1.'e göre yalnız % 5,
Fıkra : 1.A.a) 2.'ye göre yalnız % 10,
Fıkra : 1.C.a) 1.'e göre yalnız % 10,
Fıkra : 1.C.a) 2'ye göre yalnız % 35 yükselir.

Yapım Masrafları

5. Yeni yapılarda yapım masrafları, geminin toplam yapı değerini kapsar, ki buna: gemi gövdesi, düzen ve donanım ve bunun gibi geminin tüm inşasına ait yardımcı makinalarla

elektrik donanımı girer; esas makinaların yapım değeri ve esas makinanın % 16 sını aşmayacak şekilde yardımcı makinaların yapım değeri de hesaba katılır. Sınıflandırma kuruluşları tarafından yeni yapı işlemi uygulanan büyükçe değiştirimlerde de yeni yapım sayılabilirler.
Yapım masrafları, değiştirimlerde toplam değiştirme masraflarını % 50 kadar arttırılmış olarak kapsar. Değiştirimlerde dahi, makina işinin, ücrete esas olan yapım masraflarında en çok % 16 hissesi olabilir. Ücrete esas olan bu imal masraflarına edinme masrafı, simsarlık, para tedariki, resmî harçlar ve gemi inşa mühendisinin ücretleri dahil değildir.

Yapı Sınıfları

6. Gemiler şu üç sınıfa ayrılırlar :

Sınıf : I° — Tesisat dubaları, botlar (açık), iskeleler (yüzen), yüzer aletler için tonbozlar, boru döşeyicileri (yüzer), sabit zeminli salapuryalar, motorsuz telliferibotlar.
Sınıf : II° — Kendi motoru bulunmayan her cins taraklar, tahlisiye sandalı, gezi botları, yüzer kömür tesisatı, hububat taşıyıcıları, mavnalar (örtülü) motorlu ve motorsuz, motorlu devriye gemisi (otobotlar), motorlu kurtarma botları, kazık şahmerdanı, 300 BG'ye kadar römorkörler, kapaklı mavnalar, yüzer vinçler, deniz şatları, yelkenli yatlar (enternasyonal yarış sınıfları dışındakiler), motorsuz atölye ve oturma gemileri.
Sınıf : III° — Taraklar (her cins kendinden hareketli veya hareketsiz yıkayıcılar, moloz boşaltıcılar, kaya oyma gemileri), madencilik gemileri, buzkıranlar, tren ve otomobil feribotları, yolcusuz ve 12 yolcuya kadar alabilen yük gemileri, etfaiye gemileri, balıkçı gemileri, balıkçılık koruma tekneleri, balık yatı, araştırma gemileri, yük ve yolcu gemileri, araç taşıyan gemiler, maden ağır yük, olein, sürü gemileri; ringa gemileri, kablo döşeyiciler, soğukhava depolu gemiler, kılavuz gemileri, 300 PS'nin üstünde römorkörler, hızlı ve yarış tekneleri, okul gemileri, yüzer doklar, yelkenli yatlar (enternasyonal yarış sınıfları), tankerler, harita ölçme gemileri, balina avcı gemileri, ana balina avcı gemileri, motorlu atölye gemileri, gümrük devriyeleri.

7. Ücret çizelgesi

Yapım Masrafları DM	Ücretler Sınıflar İçin yapım masraflarının %'si olarak 1	2	3
10 000'e kadar	8,0	12,0	16,0
20 000	7,2	10,5	14,0
30 000	6,7	9,7	12,8
40 000	6,4	9,2	12,0
50 000	6,1	8,8	11,5
60 000	5,9	8,5	11,1
70 000	5,7	8,2	10,8
80 000	5,5	8,0	10,5
90 000	5,4	7,8	10,3
100 000	5,3	7,6	10,0
150 000	4,8	6,9	9,1
200 000	4,5	6,4	8,4
300 000	4,1	5,8	7,5
400 000	3,8	5,3	6,9
500 000	3,8	5,1	6,5

Yapım Masrafları DM	Ücretler Sınıflar için yapım masraflarının %'si olarak 1	2	3
600 000	3,7	5.0	6,3
700 000	3,6	4,8	6,1
800 000	3,6	4,8	6,0
900 000	3,5	4,7	5,9
1 000 000	3,5	4,7	5,8
1 500 000	3,5	4,5	5,5
2 000 000	3,4	4,3	5,2
3 000 000	3,3	4,0	4,7
4 000 000	3,2	3,8	4,3
5 000 000	3,1	3,7	4,1
7 500 000	2,9	3,4	3,7
10 000 000	2,7	3,0	3,3
20 000 000	2,3	2,6	2,9
30 000 000	2,1	2,5	2,7
40 000 000 ve yukarısı	2,0	2,3	2,6

Md. 8.) Fıkra : 2.-4.)'e ait hükümler buna uygun olarak geçerlidir.

Madde : 15b. **Gemilerin ve gemi makinalarının değerlendirilmesi; gemilerde zarar ziyan tespitleri**

Gemilerin Değerlendirilmesine Ait İşler

1. İşler şunlardır :
a) Gemilerin kendilerinin, esas makinelerin, yardımcı makine ve donanımların tek tek yapım yahut temin değerlerinin hesabı;
b) Yukarda a)'daki değerlerden, yaşa, kullanım durumuna ve piyasaya bakarak aktüel değerin bulunması;
c) Sınıflandırma kuruluşlarının, meslek kuruluşlarının ve gözetim daireleri yahut birliklerinin dokümanlarına göre yahut yerinde inceleme ile kullanım durumlarının kontrolu;
d) Yazılı ve bütün sebepler gösterilerek kanaat bildiriminin ortaya konması.

2. İşler şunları kapsamaz :
a) Özel rantabilite sebepleri için faydalılık değerinin hesabı. Bu cins bir hesap istenirse bu Md. 15.a)'da belirtilen şekilde yapılır.
b) Demirbaşların tek tek ele alınmasına kadar varan bir kontrol;
c) Lüzumlu tamiratın kapsam ve masrafının ortaya konması. Bunun için mümkünse ücretler Fıkra : 10)'a göre hesaplanır.

3. Fıkra : 1.)'e göre münferit işlerin ayırımı aşağıdaki şekilde yapılabilir :
Yerine gitmeksizin, doküman kontrolü yapmaksızın ve ayrıntılara inmeksizin uzaktan değerlendirerek kanaat bildirimi, toplam ücretin : % 50 kadarı,
Eldeki dokümanla kontrol, toplam ücretin : % 10 kadarı,
Mahallinde görmek, toplam ücretin : % 20 kadarı,
Yazılı ve sebeplendirilmiş kanaat bildirimi, toplam ücretin : % 20 kadarı.
Kısmî ücretlerin hesabı ihtiyarîdir.

4. Bütün bir geminin Md : 15.a)'ya göre hangi sınıfa ait olduğunun değerlendirilmesinin ücreti için bundan sonraki ücret çizelgesi kullanılır. Ücretin hesabı için geminin yapım veya temin değeri ve hareket makinalarının aktüel değerleri esas teşkil eder.

5. Ücretler çizelgesi

Yapım veya temin değeri (aktüel değer üzerinden) DM.	Sınıf : I' DM.	Sınıf : II' DM.	Sınıf : III' DM.
10 000'e kadar	80	—	—
25 000 "	110	140	180
50 000 "	150	190	220
100 000 "	210	260	300
200 000 "	300	360	430
400 000 "	430	530	630
600 000 "	520	640	770
800 000 "	590	740	890
1 000 000 "	650	820	990
2 000 000 "	820	1 080	1 340
3 000 000 "	910	1 240	1 570
4 000 000 "	960	1 340	1 720
5 000 000 "	990	1 410	1 830
6 000 000 "	—	1 460	1 910
7 000 000 "	—	1 500	1 980
8 000 000 "	—	1 520	2 000
9 000 000 "	—	1 530	2 020
10 000 000 "	—	1 540	2 030
10 000 000'dan fazla; ücret özel anlaşmaya göre.			

6. Mühendise sadece çok az bir ölçme işi bırakan yeterli dokümanın elde mevcut bulunması halinde, ücretler buna tekabül eden az bir zaman esasına göre kısılır. Aynı şekilde sadece tahminî keşiflere ait ücretler de, buna tekabül eden pek az bir tespit ve büro çalışması için indirime tâbi olurlar.

Gemilerde Zarar Ziyan Tespitine Ait İşler

7. Gemilerde zarar ziyan tespitine ait işler şunları kapsar:

a) Kısa bir zarar krokisi
b) Bir tamirat raporu
c) Bir yenileme raporu
d) Tahminen ortaya konan tamiratın, gerektirdiği ayrıntılı yeni parçalara ait masraflarla birlikte gösterilmesi.

8. İş, tamirat yapımının kontrolu ve bunun gibi tersanelerin fiat farklarına ait muameleleri kapsamaz.

9. Bir gemide çeşitli zarar olaylarına ait zararlar tespit edilecekse, o zaman her zarar ziyan tespitine ait ücretler çizelgesine göre tek tek hesaplanır.

Ücretler Çizelgesi

10. Zarar ziyan tespitlerine ait ücretler, aşağıdaki ücretler tarifesine göre bulunur:

Zarar - ziyan toplamı DM.	Ücret DM.	Zarar - ziyan toplamı DM.	Ücret DM.
200'e kadar	27	4 000	159
300	35	5 000	180
400	41	10 000	270
500	47	20 000	400
750	60	30 000	510
1 000	70	50 000	690
1 250	80	100 000	1 030
1 500	89	200 000	1 550
1 750	97	300 000	1 950
2 000	106	400 000	2 330
2 500	120	500 000	2 660
3 000	132	600 000	2 980
3 500	146	700 000	3 190

Madde : 16 **Teknik imalâtta ve endüstriyel ve meslekî tesislerdeki, binalardaki maddî zararların tespiti ve kanaat bildirimi**

1. Ücret, mühendisin sebebini kapsamını ve yüksekliğini tespit edeceği maddî zararı yaratan çalışmaları kapsar.
2. Ücret, Md : 4.)'e uygun olarak zaman esasıyle hesaplanır; bu, Md : 5.)'deki yan masrafları içermez.

SERBEST ÇALIŞAN MÜHENDİSLERİN ÜCRETLERİNE AİT TÜZÜK'E EK :

SÖZLEŞME HÜKÜMLERİ

"Serbest Çalışan Mühendislerin Ücretlerine ait Tüzük" ün kullanım yerleri ve Sözleşme Hükümleri ile birlikte.

Mühendis Sözleşmesinin İçindekiler :

Madde : 1 I. "Mühendislerin Ücretlerine ait Tüzük" le birlikte sözleşme hükümleri, kullanım yerini **serbest** çalışan mühendislerle onların işverenleri arasında mühendislik sözleşmesi ile tesis olunan kanunî ilişkilerde bulur.

II. Mühendislik sözleşmesi şu iş ve konuları havi olabilir :

1. Yeni tesislerin ,tamamlamaların, tadilâtlar vb. nin proje ve plânlama çalışmaları, inşaat ve makine işleri sahasındaki yakıt ve enerji ekonomisi, ısıtma ve havalandırma, sulama ve kurutma işleri, trafik, isale ve sağlık işleri; şehircilik işleri; ekonomik - istatistik ve diğer hesaplamalar; işlerin ve ürünlerin sayımı, ön işlerin yönetimi, her çeşit çizimlerin hazırlanması; resmî daireler, müteahhitler ve müteşebbislerle muamelelerde bulunulması; statik hesapların ve yapı tasarılarının sınanmaları, işlerin ve ürünlerin sınanmaları; inşaat uygulamasının üst seviyede yönetimi, inşaatın yerinde yönetimi; hedef alınan işin çalışır hale getirilmesi hesaplarının yapılması ve,
2. Fabrika ve endüstriyel işletmelerin, enerji sağlama tesislerinin, şehirsel işletmelerin vb. amenajmanı.
3. Yeni teknik metodların kullanılması, makina - makina tesisleri âletler ve mekanizmaların konstrüksiyonların geliştirilmesi, mevcut tesislerin mükemmelleştirilmesi, ve değiştirilmesi genel ve yapı akustiği araştırmaları ve formları; araştırma ve deneme çalışmaları.
4. Endüstriel tesis ve işletmelerin işletme durumları ve işletme verimleri yönünden gözetimi ve teknik yönden sınanması, ayni şekilde mevcut kanunî ve diğer güvenlik hükümlerinin yerine getirilmesi.
5. İşletme bilimi açısından araştırmalar ve ekonomik analizler gibi sınamalar, kayıp kaynakları araştırmaları; modern organizasyon metodları; ekonomik hazırlama, işletme gözetimi, pazar araştırması, kredi ve bilânço sınaması sorunları; vergi ve sigorta sorunlarında olduğu gibi yeni kuruluşların teknik danışmanlığı.
6. Teknik ve ticarî sorunlar üzerinde mahkemelerdeki ve mahkemeler dışındaki durumlarda maddî ekspertiz bildirimleri.
7. Arsaların, binaların, endüstriel işletme tesislerinin ve düzenlerinin değerlendirilmesi, sigorta değerlerinin bulunması, maddî zararların sebeplerinin ,kapsamalarının ve yüksekliklerinin tespit edilmesi.
8. Mesleksel hakların korunması sorunlarında teknik danışmanlık ve işbirliği.
9. Yeni yapı malzemeleri ve yapı çeşitlerinin inşaat ruhsatlarının yürürlüğe sokulmasında işbirliği.
10. Hidrolik, jeolojik ve zemin araştırmalarının yönetimi.

III. Bölüm : II'de Md : 1.'den 10.'a kadar verilen mühendislik işlerinden başka işlere ait sözleşmeler, ücretler tüzüğü şayet bunlar üzerinde anlaşma oldu ise sözleşme hükümleriyle birlikte kullanılış imkânı bulurlar.

IV. Münferit halde mühendislik işlerinin kapsamı mühendis ile onun işvereni arasındaki aktedilmiş sözleşmelere göre belirlenir.

Sözleşmenin şekli

Madde : 2 I. Mühendislik sözleşmesi yazılı olarak aktedilir; form üzerinde anlaşma için mektuplaşma yahut telgrafla haber verme yeterlidir.

II. Mühendislik sözleşmesinde ayrılan hükümler yoksa, uygulamada Mühendis Ücretleri Tüzüğüyle birlikte sözleşme hükümlerinin geçerliğinde anlaşma olmalıdır.

Mühendisin hak ve yükümlülükleri

Madde : 3 I. Mühendis yapılmış sözleşmenin boyutlarına göre, kendi işlerini mühendislik bilimlerinin genel durumuna ve her defasında tekniğin herkesçe kabul edilmiş temel ilkelerine göre yapmakla yükümlüdür.

II. Kendi işleri için mühendis, sözleşmede daha yüksek bir ücret üzerinde anlaşma yoksa, Mühendis Ücretlerine ait Tüzük ifadelerine göre ödeme ister. Mevcut ücret çizelgelerinden bulunabilecek götürü bir meblâğ üzerinde anlaşma ihtiyarîdir. Sözleşme aktedilen anlaşmanın kapsamı değişirse, götürü meblâğ yeniden tespit edilir.

III. Mühendisin ücret talebi nihaî hesabın yapılmasından sonra ödenir. Mühendis, kendi işinin her defasındaki durumuna göre ücretini kısmî ödemeler halinde istemek hakkına sahiptir.

Mühendise işlerinden ötürü, ücretler tüzüğünün Md : 12.a), 12.b), 14.) ve 15.b)'leri gereğince, esas olarak :
Ön çalışmaların başlamasiyle ücretin 1/3'ü,
Tespit çalışmalarının bitimiyle ücretin 1/3'ü

Değerlendirme veya kanaat bildiriminin teslimiyle ücretin 1/3'ü ödenir.

IV. Yan masraflar, her defasında hesap teslimine göre tazmin edilir.

V. Mühendisin ücretlerinin hesabında, Ücretler Tüzüğünün uygun düşen maddeleri kullanılır.

VI. Mühendisin taleplerine karşı, işverenin ne bir mahsup yetkisi ne de geciktirme hakkı yoktur.

Madde : 4 Mühendis, resmî daireler, müteşebbisler ve üçüncü kişiler karşısında keni işvereninin vekilidir.

Madde : 5 I. Mühendis, hiçbir müteşebbis yahut müteahhit adayına kendi işverenini onun avukatı olarak temsil edemez.

II. ygulama işlerinin sarf ve kayıtları yapı işlerine ait mükellefiyetler tüzüğüne tabidir. Uygulama işlerinde, sarf, sözleşmede başka bir anlaşma yoksa, işverenin kabulü ile onun adına ve onun hesabına mühendis tarafından yapılır.

III. Kendisinin de taraf bulunduğu sözleşmenin teknik uygulaması ve gerekli olan teslim alma işleri yalnızca mühendise aittir. İşveren bütün imkânlarını mühendise terkeder.

IV. Yapı uygulamasının üst yönetimini mühendis kendi üzerine alırsa, müteahhitlerin miktar ve fiatlarının sözleşmelerine uygunluğunu kontrol ederek hesaplarını, anlaşmaya uygun şekilde, ödemeye sevkeder.

Madde : 6 I. Mühendis, istek üzerine işverene, yapılmış harcamalar ve yürürlükte olan yükümlülükler hakkında bilgi verir.

II. Mühendis, masraf tahminlerinde beklenen bir aşımı işverene hemen haber vermekle yükümlüdür.

III. Kendilerinin işbirliği mühendislik işinin sürdürülmesinde lüzumlu bulunan uzmanların çağırılması halinde, işverenin rızası altında hasıl olan olağanüstü masraflar karşılanır.

Madde : 7 I. Mühendis tarafından getirilmiş işlerin patent hakları kendisine aittir.

II. İşveren, mühendisin işlerini anlaşma yoluyla sözleşmeye bağlanmış şekilde kullanmak zorundadır; diğer bir şekildeki faydalanma sadece mühendisin kendi isteği ve ödemeye karşı ayrıca ölçülen bir ücret verilmek suretiyle mümkün olur.

Madde : 8 I. İşveren, projelerin ve buna ait eklerin iki kopyasının teslimini talep eder. İşveren, taraf bulunduğu sözleşme çerçevesi içinde kopya çıkartmakta ve uygulama çalışmaları için lüzumlu ekleri çoğaltmakta serbesttir.

II. Mühendisin işi bir atölye yahut tesisi düzeltmek ise, işveren, mühendise hattâ sözleşmenin bitiminden sonra atölye veya tesisi, bunların durumlarını tespit amacıyle girmesine müsaadeye mecburdur.

Madde : 9 Sözleşmeye bağlı olmayarak yapılan gerçekleştirmede atölye sözleşmesinin kanunî hükümlerine göre, şayet sözleşmenin muhtevasından daha başka bir şey çıkmıyorsa, siparişçinin haklarına işveren dokunamaz. Bir maddî zarar tazmin talebinin kapsamı Md : 11'e göre belirlenir.

Madde : 10 Zamanında yapılmayan gerçekleştirmede, amma sadece gecikme durumunda yahut özel anlaşmalarda, işveren sözleşmeye ölçülü bir vade koyduktan sonra şayet bu vade içinde ifa gerçekleşmezse sözleşmeden çekilmek hakkına sahiptir.

Sorumluluk

Madde : 11 I. Mühendis, suçlu kalacak şekilde sebep olduğu ispat edilen zararlardan sorumludur. Sorumluluğu doğrudan doğruya zararın tazmini ile sınırlıdır.

II. Kendisinin yakalanması durumunda mühendis, zararın giderilmesinin kendisine havalesini talep edebilir.

Madde : 12 Mühendise yapı uygulamasının üst yönetimi yahut mahallî yapı yönetimi devredilir ve bu işin ifası işverenin kabulü üzerine bir üçüncüye havale edilirse, o zaman mühendis sadece, şayet onun seçilmesindeki işlemi ihmal etmişse, onun suçlarından sorumludur.

Madde : 13 İşveren, işlerin verilişinde, mühendisin hakkındaki kanaatlerini açıkladığı belli bir müteahhidi talep ederse, böyle bir müteahhidin, meydana gelmesinde ortak suçlandığı bir zarardan mühendis sorumlu tutulamaz. Mühendis bu cins zararları gidermeye yahut zarar gidermenin gözetimine mecbur değildir. Zararın giderilmesini yahut gözetimi üzerine alırsa, bunun için ona ayrı bir ücret ödenmez.

Madde : 14 Bir zarar, uygulayıcı müteahhidin yanlış çalışmalarından doğmuşsa, mühendis, şayet kendisine inşaatın üst yahut mahallî yönetimi havale edilmişse, sadece kendine ait bakım yahut kontrol vazifesini ihmalden sorumlu tutulur ve işveren, uygulamayı yapan müteahhitten ortaya çıkan zararın tazminini sağlayamaz.

Madde : 15 Sübjektif ölçü ve masraf tahminlerinden mühendis sorumlu değildir.

Sözleşmenin erken çözülmesi

Madde : 16 İşveren ve mühendis sözleşmeyi sadece önemli sebeplerle feshedebilirler, o da bir fesih süresi olmadan gerçekleştirilemez.

Madde : 17 I. İşveren, mühendisin kabul etmediği bir sebepten fesih isterse, mühendis sözleşmeye bağlanmış işi dava etmek hakkını elinde bulundurur; işveren, sözleşmenin çözülmesi sonucunda masraflardan tasarrufu yahut daha başka bir kullanma için işgücünü elde ettiğini veya elde etmeyi kötü niyetle engellediğini hesaba katmalıdır.

II. İşveren, mühendisin kabul ettiği bir sebepten fesih isterse, mühendis o zamana kadarki işlerinin ödenmesini talep eder.

Madde : 18 I. Mühendis, işverenin kabul ettiği bir sebeple fesih isterse, mühendis sözleşme uyarınca ödeme talebini elinde bulundurur.

II. Sözleşmenin ne mühendis ne de işverence kabul edilmeyen bir sebeple feshi söz konusu olursa, mühendis kendisinin o zamana kadarki işleri için ödeme isteyebilir; ayni şey mühendisin kendisince haklı bir sebeple fesih istediğinde de geçerlidir.

Madde : 19 I. Mühendis için, yükümlülüklerinin yerine getirilmesi, işveren tarafından kabul edilen bir değişiklik sebebiyle imkânsız olmuşsa, sözleşmeye bağlı ödemeyi talep hakkını elinde bulundurur.

II. İmkânsızlık ne mühendisin ne de işverenin kabul etmediği bir değişiklikten ortaya çıkıyorsa, mühendis kendisinin o zamana kadarki işlerinin ödenmesini isteyebilir; ayni şey, yerine getirme mühendis için kabul edilen bir değişiklik sonucu imkânsız duruma girmişse de geçerlidir.

Madde : 20 Mühendis yukardaki Madde : 17.'den Madde : 19.'a kadarki durumlarda, kendi ücretinin hesabı için, gerekiyorsa : müteahhidin hesap tasarısını ve yapılmış çalışmaların yerinde görülerek keşfini isteme hakkına sahiptir.

Dokümanların teslimi

Madde : 21 Sözleşmenin bitiminden sonra, işveren, mühendisle yaptığı sözleşmenin teslimini isteyebilir. Resmî yazışmalar ve ruhsatlı dokümanlar işverene teslim edilir.

Zaman aşımı

Madde : 22 I. İşverenin mühendise karşı, sözleşmeye bağlı olmayan (Madde : 9) ve buna benzer şekilde zararın tazminine ait talep (Madde : 11) gibi iddiaları, şayet kanun daha kısa bir zaman aşımı koymamışsa, iki yılda zaman aşımına uğrar. Zaman aşımı, mühendisin yapılmış işe ait yazılı ihbarı ile, böyle bir ihbarın bulunmaması halinde kesin hesabın çıkarılması ile başlar.

II. Mühendise bir müteahhid ile birlikte dâva açılabilir ve müteahhidin işverene karşı zaman aşımı süresi iki seneden kısa olabilir, o zaman mühendisin sorumluluğu müteahhidin sorumluluğu ile birlikte biter.

III. Müteahhidin, - işverene karşı, sözleşme ile tesbit edilmiş ödemenin yapılması ve yan masraflar üzerindeki - iddiaları, nihaî hesaplardan sonra iki yılda zaman aşımına uğrar.

Madde : 23 Mühendis, çizimleri ve dosyaları, sorumluluğunun devamı (Madde : 22., Bölüm : I ve II.) süresi dışında saklamağa mecbur değildir.

İfa yeri ve dâva mahalli

Madde : 24 Bütün işlerin yapılma yeri mühendislik sözleşmesinde yazılı olan yerdir; ve heriki taraf için dâva mahalli, mühendisin mesleğini yürüttüğü büronun adresidir.

Uyuşmazlık mahkemesi birleştirme kararı

Madde : 25 27.10.1973 tarihli Reich kanunundan 1.1.1934 tarihinde Kraft'da Prg : 1027 ZPO No. lu Uyuşmazlık Mahkemesi yoluyla kısmen değiştirildi, şöyle ki; sadece uyuşmazlık mahkemesi karariyle şartlanmış ve başka hiçbir sözleşme hükmünü aynı zamanda içermeyen özel bir yazılı uzlaşma sözleşmesi yapılması gerekmektedir.

ALMANYA'DA

MİMARLAR İÇİN ÜCRETLER

13 Eylül 1950
Yürürlük tarihi : 9 Kasım 1950
" " 12 Mayıs 1950 B. Berlin için

I. BÖLÜM

GENEL HÜKÜMLER

Madde : 1 **Mimarların işlerinin hesaplanması**

Mimarların işlerine ait ücretlerin hesaplanması için aşağıdaki Ücretler Tüzüğünün hükümleri geçerlidir.

Madde : 2 **Genel işler**

1. Genel işler, kural olarak birim bütünlüğü olan Md. 19)'daki işleri kapsar. Bunlar, Md. 10)' daki ücret oranlarına göre hesaplanabilirler.

2. Sadece Md. 19)'daki kısmî işler yapılacaksa, bunlar Md. 19)'daki boyutlarına göre sadece kısmî ücretler olarak hesaplanırlar.

Madde : 3 **Diğer işler**

1. İşverenin kabulü ile Md. 19)'dakilerin dışında kalan örneğin : bina ölçümlerinin masrafları, enkaz temizliklerinde işbirliği, vaziyet plânı çizimlerinin hazırlanması, daha sonra statik, akustik, ısıtma, havalandırma, isale tesisatının uzmanlarının ücretleri gibi işler, İşveren tarafından ayrıca ödenir.

2. Ücret oranlarında gösterilmemiş işlere ait ücretler, bu işlerin cins ve kapsam bakımından en yakın bulunduğu grubun esaslarıyla hesaplanır.

Madde : 4 **İşlerin mükerrer kullanımı**

Örneğin : projeler, masraf tahminleri, vb, gibi mimarlık sözleşmelerinin dışında kalan işlerin mükerrer kullanımı, Md. 12)'nin hükümleri dikkate alınmak kaydiyle yeniden ücrete tâbidir.

II. BÖLÜM

YAPI İLE İLGİLİ İŞLERE AİT ÜCRETLER

Madde : 5 **Ücret esasları**

1) Mimarların işlerine ait ücretler tahminî masrafların toplamı (Md. 19 Fk. 1. d) na ve işin ait olduğu yapı sınıfına göre belirlenir.

2. Yapı masrafları, masrafların tahmin toplamı işverenin müdahalesiyle yahut işverenin kabul ettiği veya mimarın kabul etmediği bir durum üzerine yükselirse ve bu durum da mimara fazla bir iş yüklüyorsa, ücretlerin yeniden hesabı için fazla masraflar, tespit edilmiş tahminî masraf toplamına eklenir. Tahminî masraf toplamı eksilirse, ücret hesaplarına ait nihaî tesis masrafları da buna bağlı olarak eksilir.

3. Tahminî masraflar toplamı tam tespit edilmediği sürece, ücret hesabına esas olan masraf tahminleri, m^3 olarak değiştirilecek hacme yahut m^2 olarak inşaat alanına göre hesaplanarak kullanılır.

4. Ücret, işin ait olduğu yapı sınıfına ve yüzde olarak (%) tahminî masraflar toplamına göre hesaplanır. Yüzdelerin ifadeleri Md. 10)'daki ücretler çizelgesinden alınır.

Madde : 6 **Tahminî masraflar toplamı ve tesis masrafları**

1. Tahminî masraflar toplamı ve tesis masrafları, kaba yapı ile buna ek olarak yaklaşık yıkım işleri, ikmal işleri, dış tesisler ve ilâvelerin masraflarının biraraya gelmesinden oluşur (DIN 276). Bunlar, işin yapımı için kullanılan veya kullandırılan malzeme temini ile ilgili işlere ait bütün masrafları kapsarlar. Tahminı masraf toplamı ve tesis masraflarının üstüne: tapu, arsa temlik ve tescil masraflariyle birlikte yıkım ve boşaltma, simsarlık ücreti, para temin masrafları, ruhsat, kontrol ve diğer resmî harçlar, mimarlık işlerine ait ücretler, bina yapım ücretleri (yerinde inşaata bakmak), statik-akustik-ısıtma-havalandırma-isale tesisatı vb. gibi diğer meslek elemanlarının ücretleri, gereken ilâve harcamalar, kötü hava şartları, ayrılmalar ve gece mesailerine ait paralardan, sözleşme ve hafta sonu tatillerinden doğan masraflardan hiçbiri eklenmez.

2. İşveren malzeme teminini yahut malzeme işlerini, yahut mevcut veya sağlanmış yapı malzemesini ya da yapı kısımlarını kendi üzerine alırsa, yahut işverene normal dışı ödemeler veya kolaylıklar sağlanırsa, işverene hesap, giriş fiatlarının gerçekte büyük olan tahminî masraflar veya tesis masrafları üzerinden çıkarılır. İşveren, istek üzerine kendi giriş masraflarını ispatlamak zorundadır. Tamamı veya büyük kısmı ödünç alınan yapı malzemeleri veya yapı kısımları, piyasa fiatlarıyla hesaba katılır.

Madde : 7 **Yapı sınıfları**

Ücretlerin, Md. 10)'a göre hesaplanmasında esas olarak aşağıdaki yapı sınıfları ayırımı kullanılmıştır.

Yapı Sınıfı — I :

Sundurmalar, samanlıklar, basit barakalar ve yardimcı yapılar, duvarla çevirme (= çit) ler ve mimarî görünümlerle ilgisi olmayan çitler; kıyı tahkimatları, çukurla çevirmeler, istinat duvarları; vadi barajlarında, su yapılarında ve basit köprü yapılarındaki mimarlık işleri.

Yapı sınıfı — II :

Basit mesken yapıları; tarımsal, meslekî ve endüstriyel amaçlı basit faydalanma yapıları; basit garajlar; güç köprülerde ve mühendislik yapılarındaki mimarlık işleri.

Yapı Sınıfı — III :

Orta kalitedeki mesken yapıları; tarımsal, mesleki ve endüstriyel amaçlı binalar; garajlar ve araç depoları, benzin istasyonları, basit lokantalar, tatil evleri, büfeler; yıkama ve dezenfeksiyon tesisleri; basit mezbaha ve sürü avluları; basit okul yapıları; yetiştirme yurtları; cezaevleri; sirk binaları; spor tesisleri; basit kilise ve tapınak yapıları.

Yapı Sınıfı — IV :

Konforlu mesken yapıları; mağaza ve işyerleri; idare binaları; trafik binaları, banka ve borsa binaları; posta ve telgraf binaları; mahkemeler; arşiv ve kitaplıklar; hastahaneler, tedavi ve bakım tesisleri; yüzme ve banyo tedavi yerleri; konser binaları; basit sinemalar; gelişmiş otel ve eğlence yerleri; okul yapıları; spor evleri; gelişmiş antrenman salonları ve spor tesisleri; endüstriyel ve meslekî amaçlı güç binalar; marketler; mezarlık yapıları; gelişmiş kilise ve tapınak yapıları.

Yapı Sınıfı — V :

Lüks mesken yapıları; yapı sınıfı : II'den IV'e kadar söylenenler dışındaki bütün özel ve halka açık konforlu yapılar.

Yapı Sınıfı — VI :

Örneğin : mobilya, masa - iskemle, aydınlatma araçları, perdeler, halılar, yolluklar, resimler, plastikler gibi iç mimarî işleri; anıtlar; vitray işleri; mihraplar ve mimberler, anıtkabirler; bayram ve matem dekorasyonları; meslekî sanat eşyaları; reklâm tesisatları; hava, kara ve deniz araçlarının iç bölüşümü ve döşenmesi.

Yapı Sınıfı — VII :

24 Nisan 1950 tarihli "Birinci Mesken Yapıları Kanunu" nun tanımladığı halka açık olarak kurulan sosyal mesken yapımına ait mesken yapıları.

Madde : 8 **İnce yapı durumları**

1. Bir işin hangi yapı sınıfında yeralacağı konusunda tereddüt varsa, ince yapı şartları hesaplanır ve buna tekabül eden yapı sınıfı tespit edilir.

2. İnce yapı durumu, ince yapı çalışmalarının masrafları ile kaba yapı ve ince yapı çalışmalarının masrafları toplamının oranı ile belirir.

3. İnce yapı durumu Fk. 1.)'e göre elde edilmek istenirse, aşağıdaki ayırımdan hareket edilir :

25/100'e kadar	yapı sınıfı : I
25/100'den 40/100'e kadar	yapı sınıfı : II
40/100'den 55/100'e kadar	yapı sınıfı : III
55/100'den 70/100'e kadar	yapı sınıfı : IV
70/100'den yukarı	yapı sınıfı : V

Madde : 9 **Kaba yapı, ince yapı çalışmaları ve dış tesisler**

1. Kaba yapı çalışmaları, bu ücretler tüzüğündeki mânada kaba yapının ortaya çıkarılması için lüzumlu olan şu işlerden ibarettir.
Yıkım işleri, toprak ve temel çalışmaları,
Duvar çalışmaları,
Asfalt, izolasyon çalışmaları,
Beton ve betonarme çalışmaları,
Taş yonu çalışmaları,
Marangoz çalışmaları,
Demir konstrüksiyonlar ve demirci çalışmaları (yapı demir bölümü),
Çatı örtü çalışmaları ve paratoner çalışmaları,
Tenekecilik çalışmaları,
Kaba yapı için lüzumlu bütün diğer çalışmalar,
Taşımalar, yardımcı ve yan çalışmalar.

2. İnce yapı çalışmaları bu ücretler tüzüğündeki mânasiyle, işin ortaya çıkarılması için lüzumlu olan şu çalışmalardır :
Sıva ve kartonpiyer çalışmaları, rabiç sıva çalışmaları,
Taş oyma, heykeltraş ve modelli aplike sıva çalışmaları,
Çimento döşeme işleri, zıvanasız kaplama,
Döküm ve levha kaplama çalışmalarıyla birlikte tavan ve duvarların kaplanması,
Demir sanat çalışmaları,
Marangoz ve doğrama çalışmalarıyla birlikte taban döşemeleri,
Çilingir (garnitür) çalışmaları,
Cam çalışmaları ve üst ışıklar,
Badana ve boya çalışmaları,

Yapıştırma çalışmaları (Duvar kâğıdı, muşamba, vb.),
Soba ve ocak çalışmaları,
Kalorifer, sıcak su, serinletme ve havalandırma tesisatı,
Sulama ve kurutma tesisleri ve gaz dağıtımı,
Elektrik tesisatı (alçak ve yüksek gerilim tesisleri) ve meslekî ve endüstriyel işletmelere hizmet eden her çeşit makinalı tesisler,
Zırhlı odalar, emniyet tesisleri,
Güneşten koruma düzenleri, (rulo, kapaklı, çekme kanatlı)
Kullanıma teslim edilen ve yapının bitirilmesinde lüzumlu olan, ince yapı ile ilgili bütün diğer çalışmalar,
Taşımalar, yardımcı ve yan çalışmalar.

3. Bu ücretler tüzüğündeki mânasiyle ,dış tesisler şunlardır :
DIN 276 BII'ye uygun bulunan bütün tesisler, eşyalar, aletler ve makinalar.

Madde : 10 **Ücretler çizelgesi**

1. Mimarların Md. 19.)'da belirtilen işlerine ait ücretler aşağıdaki tabloya göre hesaplanır :

Tahminî masraflar toplamı DM	Yapı sınıfları I %	II %	III %	IV %	V %	VI %	VII %
5 000'e kadar	5,5	6,5	8,1	10,0	11,5	18,0	6,2
10 000 "	5,1	6,3	7,7	9,5	11,0	17,5	5,9
20 000 "	4,9	6,0	7,5	9,0	10,4	16,9	5,8
30 000 "	4,6	5,7	7,5	8,6	9,9	16,4	5,4
40 000 "	4,3	5,5	7,0	8,1	9,5	15,8	5,2
50 000 "	4,1	5,3	6,8	7,7	9,0	15,1	5,1
60 000 "	4,0	5,1	6,7	7,5	8,6	14,4	4,8
70 000 "	3,8	5,0	6,5	7,3	8,4	13,9	4,7
80 000 "	3,7	4,8	6,4	7,1	8,1	13,3	4,6
90 000 "	3,6	4,7	6,3	7,0	7,9	12,6	4,4
100 000 "	3,4	4,2	5,9	6,6	7,4	11,9	4,0
200 000 "	3,2	4,0	5,5	6,2	6,9	11,2	3,6
300 000 "	3,1	3,7	5,2	5,9	6,6	10,4	3,4
400 000 "	3,0	3,4	5,0	5,8	6,3	9,7	3,1
500 000 "	2,8	3,2	4,8	5,6	6,1	9,0	2,9
600 000 "	2,6	2,9	4,4	5,1	5,8	8,3	2,7
800 000 "	2,5	2,5	4,1	4,8	5,4	7,7	2,5
1 000 000 "	2,3	2,3	3,6	4,2	4,8	7,2	2,3
5 000 000 " ve daha yukarısı	2,0	2,0	3,1	3,7	4,2	6,7	2,0

2. Masraf tahminleri toplamı veya tesis masrafları 5000.— DM'tan aşağı bulunan işler için ücret, zamana göre, Md. 31.)'e kıyasla hesaplanabilir.

3. Verilen masraf tahminleri toplamı veya tesis masraflarının ara değerleri, ücret oranları enterpolasyonu yoluyla elde edilir.

4. Bu ücret oranları yapı uygulaması için Fk. 5.) ve Md. 3. Fk. 1.)'deki işler için ücretleri ve bunun gibi harcamaların tazminini (Md. 33.) kapsamamaktadır.

5. Yapı uygulaması (mahallî yapı gözetimi) için ücret, toplam ücret (Md. 1)'in % 25'ini bulmaktadır, amma masraf tahminleri, toplam veya tesis masrafları (Md. 5. Fk. 2)'nin % 1,5' undan az olamaz. Yapı sınıfı VII'nin mesken yapılarında yapı uygulaması (mahallî gözetim) için ücreti, Md. 19. Fk. 1. ve 3.)'deki işlere ait ücreti aşamaz. Daha yüksek masraflar, ayrıca ispatlandıktan sonra hesaba sokulabilirler. Döşemeler için (Md. 18) yapı uygulamasına ait ücret hesaplanmaz.

Madde : 11 **Birden fazla proje**

Ayni iş için işverenin izni veya kabulü ile birden fazla ön proje veya proje yapıldığında, bunlara ait ücret, esaslı ihtiyaçlar gözetilerek hazırlanan en geniş ilk ön proje veya proje için tam, diğer herbir proje için yarım ücret olarak hesaplanır.

Madde : 12 **Birden fazla yapı işi**

1. Bir sözleşme, oldukça değişik cinste yapı işini kapsıyorsa, her yapı işi için ayrı ayrı tam ücret hesaplanır.

2. Bir sözleşme, birden fazla ayni veya simetrik yapı işini kapsıyorsa, bir yapı işi için tam ücret, her tekrar için yarım ücret hesaplanır. Ancak bu indirim, yapılar sadece ayni veya komşu yapı arazilerinde ayni yapım şartları altında bulunuyorlarsa söz konusudur. İndirim, üst yönetim ve yapı uygulaması (mahallî yapı gözetimi) ne ait ücretler için sözkonusu değildir.

3. Bir sözleşme birden fazla ayni tip ve eşit yapı cinsini yahut sadece pek az değişiklikleri bulunan ayni veya komşu arazilerdeki mesken yapılarını kapsıyorsa, ücret, buna uygun düşen ücret oranına göre toplam masraflar üzerinden hesaplanır. Bu arada birinci yapı için Md. 10.'a göre tam ücret, birinciden dördüncüye kadar herbir yapı için ücretin
5/10'u, beşinciden yedinciye kadar herbir yapı için 4/10'u,
Sekizinci ve bunu izleyen her tekrar için ücretin 3/10'u
hesaplanır. İndirim, yapı uygulaması (mahalli gözetim) için sözkonusu değildir.

4. Bir sözleşme, birden fazla değişik yapı tipi yahut değişik yapı cinsinde, ayni veya komşu arazideki mesken yapılarını kapsıyorsa, ücret, her tip veya yapı cinsi için ayrı olarak ve herbir tip veya yapı cinsinin toplam masraflarına uygun düşen ücret oranına göre hesaplanır. Diğer hallerde Fıkra : 3.) benzer şekilde kullanılır.

Madde : 13 **Uygulamanın zaman yönünden ayrılması**

Bir veya birden fazla yapı işi bulunan bir yapı sahibi yapı uygulamasını büyük zaman aralıkları ile kısım kısım yapıyor veya yaptırıyorsa, yapı sahibi veya müteahhidin yaptığı işlere ait ücret, bu kişilerin toplam masraflarına göre hesaplanır. Herbir yapı bölümüne ait geri kalan işlerin ve yapı yönetiminin ücreti herbir yapı bölümünün masraflarına göre hesaplanır.

Madde : 14 **Değiştirme (= tadilât) ler**

1. Değiştirmeler, mevcut bir yapının konstrüksiyon veya durumuna yapılan önemli müdahalelerdir.

2. Değiştirmelerde ücret yükseltimi serbesttir. Kural olarak Md. 10'daki tam ücretlerin 1/3 kadar bir artırımı uygundur.

Madde : 15 **Genişletmeler ve Geliştirmeler**

1. Genişletmeler, ilâve yapmak veya kat çıkmaktır.

2. Geliştirmeler, mevcut duvarlar veya yapı kısımları üzerinde yeni plânlamaya göre yapımlardır.

3. Fıkra : 1.) ve 2.)'deki durumlarda, ücret, Md. 10'a göre zamsız olarak hesaplanır.

Madde : 16 **Yeniden tesisler, onarımlar, yeniden geliştirmeler**

1. Ücretlerin hesabı için yeniden tesis çalışmaları, bir yapının kendisini veya bölümlerini o zamana kadarki plânlarında ve görünümünde büyük değiştirme yapmaksızın eski durumunda yeniden tesis etmektir.

2. Onarımlar, mevcut yapıdaki büyükçe kapsamlı bakım çalışmalarıdır.

3. Ücretler tüzüğündeki anlamiyle yeniden geliştirmeler, harap binaların eski plân ve görünümlerinde önemli değiştirme yapmak suretiyle yeniden geliştirilmesine hizmet eden çalışmalardır.

4. Yeniden tesis ve onarımlar için ücretler, sözkonusu kısmî iş uygulanmış ve üzerinde anlaşma sağlanmış olduğu takdirde, Md. 19.) Fk. 3)'le bağlantılı olarak Md. 10.)'a göre hesaplanır. Yapı yönetimi (mahallî yapı gözetimi) için bir yükseltme serbesttir. Kural olarak Md. 10.)'daki tam ücretin 1/3'ü kadar bir yükseltme uygundur. Ücretlere ait oran, işin ait olduğu yapı sınıfına göre alınır.

5. Haraplaşmış bir yapının yeniden geliştirilmesi, bunun için bir yeni proje lüzumlu ise, yeni bir yapı gibi işlem görmelidir.

Madde : 17 **Birden fazla çalışmalar**

1. Md. 14.)'ten Md. 16.)'ya kadar gösterilen çalışmalar ayni zamanda uygulanabildiği takdirde tek tek işlerin ücretleri tespit edilir ve ücretler buna göre ayrı ayrı hesaplanır.

2. Ücret oranı genel masraflardan bulunur.

Madde : 18 **Döşemeler**

1. Döşemeler ,yapıya tesbit edilmemiş eşyalardır .

2. Bir yapı, örneğin : mobilyalar, masa ve sandalyeler, aydınlatma organları, perdeler, halılar, yolluklar, tablolar, plâstikler, vb. gibi döşeme eşyalariyle mükemmeleştirilirse, buna ait ücret Md. 10) (yapı sınıfı : VI)'ya göre hesaplanır.

3. Döşeme, yapı sahibiyle birlikte projeye göre geliştirilmişse, bunun için ücret yapı sınıfı : VI'ya göre % 25 indirimle hesaplanır.

4. Döşeme, mimar tarafından projelendirilmez fakat işverenin onayı üzerine mimarın işbirliğiyle temin edilir ve geliştirilir yahut yerine yerleştirilirse, bunların temin edilme masrafları (Md. 5) Fk. 2)'deki masraflara ilâve edilir. Ancak, ince yapı durumlarının hesaplanmasında, temin edilme masrafları buraya eklenmez. Böyle bir durumda yapı sınıfı : VI'ya ayrı bir ücret konmaz.

Madde : 19 **İşlerin görünümü**

Mimarlık işleri aşağıdaki kısmî işlere ayrılırlar :

1. Yeni yapılar, değiştirmeler (Md. 14), genişletmeler, geliştirmeler (Md. 15) ve yeniden geliştirmeler için, Md. 16 Fk. 5'e uyarak :

a) Ön proje : % 10'u
Yani : yapı görevinin önemli bölümlerinin masraf tahminleriyle birlikte deneme mahiyetindeki çizimsel çözümleri, ruhsat işlemleri için resmî yerlerle muameleler;

b) Proje : % 20'si
Yani : yapı görevinin bundan sonraki gelişmelerini büyük bir temel değişiklik gerektirmeden uygulayabilecek tarzda yapılmış nihaî çizimsel çözüm;

c) Yapının ön dokümanları : % 10'u

Yani : özel uzmanların getirilmesi gerekmediği taktirde, ruhsat sınamalarına lüzumlu belgeler;

Md. 10' daki ücretlerin

d) Kütle ve masraf hesaplamaları : % 10'u

Yani : kütle hesaplamalarının yapılıp mahallî rayiçlerin bunlara yerleştirilmesi suretiyle, yahut ta : işlerin dökümünü müteahhitlerin teklifleriyle birleştirmek suretiyle, tesis masraflarının elde edilmesi;

Bak : Arka sayfa

e) Uygulama çizimleri : % 25'i

Yani : projenin, bütün boyutlariyle ve işin uygulaması için gerekli veriler ve açıklamalar ile birlikte, diğer çalışmaları;

f) Mimarı yönden üst yönetim : % 15'i

Yani : işin yapımında görünüm ayrıntıları açısından gözetim;

g) Teknik ve ekonomik üst yönetim : % 10'u

Yani : yapının teknik uygulamasına ait genel denetim, gerekli sözleşmelerin hazırlanması, hesapların kontrolu, hesap sonuçları ve tesis masraflarının son durumunu tespit, mümkünse zaman ve ödeme plânı hazırlanması.

Üst yönetim, yapı uygulamasını (mahallî yönetim) kapsamaz.

Md. 10' daki Ücretin

2. Döşemeler için (Md. 18.) :

a) Ön proje		: % 15'i
b) Proje		: % 20'si
c) Masrafların bulunması	(İşlerin ayrıntısı	: % 10'u
d) Uygulama çizimleri	Fk. 1 gibi)	: % 40'ı
e) Üst yönetim		: % 15'i

Md. 10' daki Ücretin

3. Yeniden tesisler ve onarımlar (Md. 16) için :

a) Hazırlama çalışmaları : % 5'i

Yani : yapıdaki zararların cins ve kapsamının tespiti için yapılan mahallî girişim, mevcut yapı kısımlarının incelenmesi, resmı plânlama örgütleriyle yapı sahibinin ruhsat yetkisi üzerinde muameleler;

b) Lüzumlu izdüşüm, kesit ve görünümlerin hazırlanması : % 10'u

Md. 3 Fk. 1.)'deki anlamda bunun için ayrı bir iş gerekli olduğu takdirde, bunlar ona uyan şekilde ödenir;

c) Yapının ön dokümanları : % 10'u

Yani : özel uzmanların getirilmesi gerekmediği takdirde, ruhsat sınamalarına lüzumlu belgeler;

d) Kütle ve masraf hesaplamaları : % 10'u

Yani : kütle hesaplamalarının yapılıp mahalli rayiçlerin bunlara yerleştirilmesi suretiyle, yahut ta : işlerin dökümünü müteahhitlerin teklifleriyle birleştirmek suretiyle, tesis masraflarının elde edilmesi;

e) Uygulama çizimleri : % 25'i

Yani : bütün boyutlariyle projenin ve işin uygulaması için gerekli veriler ve yeniden tesis sırasında gerekli kesin mahalli açıklamalar

f) Mimarî yönden üst yönetim : % 15'i

Yani : işin yapımında görünüm ayrıntıları açısından gözetim;

g) Teknik ve ekonomik üst yönetim : % 25'i

Yani : yapının teknik uygulamasına ait genel denetim, gerekli sözleşmelerin hazırlanması, hesapların kontrolu, hesap sonuçları ve tesis masraflarının son durumlarını tespit, mümkünse zaman ve ödeme plânı hazırlanması.

Üst yönetim yapı uygulamasını (mahallî yönetim) kapsamaz.

Md. 10' daki Ücretin

4. Yapı yönetimi (mahallî yapı denetimi), yani : yapı uygulamasının yerinde denetimi işi : Bu iş tesisin, çizimlere verilere ve durumlara uygun bir şekilde teknik kurallar gibi resmî mevzuatta gözönünde bulundurularak yapılmasının gözetimini, yapı iş ve malzemelerinin tesellümünü, lüzumlu ölçmelere ait hesapların gerçeklere ve sözleşmelere uygunluğunu sınamayı kapsar.

Yapı uygulamasına ait ücretin miktarı Md. 10. Fk. 5.) ve Md. 16. Fk. 4.)'ten belirlenir.

Madde : 20 **Münferit iş olarak ön proje ve proje**

1. Münferit iş olarak bir ön projenin hazırlanması bir sözleşmeye bağlanacaksa, bunun için yapısal işlerde toplam ücretin % 15'i, döşemelerde % 25'i hesaplanabilir.

2. Münferit iş olarak bir projenin hazırlanması bir sözleşmeye bağlanacaksa, bunun için, ön proje yapılmamış, olsa dahi, toplam ücretin yapısal işlerde % 30'u, döşemelerde % 35'i hesaplanabilir.

Madde : 21 **Ödenmesi gerekenler**

Mimar, her defasında kendi işinin o seferki durumuna uygun olarak ücretinden kısmî meblâğları istemek hakkına sahiptir. Kalan ücret işin tamamlanmasından sonra kapanış hesapları ile birlikte ödenir. Md. 3. Fk. 1)'de belirtilen ücretler ile harcamalar (Md. 33) her defasında hesap teslimiyle birlikte işveren tarafından, tazminat olarak ödenir.

III. BÖLÜM

KANAATLER, TAHMİNLER

Madde : 22 **Kanaatlere ait ücretler**

Kanaatler için ücret, buna uygun olarak görevin güçlüğüne göre veya kullanılan zamana göre hesaplanır.

Madde : 23 **Binaların ve arsaların ilk tahminlerine ait ücretler**

Satış, kira, vergi, sigorta ve diğer amaçlarla, yararlanmak üzere elde mevcut yeterli çizimlerden m² olarak yapı alanına veya m³ olarak yapı hacmine göre çabuk keşiflere dayanan ilk tahminler aşağıdaki gibi hesaplanır :

Tahmin değeri	**Tahmin değerinin ‰ (binde) si olarak ücret**
50 000 DM'a kadar	1,5
100 000 DM "	1,25
200 000 DM "	1,0

Tahmin toplamlarının ara değerleri için enterpolasyon yapılır. Ücretler D Mark olarak tam rakam şeklinde yuvarlanır.

2. Mahallî ölçümler veya çizimler gerekli olursa, bu ücretler tüzüğünün Md. 3. Fk. 1'deki hükümleri uyarınca bunlara ayrı ödeme yapılır.

3. 1/200 ölçekli çizimler hazırlamak üzere mahallî yeni ölçümler yaparak, yeni kütle hesapları geliştirerek tahmin değerlerinin hesaplanması aşağıdaki gibi yapılır :

Tahmin Değeri	**DM**	**Tahmin Değeri**	**DM**
25 000 DM'a kadar	180	450 000	1 320
50 000	300	500 000	1 410
75 000	390	750 000	2 100
100 000	480	1 000 000	2 700
125 000	560	1 500 000	3 500
150 000	630	2 000 000	4 300
200 000	770	3 000 000	5 700
250 000	900	4 000 000	7 000
300 000	1 020	5 000 00	8 000
350 000	1 130	7 500 000	11 500
400 000	1 230	10 000 000	14 500

Tahmin toplamlarının ara katları için ara değerler enterpolasyonla bulunur. Ücretler DM olarak tama yuvarlanır.

4. Fk. 1.)'den 3.)'e kadar bu tüzük uyarınca hesaplanan ücretler, harcamalara (Md. 33) ait ödemeyi kapsamamaktadır. Bu sonuncular hesaba ayrıca konur.

5. Tahminlerin tamamlanması için işyerine gidip-gelmeleri gözönüne almak amacıyla, yapılmış ön çalışmalara bakarak işe göre tahmin ücretinin yarısına kadar ödeme yapılır.

IV. BÖLÜM

ŞEHİRCİLİK İŞLERİNE AİT ÜCRETLER

Madde : 24 **İşlerin dökümü**

Şehircilik çalışmaları şunlardır :

a) Yerleşim plânları : Bunlar iskân kanununa ve ayni zamanda diğer özel ve genel kanuni düzenlemelere uygun olarak araziden düzenli yararlanmağa hizmet ederler ve kural olarak şunlardan oluşurlar :
   1. 1/25 000 ölçekli eski yerleşim plânı ve buna ait ana trafik yolları, trafik bantları, enerji hatları, arazi mülkiyeti, tarım, orman ve park olarak yararlanılan arazi; bir istimlâke konu olamayan arazi; mevcut imar durumu, yapılmış ve hedef alınmış kısımları ile birlikte mevcut durumun harita tarzında ve ayni ölçekle ifadesi;
   2. 1/10 000 ölçekli yürürlükteki yerleşim plânı ve buna ait mevcut durumun yukardaki veri ayrıntılarıyla birlikte, ayni ölçekle harita tarzında ifadesi.

b) Genel yerleşim plânları : bunlar büyük hedefler halinde yerleşim plânlarına esas olarak şehircilik görevlerini kapsarlar ve ana trafik yollarının çözümü, demiryolu ve su yapılarına ait hizmetler, iskân ve endüstri alanları arasındaki ulaşım imkânları, açıklık alanların genel dağılımı gibi şehircilikle ilgili diğer bütün tesisleri ihtiva ederler. Genel lerleşim plânları ileriki çalışmalara ve uygulamalara esas teşkil ederler ve bunlar kural olarak 1/10 000 ölçekli, daha ufak alanlarda 1/5 000 veya 1/4 000 ölçekle çizilirler.

c) Kısmî imar plânları, kısmî işlem plânları : bunlar, kural olarak genel yerleşim plânlarını temel alarak bir kısım arazide uygulama amaciyle 1/2 000'den 1/1 000'e kadar ölçekle yapılırlar ve resmî fotoğrametrik plânlara baz olarak hizmet ederler. Bunlar kesin yol uygulamalarını, açıklık alanların ayırımlarını blokların dağılımını ve halka açık yapı ve tesislerin bölüşümünü, küçük hizmetlerde arsaların yerleşimini verirler.

Madde : 25 **Ücretin hesaplanması**

1. Ücretin yüksekliği çalışılan arazinin büyüklüğüne göre belirlenir.

2. Alan büyüklüğü tespit edilirken ,esas alınmış durumlarda, imar olunan yerler tüm olarak veya kısmen birlikte hesaba katılabilirler.

3. kısmî imar ve kısmî işlem planlarında, sınırlı kapsamalara, imar olunmuş yahut kalmış alanlar, şayet bu arada bağlantılar vb. nazarı itibara alınacaksa, birlikte hesaplanabilirler.

Madde : 26 **Ücret çizelgesi**

1. Eski yerleşim plânı

750	ha'a	kadar,	her	ha için	:	1,— DM
1 000	"	"	"	"	:	0,84 DM
1 500	"	"	"	"	:	0,75 DM
2 000	"	"	"	"	:	0,69 DM
2 500	"	"	"	"	:	0,64 DM
3 000	"	"	"	"	:	0,59 DM
4 000	"	"	"	"	:	0,54 DM
5 000	"	"	"	"	:	0,49 DM
10 000	"	"	"	"	:	0,45 DM

15 000 " " " "	
20 000 " " " "	: 0,42 DM
ve daha yukarısı " "	: 0,33 DM

2. Yürürlükteki yerleşim plânı :

750 ha'a kadar, her ha için	: 4,10 DM
1 000 " " " "	: 3,32 DM
1 500 " " " "	: 2,91 DM
2 000 " " " "	: 2,66 DM
2 500 " " " "	: 2,50 DM
3 000 " " " "	: 2,34 DM
4 000 " " " "	: 2,09 DM
5 000 " " " "	: 1,91 DM
10 000 " " " "	: 1,82 DM
15 000 " " " "	: 1,50 DM
20 000 " " " "	
ve daha yukarısı " "	: 1,50 DM

3. Genel yerleşim plânı :

750 ha'a kadar, her ha için	: 8,82 DM
1 000 " " " "	: 6,66 DM
1 500 " " " "	: 5,84 DM
2 000 " " " "	: 5,41 DM
2 500 " " " "	: 5,00 DM
3 000 " " " "	: 4,57 DM
4 000 " " " "	: 4,10 DM
5 000 " " " "	: 3,75 DM
10 000 " " " "	: 3,32 DM
15 000 " " " "	: 2,91 DM
20 000 " " " "	
ve daha yukarısı " "	: 2,50 DM

4. Kısmî imar ve kısmî işlem plânı :

20 ha'a kadar, her ha için	: 100,— DM
30 " " " "	: 84,— DM
50 " " " "	: 67,— DM
75 " " " "	: 58,— DM
100 " " " "	: 50,— DM
150 " " " "	: 45,— DM
200 " " " "	: 42,— DM
300 " " " "	: 33,— DM

5. Alan büyüklüklerinin aradeğerlerine ait ücret ifadeleri enterpolasyonla bulunur.

Madde : 27 **Kısmî meblâğlar**

Ücretler şu kısmî meblâğlar halinde ödenir :

1. Yerinde yapılmış keşiflerden ve görevin ve esas fikrin aydınlatılmasından sonra % 20
2. Ön projenin bitirilmesinden, yani : görevin taslak üzerinde çözümünden sonra % 40
3. Projenin bitirilmesinden, yani : yaklaşık olarak gerekli sözlü ve yazılı açıklamalarla çalışmanın bitirilmesinden sonra, ücretin gerisi % 40

Madde : 28 **Ücretlerin indirimi**

Yürürlükteki yerleşim plânı (Md. 24. a. 2) ve genel yerleşim plânı (Md. 24. b) üzerinde ayni zamanda çalışıldı ise, ücretlerin herbiri % 25 indirime uğrarlar.

Madde : 29 **Olağanüstü işler**

Şehirciliğe ait olan çözümleri yahut yapısal hüner veya trafik tekniği incelikleri, açıklık alanların geliştirilmesi, fotogrametri pânları yapımında işbirliği vb. gibi olağanüstü münferit çalışmalar için özel anlaşmalar gereklidir.

Madde : 30 **Yapısal işlerin ödenmesi**

Şehirciliğin münferit sorunlarının çözümü için faydalı bulunan yapı işlerine ait ön proje veya projeler için ayrı anlaşmalar gereklidir. Bunlar, bu ücretler tüzüğünün II. Bölümündeki ücret oranlarına göre hesaplanır.

V. BÖLÜM

ZAMANA GÖRE İŞLERİN ÜCRETLERİ

Madde : 31 **Saat ücreti**

İşler zamana göre hesaplanacak olursa, diğer muhtemel gerekli kullanımlar yanında her saat için en az 7,— DM hesaplanmalıdır.

Madde : 32 **Yardımcı personele ait ödeme**

Teknik - ekonomik hizmetin ifasında yardımcı personelin çalışmasına ihtiyaç olursa, bu personelin ücreti ayrıca hesaplanır. Burada, tazmin edilen harcamalar yanında, sözkonusu yardımcı elemanın aylık gelirinin 1/100'ü bir saat oranı olarak hesaba geçirilir. Amma bu gibi duramlarda artık genel iş masrafları hesaplanmaz.

VI. BÖLÜM

YAN MASRAFLAR

Madde : 33 **Harcamaların tazmini**

Sözleşmenin ifası için ancak ve sadece lüzumlu oldukları taktirde mimarlar tarafından yapılmış harcamalar (yan masraflar) hesapta işverene ait olur. Buraya özellikle şunlar girer :

1. Bütün projenin hazırlanmasında lüzumlu, kadastro, kotlu plânlar ve durum plânları, tapu kayıt kopyaları, zemin araştırmaları, topoğrafya işleri, modeller, fotoğraflar, statik incelemeler, ilân masrafları, resmî harçlar, yapı yerinin boşaltılmasına ait ödemeler vb. gibi ön çalışma ve dokümanlara ait masraflar;
2. Çizimlerin yazı, baskı, vb. nin çoğaltılması masrafları, posta ve telefon ücretleri;
3. Kabul edilen işin uygulanması için gereken seyahatlerin masrafları. Burada işverenle anlaşmaya göre yurtiçi seyahatleri için yol parası (Tren : II. mevki, yataklı, Gemi : I. mevki, mümkünse oto), bagaj masrafları, seyahat sigortası ve diğer kişisel olmayan harcamalar hesaba geçirilir.

Bir otodan yararlanmaya ait ücretlerin ödenmesi özel anlaşmaya bırakılır. Ayrıca işverenle anlaşmaya göre gecelenmediği taktirde 22.— DM. gecelendiğinde 30.— DM'dan bir gündelik hesaplanabilir; daha yüksek ödemeler özellikle gösterilmiş olmalıdır. Gecelenmemiş altı saat süreli seyahatler için gündelik sadece yarım olarak hesaplanabilir.
Dış ülkelere seyahatlerin masraflarını tazmin için özel anlaşmalar gereklidir. Yardımcı elemanların seyahatleri için, tren : II. mevki olarak harcamalar yanında gerçek harcama seviyesinde bir gündelik ödenir.
Seyahatlerde saatle ölçülen işlerin ifası, seyahat ve bekleme süresi olarak Md. 31'e uygun saat oranına göre hesaba geçirilir.

(Mealen :)

Mimarların Ücretleri Hakkında

N İ Z A M N A M E

PR Nr. 66/50

10 Nisan '48/ 3 Şubat '49/ 21 Ocak '50/ 8 Temmuz '50/ 25 Eylül '50 tarihli Ücretler Kanununun Md. 2.'deki esaslariyle düzenlenmiştir

Madde : 1

1. Mimarların kabul etmediği alışılmış dışındaki işlerin uygulaması ile normalden daha lanır.

2. Buna göre bulunan ücretler âzamî rakamlardır.

Madde : 2 Mimarların kabul etmediği alışılmışın dışındaki işlerin uygulaması ile normalden daha uzun süren işler için münferit durumlarda daha yüksek ücretlerde anlaşabilinir.

Madde : 3

1. Bu nizamname 9 Kasım '50 tarihinde yürürlüğe girer.

2. Ayni tarihte, Reich Güzel Sanatlar Meslek Odası başkanlığının konu aldığı 15 Temmuz '35 tarihli "Mesleğin Korunması ve Mimarların Mesleksel Gelişimleri", hakkındaki yedinci kararı, 7 Mayıs '37 tarihli "Mimarların Ücretlerinin Değerlendirilmesi" ne ait metin yanında diğer karşıt hükümler yürürlükten kalkar.

3. Bu nizamname hükümlerine aykırı olarak tekrarlanacak işlemler, 26 Temmuz '49 tarihli Ticarî Ceza Kanunu Basitleştiren Kanun hükümlerine göre takibata uğrarlar.

Bonn, 13 Ekim 1950
Ticaret Bakanı
L. Erhard

(Ve; ayni tüzüğün, B. Berlin'de de yürürlüğe girdiğine dair 9 Nisan '51 tarihli bir diğer nizamname metni.)

FRANSA'DA

ETÜD VE MÜŞAVİRLİK KURULUŞLARI SENDİKASININ (SYNTEC) VE MESLEKİ FAALİYETLERİN TAKDİMİ

TARİHSEL GELİŞİM

Bu yıllığın ilk sayılarını görmemiş kişiler için, 1969 yılında etüd ve müşavirlik kuruluşları sendikası (SYNTEC) haline dönüşen on dokuz yıllık Fransız Teknik Etüd Büroları Sendikasının kısa tarihçesini açıklamakta yarar gördük. Bu sendika İkinci Dünya Savaşından hemen sonra, genellikle kuruluşları yeni olan bazı şirketler tarafından hissedilen bir toplanma yeri ihtiyacından doğdu. Bu ihtiyacı ne müşavir - mühendislik örgütleri, ne de inşaatçılar veya müteahhitler sendikaları karşılayamıyordu.

Başlangıçta, toplamı birkaç yüzü bulan eleman çalıştıran ve çoğunluğu makine sanayiine yönelik çalışmalar yapan bir düzine kadar firma söz konusu idi. Bunlar pek tabii özel kuruluşlardı ve geleneksel müşavir - mühendis gruplarına çok benziyor, ticari yapıdaki şirketlerden genellikle çok az farklılık gösteriyorlardı. Ancak faaliyetleri tamamen liberal ve bağımsızlık anlayışları da mutlak bir kesinlikte idi.

Kısa bir zamanda göründü ki böyle bir örgütün gelişme şansı -en azından hayatta kalabilme şartı- şöyle böyledir. Bir örgüt bir diğeri ile ortak çalışma riskine bazen girebiliyor, İdare tarafından olduğu kadar ekonomik çevrelerin tümü tarafından da ifade edilmeye başlayan ihtiyaçlara ancak çok yetersiz bir şekilde cevap verebiliyordu. Bu dönem as lında, Amerikaya ihracat işinde firmaların kendi aralarındaki ilişkilerde, gerek dahili üreti min iyileştirilmesi gerekse dış alış verişin geliştirilmesi konusunda, Mühendisliğin ana rolü oynamaya başladığı dönemdir. Bu bilinçlenme, kamuya ait ya da özel her cins Etüd Bürosunun kurulması sonucunu doğurdu.

SENDİKANIN YAPISI

Teknik Etüd Büroları Sendikası yavaş yavaş şu kuruluşların katılmasıyla gelişti :

— Her türlü teknik sektördeki uzman Etüd Büroları. İlk birleşme Bina Etüd Büroları ile oldu.

— İnşaatçılar, müteahhitler veya finansman grupları ile tüzel bağları olan Teknik Etüd Büroları.

— Çoğunluktaki "özel" Büroların yanında "Kamuya ait" Teknik Etüd Büroları,

— Kısmen ticari faaliyet gösteren Teknik Etüd Büroları,

— Ekonomik etüdlerle meşgul olan kuruluşlar, organizasyon grupları, uygulamalı araştırma yapan, haberleşme, formasyon veya yönetme konusunda tavsiyeler veren kuruluşlar,

Bu kuruluşlar birleşmeye, toparlanmaya çalışırlarken, birlikte varolmayı kolaylaştıracak formülleri de bulmak gerekti. Ancak bu, bir kısmı teknik diğeri daha ziyade hukuki karakterde olan dahili sınırları tamamen belirleyerek yapılabildi. Teknik karakterler için düşey bölümleme yapıldı. Bunların sayısı altıdır: SYNTEC Altyapı, SYNTEC Bina, SYNTEC Sa-

Çeviren :
İnş. Yük. Müh.
SEMAY TOKGÖZ

nayi, SYNTEC AFFCOD - Yönetim, SYNTEC İstihbarat, SYNTEC Pazarlama. Yıllığın ikinci sayısından bu yana olan önemli değişiklik, Yönetim - İstihbarat - Pazarlama bölümlerinin eklenmesidir ve bu yeni bölümler aynen evvelkiler gibi özerktirler.

Bu altı 'düşey" bölüm yanında, bir yedincisi ve "yatay" olanı vardır ki bu da ihracatla uğraşan firmaları toparlama eğilimindedir. Aynı şekilde bir diğer "yatay" bölüm, sürekli çalışma komisyonlarıdır. Bu komisyonların görevi belli bir katagoride beliren sorunları incelemek ve o katagorinin gelişimini izlemektir. Katagoriler : Ortak sözleşmeler ve sosyal sorunlar; iş verme ve formasyon ile ilgili sorunlar; sorumluluk ve sigorta; piyasa; hukuki sorunlar; vergilere ve hesap işlerine ait sorunlar; dış ilişkiler vb. gibidir.

KURULUŞLARIN KİMLİKLERİ

Etüd ve müşavirlik kuruluşları, yalnızca faaliyetlerinin cinsi, faaliyet gösterdikleri teknik ve coğrafi alan dolayısıyla farklılık göstermezler, kuruluşların yapıları kadar boyutları da her birine özel vasıflar kazandırır ve bazı hallerde bunlar değerlendirme ve seçim için belirleyici elemanlar olabilirler.

İşte bu yüzden "Kimlik Formülü" denilen ve kesin olarak her SYNTEC üyesine uygulanan formül, şu üç noktada hemen fikir sahibi olmayı mümkün kılar :

1) Kuruluşun faaliyetinin hukuki durumu (tamamen serbest mi veya kısmen ticari mi?)

2) Kuruluşun yapısının hukuki durumu (Bağımsız mı yoksa az veya çok başka bir gruba ortak ya da bağlı mı?)

3) Kruluşun efektiflerinin (varlıklarının) miktarı ve faaliyet gösterdiği yerlerin önemi (10 veya 500 personel mi çalıştırıyor, Fransada veya bütün dünyada mı faaliyet gösteriyor?)

ONUR KURALI

SYNTEC'e üye olmak değerli bazı garantiler sağlar, şöyleki sendika yalnızca mesleki uzmanlığa saygıyı sağlamak için getirilmiş olan, onur kuralını koymuştur.

Kısaca söylemek gerekirse, piyasa ihtiyaçlarına cevap vermek için, herhangi bir SYNTEC üyesi, mühendisliğinden yararlanarak yaptığı malzemeyi satabilecek, bunun tersini yapamıyacaktır.

ETÜD VE MÜŞAVİRLİK KURULUŞU SEÇİMİ

Saniyici, bir kamu ortaklığının sorumlu kişisi veya daha geniş olarak bugünün deyimi ile "karar verici", beklediği hizmeti vermeye elverişli olan firmaları nasıl meydana çıkaracak? Rehberde bulacağı bütün adreslere veya bütün SYNTEC üyelerine mektup yollaması ve en düşük fiat vereni tercih etmesi ona kesinlikle tavsiye edilmemelidir. Ayrıca, devamlı olarak sendikaya başvurması da tavsiye edilemez. Zira sendika, seçmeyi etkileyemez.

Bu yıllıkta, işte bu hassas soruya cevap vermeye çalışılmıştır.

Burada, ilk seçmeyi kolaylaştırmak için yeterince bol bilgi bulunabilir; ilk seçme, ayrılmış olan firmalarla yararlı ilişki kurmaya imkân verir.

Sendikanın yapmayı arzuladığı çalışma burada biter ve zorunlu olarak da burada sınırlaması gerekir. Zira, bir yandan çok farklı mülâhazalar işin içine girer ki bunları önceden dikkate almak mümkün değildir, diğer yandan, bir Etüd Firmasının (Kuruluşunun) yetki derecesi, ustalığı, herhangi bir alet veya mal üreten fabrikatörün ustalığının tesbitinden çok daha hassas değerlendirme ister; nihayet, istem yapanın etüd bürosundan beklediklerine bağlı olarak ihtiyaçlar sonsuz sayıda değişir. Bütün bu nüanslara girmek, içinde çıkılmaz karmaşıklıkta şemalar gerektirecekti.

Bununla beraber, bu yıllıkta yeralan bilgiler kesin olmamakla birlikte, tayin edici bir seçimi tesbite imkân verebilecek durumdadır. Ancak bu, karar öncesindeki bir ön seçim olacaktır.

Önsözü bitirmeden önce, SYNTEC'in iç örgütlenmesi ve en önemli bağlantıları hakkında bazı açıklamalar yapmak yararlı olacaktır.

Yönetim Kurulu ve Başkanın yetkisi altında çalışan bölümler :

— Genel Sekreterlik

— Meslekî ilişkiler (sosyal sorunlar) servisi

— Dış ilişkiler servisi

— Bölümlere ait sekreterlikler

İdari olarak SYNTEC, Mühendislik mesleklerí camiası olarak, Endüstriyel ve Bilimsel Gelişme Bakanlığına bağlıdır.

FRANSIZ İHRACAT ETÜTLERİ FİRMALARI BİRLİĞİ (ABETEX)

Fransız Etüd ve Müşavirlik kuruluşları, 1966 yılında ABETEX diye adlandırılan Birliği kurdular. Bu kuruluşların çoğu Fransa dışında faaliyet gösteriyorlardı.

Birliğin kuruluşunda devlet önemli ölçüde cesaretlendirici roy oynadı. ABETEX'e üye kuruluşlar tamamen özerk olup, üstlerine aldıkları etüdlerin objektifliğini garanti ederler.

Birliğin amacı, ihracata yönelik Fransız mühendisliğinin gelişimini hızlandırmaktır. Bu nedenle, ABETEX tüm olarak ve her Birlik üyesi özel olarak Fransız mühendisliğini yabancı ülkelerde, yabancı devletler, gelişme örgütleri ve özel şirketler nezdinde, ayrıca uluslararası finansman ve geliştirme örgütleri nezdinde tanıtmak için çaba harcarlar.

SYNTEC ÜYESİ OLAN KURULUŞLARA UYGULANABİLEN GENEL PRENSİPLER

SYNTEC üyesi kuruluşlar bir çok isimler altında takdim edilirler. Müşavir - Mühendis firma, teknik etüdler bürosu, mühendislik kuruluşu (firması), organizasyon firması, istihbarat kuruluşu, uygulamalı araştırma firması, yönetim müşavirliği vb.

İsimlendirilmelerinin, boyutlarının ve yapılarının farklılığı ötesinde bütün bu kuruluşlar :

— Aynı ana konuya sahiptirler : Etüd ve müşavirlik işleri yapmak.

— Aynı sonuca yöneliktirler : Hangi tip olursa olsun (entellektüel ya da maddî) yatırımların seçilişinde, gerçekleştirilme ve yönetilme usulünde optimizasyonun sağlanmasına katkıda bulunmak.

Hukuki şekilleri ne olursa olsun Etüt ve Müşavirlik Kuruluşları, uzmanlarını belirleyen ortak niteliklere sahiptirler :

1. Yaptıkları işin tipine göre, birkaç uzmandan yüzlerce veya daha fazla uzmana kadar değişen sayıda bir ekip söz konusudur.

2. Bu ekipler sürekli, örgütlü ve farklı derecelerde disiplinlidirler.

3. Kullandıkları araçlar esas olarak fikir plânındadır, ama bazı işleri tamamlamak için zorunlu donatımlar da (elektronik hesap makinaları, laboratuvarlar, deney istasyonları, prototip maketleri atölyeleri vb.) ihtiva edebilirler.

4. Kuruluşlar, bütün araçlarını bilgilerinin tamamını, metod ve tecrübelerini, iş talep edenlerin yararı için kullanırlar. Ancak hizmetlerini hiçkimse ya da kuruluş için mutlak ve sürekli olarak bağlı kılamazlar.

5. Ödevlerini, müteahhitler, inşaatçılar, imalâtçılar vb. işverenlere karşı kesin bağımsızlık kavramı içinde, genel çıkarların zorunluluklarını hesaba katarak, işverenlerin çıkarını en iyi kollamak suretiyle tamamlarlar.

6. Kuruluşların çoğu ticari biçimdeki kuruluşlar olmasına rağmen, kuruluşların çok geniş bir faaliyet alanı bulunmaktadır.

7. İşverenler karşısında, kendilerine verilmiş olan işleri tamamlamak için araç kullanımında tam bir özgürlüğe ve geniş bir özerkliğe sahip bulunmaları gereklidir.

8. Sorumluluklarının cinsi ve genişliği, yürürlükteki kanunlar çerçevesinde genel iş alma şartları ve özel mukavelelerle belirlenmiştir.

9. SYNTEC üyesi Etüt ve Müşavirlik kuruluşları gizliliğe bağlı kalırlar. İşverenlere zararlı olabilecek herhangi bir faaliyette bulunmaları yasaktır, görevlerinin yapılması sırasında edindikleri verilerle kendilerine verilmiş olan bilgileri açıklayamazlar.

Buna karşılık, kanunların sağladığı ,endüstriyel ve fikri mülkiyete ait korunmadan, bütün çalışmalar ve etütler için yararlanırlar. İşveren, Etüt ve Müşavirlik kuruluşunun çalışmalarını yalnızca mukavelenin sonundaki amaçlar için kullanabilir; işveren, Etüt kuruluşunun çalışmalarını özellikle muhabere ve yayınını, kuruluşun daha önceden ve yazılı olarak muvafakatını almadan yapamaz.

10. Etüt ve müşavirlik kuruluşları parasal değerlendirme konusunda, SYNTEC'in genel iş alma şartları çerçevesi içinde kalarak, işverenleri ile serbestçe tartışırlar.

ALTYAPI, BİNA VE ENDÜSTRİ MÜHENDİSLİĞİ GÖREVLERİNE UYGULANABİLEN GENEL İŞ ALMA ŞARTLARI

1. UYGULAMA ALANI

1.1. — Bu belge, alt yapı, bina ve endüstri sahasındaki bir yapının gerçekleştirilmesi amacıyla Etüt Firmalarına verilmiş mühendislik görevlerini kapsar.

1.2. — Bu belge, ticari işler çerçevesine giren ve bilhassa "anahtar teslimi" mukavelelerine bağlanan mühendislik görevlerine uygulanmaz.

1.3. — Bu belge :

a) Özel alanlar için (betonarme, konut binaları vb.) daha detaylı hazırlanmış dokümanlar veya bazı değerlendirme usulleri (harcanan zamana göre değerlendirme vb.)

b) Karşılıklı güven kavramı içinde her iş için sözleşmeye konulmuş ve bilhassa :

— Görevin tarifi
— Yapımla ilgili özel şartlar
— Değerlendirme usulü
— Etüd firmasının aldığı sorumlulukların genişliği

gibi hususları açıklayan özel şartlar ile tamamlanmıştır.

2. TARAFLARIN KARŞILIKLI YÜKÜMLÜLÜKLERİ

Kanun, usul ve mukavele hükümleri saklı kalmak şartıyla, Etüt Firması ve işveren arasındaki ilişkiler aşağıdaki kayıtlara bağlanmıştır :

2.1. — Etüt Firması görevini, meslek kurallarına, yürürlükteki talimatlara ve kanuni haklarını korumayı unutmaksızın, işverenin direktiflerine göre yerine getirir.

2.2. — İşveren Etüt Firmasına temel verileri verir ve bunlara ait bütün sorumluluk işverene aittir. İşveren elinde bulunan ve görevi kolaylaştırmaya yarayan bütün bilgileride Etüt Firmasına kullanılmak üzere verir.

Kendi servisleri ile Etüt Firmasının servisleri arasındaki bağlantıyı düzenler; Etüt Firmasınca hazırlanan plân ve dokümanları onaylar ve gerektiğinde kendine sunulan farklı çözüm'er arasında seçim yapar.

Siparişleri ve faturaları imzalar.

Etüt Firmasının görevi, yapım sırasında iş alma şeklinde olduğu zaman işveren; Etüt Firması ile kendisi arasındaki anlaşma prosedürü çerçevesi dışında, müteahhit ve yapımcılara alım - satım ile ilgili izin ve yapım ile ilgili direktif veremez.

3. SORUMLULUKLAR

3.1. — Etüt Firması, kabul ettikleri görevin sınırları içinde kendi hatâ ve yanlışlıklarından sorumludur.

3.2. — Eğer görevi sadece etüt safhasında bitiyorsa, sorumluluğu, işveren tarafından verilmiş olan dokümanlara göre ihtimamla hazırladığı plânlara, dokümanlara ve hesaplara ait olur. Yanlışlık, hatâ, ihmal veya etüt yetersizliği olması halinde Etüt Firması kendi yaptığı plânların ve hazırladığı dokümanların değiştirilme veya düzeltilmesini tamamen üstüne alacaktır.

3.3. — Eğer Etüt Firması yapının gerçeşleştirilmesi safhasında iş almış ise, bu durumda, yükümlülüklerinin kötü kullanılması sonucu meydana gelen maddi zararları da üstlenecektir.

3.4. — Etüt Firmasının iş alması, imalâtçıları, müteahhitleri veya diğer meslek adamlarını üstlendikleri yükümlülüklerden kurtarmaz. Bu kişiler, hangi isim altında olursa olsun yapının gerçekleştirilmesine katılmaktadırlar.

3.5. — Hangi türden olursa olsun herhangi bir itiraz, işin yapımı sırasında veya tamamlanmasından sonra, müteahhitlerden, imalâtçılardan veya diğer meslek adamlarından biri ile işveren arasında söz konusu olduğunda, işveren, Etüt Firmasını derhal haberdar etmelidir ki Firma, üstlendiği görev çerçevesi içinde kendi haklarını koruyabilmek için girişimde bulunabilsin.

4. ENDÜSTRİYEL VE FİKRİ (DÜŞÜNSEL) MÜLKİYET

4.1. — Belirli bir mukavele çerçevesi içinde yapılan çalışmalar, etütler ve ortaya konulan dokümanlar işverenle etüt firmasının ortak mülkiyetindedir.

4.2. — Etüt firmasının, çalışmaları, etütleri ve dökümanları özel olarak kendisi için hazırladığı ilk işverenden muvafakat almadan diğer işverenlerin yararına kullanması yasaktır. Bununla birlikte, yaptığı işlerin dökümünü herkese açık "referans" adı ile kullanmakta tamamen serbesttir.

4.3. — Genel bir biçimde, Etüt Firmasına verilen görevlerden doğan endüstriyel ve fikri mülkiyet firmaya aittir ve firma bunları serbestçe kullanabilir; bununla birlikte işveren, kendi ihtiyaçlarını karşılamak için kullanma lisanslarının imtiyazını elinde bulundurur.

4.4. — Bir Etüt Firması, ruhsatname ve diğer mülkiyet haklarını elinde bulunduruyorsa ve bunları kendisine verilen iş içinde kullanması mümkünse, bu durumu işverene bildirmek zorundadır.

Uygulama ve buna tekabül eden ödemeler ayrı bir mukavele konusu olur.

5. ÜCRET DEĞERLENDİRMESİ

5.1. — Prensipler

Etüt Firmasının ücretinin tesbitini yalnızca işveren yapar. Firma, üçüncü kişilerden, hattâ dolaylı yoldan bile, hangi ad ve hangi şekil altında olursa olsun hiç bir ücret kabul edemez. Etüt Firmasının ücret değerlendirmesinde, bütün işletme masrafları ve özellikle firmanın bilimsel ve teknik potansiyelinin zorunlu genişletilmesine karşılık olan masraflar hesaba katılır.

İşverenle etüt firması, ücret değerlendirme şekli ve ödeme şartları üzerinde uyuşmaya varırlar.

5.2. — Ücret Değerlendirme Şekli

Ücret değerlendirme şekilleri, işi alış biçiminin fonksiyonudurlar. Aynı bir mukavele içinde, aşağıda açıklanan iki veya birçok metot, görevin birbiri arkasından gelen safhalarına tekabül eden ücretlerin hesabı için kullanılabilir :

— Harcanan zaman'a göre :

Ücret değerlendirmesi, işin yapılması için tahsis edilen farklı kategorilerdeki personelin işe katılma sürelerinin fonksiyonu olarak ve birim zaman fiatı uygulanmak suretiyle yapılır. Bu ücret değerlendirmesine, görevle ilgili özel masraflar eklenir.

— (Maliyet + Ücretler) e göre :

Ücret değerlendirmesi, Etüt firmasının işin tamamlanması için mutabık kaldığı maliyet ile emek ödentisi (ücret) denen, önceden kararlaştırılan, ister götürü olarak tesbit edilmiş, ister başka bir metotla hesaplanmış olan miktarın toplanması suretiyle yapılır.

— Yüzdeye göre :

Ücret değerlendirmesi Etüt Firması tarafından, yapı maliyetine, mukavelenin özel şartlarında tesbit edilmiş, orantılı bir yüzde uygulanarak yapılır. Bu değerlendirme biçiminde, işin yapımı esnasında meydana gelebilecek iş programında ve ana verilerdeki bütün değişiklikler hesap dışı tutulur.

Görevin yapımı esnasında ana verilerde ve iş programında değişiklik olursa, ücret değerlendirme şartları, ortaklaşa mutabakat ile yeniden gözden geçirilir.

— Götürü Hesap :

Ücret değerlendirmesinin götürü olarak yapılması, Etüt Firmasının görevinin konusu ve aldığı çeşitli işlerin genişliği hassas bir biçimde belirlendiği durumlarda söz konusu olur. Görevin yapımı esnasında ana verilerde ve iş programında değişiklik olursa, ücret değerlendirme şartları, ortaklaşa mutabakat ile yeniden gözden geçirilir.

5.3. — Ödeme Şartları

Kendisine verilen işlerin finansmanını güvence altında tutmak Etüt Firmasına ait değildir. Firma işin başlangıcında, kendi ücretleri üzerinden değerlendirilen bir avansın ödenmesini işverenden isteme hakkına sahiptir.
Görev süresince, işin ilerlemesi ölçüsünde peyderpey ödemeler yapılır.

5.4. — İstisnai Artırımlar

Etüt Firması :

— Kabul edilen görevin genişlemesi veya ana verilerin ve/veya iş programının değişmesi halinde,

— Görev süresinin, etüt firmasına yüklenemiyecek nedenlerle uzaması halinde,

— İşverenin isteği üzerine ve Etüt Firması tarafından herhangi bir hata söz konusu olmaksızın, Firma'dan mukavelenin uygulama alanına giren ve hazırlanmış bulunan dokümanları yeniden yapması veya değiştirmesi istediğinde,

— Eğer Firmanın konuya teknik yaklaşımının orijinalliği ve/veya sağladığı avantajların önemi onu haklı çıkarıyorsa,

Ek bir ücret isteme hakkına sahip olur.

5.5. — Görevin kesintiye uğraması

Görevin, Etüt Firması tarafından herhangi bir hata söz konusu olmaksızın iptali, kesintiye uğraması veya azaltılması halinde işveren, işin iptali, kesintiye uğraması veya azaltılması tarihine kadar yerine getirilmiş yükümlülüklere karşılık olan ücretleri ve ayni şekilde işin başlangıcında yerine getirilmesi gereken hususlar için yapılan harcamaları ödeyecektir.
Diğer yandan işveren, Etüt Firmasının uğradığı zararları ödemeyi taahhüt eder. Bu miktar genellikle, geriye kalan toplamın % 20'si olarak saptanmıştır; bu durum, süresi belli olmayan mukavelelere uygulanmaz, bunlar için bir ilk bildirim öngörülmelidir.

6. İTİRAZLAR

6.1. — İşverenle Etüt Firması arasında ortaya çıkabilecek itirazlar (anlaşmazlıklar) dostluk esasına göre sonuçlanmalı ve,

— İster anlaşmazlığın çözülmesi için yargıca başvurarak,

— İster mukavelenin atıfta bulunduğu yetkilere uyuşmazlığı götürerek, belirli bir çözüme ulaşılmalıdır.

6.2. — Eğer yabancılarla yapılmış bir mukavele söz konusu ise ve mukavele kayıtları içinde Etüt Firmasının bulunduğu yerdeki yargı veya yetki kurullarının belirlenmesi ihmal edilmiş ise bu durumda itirazlar, Uluslararası Ticaret Odasının Uzlaştırma ve Yargılama esaslarına göre kesin çözüme bağlanacaktır.

6.3. — Karşı kanun hükümleri veya kanuni esaslar yoksa, işverenin Etüt Firmasına rücu etme hakkı, görevin tamamlanması üzerinden bir yıl geçince zaman aşımına uğrar.

YÖNETİM KONUSUNDAKİ MÜŞAVİRLİK İÇİN GENEL İŞ ALMA ŞARTLARI

1. MÜŞAVİR VE İŞVERENİN KARŞILIKLI YÜKÜMLÜLÜKLERİ

1.1. — Müşavirin teklif ettiği mukavele şu hususları açıklığa kavuşturmalıdır:
— Görevin tarifi (1)
— İşin yapımı ile ilgili özel şartlar
— Ücret değerlendirme şekli.

1.2. — Müşavir görevini mesleğin geçerli kurallarına göre tamamlamaktan sorumludur.

1.3. — İşveren, servisleri vasıtasıyla, elinde bulundurduğu bütün bilgileri, görevi kolaylaştırmak amacıyla müşavire vermek ve Müşavirlik ile kendi servisleri arasındaki bağlantıyı kolaylaştırmak zorundadır.
Avan proje, proje, detaylı etüt, keşifler ve genel bir şekilde görevle ilgili bütün karakteristik elemanları, zamanını geçirmeksizin onaylamak veya gözlemlerini formüle etmek işverene aittir.
Eğer müşavirin görevi kapsamına giriyorsa, müşavirliğin teklifi üzerine yapımcıların ve müteahhitlerin seçimi işi de işverene attir.

1.4. — Her iki tarafın çıkarı düşünülerek işveren, müşavir sorumluluğu altında gördüğü bütün kusurları, bu kusurları farkettiği andan hemen sonra müşavire haber vermek zorundadır.

1.5. — Müşavirliğin çalışma süresi boyunca ve işin alınmasından sonraki bir yıl içinde işverenin, müşavirlik işine katılacak bir diğer kişi ile anlaşması, anlaşmak üzere böyle bir kişiyi araması veya aracı olması yasaktır.

2. MUKAVELE SÜRESİ

Özel sözleşmeler (anlaşmalar) hariç, Müşavirlik teklifleri, gönderildikleri tarihten itibaren iki aylık bir süre için kesin taahhüt değerine sahiptir.

2.1. — **Süresi belirsiz mukavele**

Süresi tayin edilmemiş olan her mukavele taraflardan herhangi biri tarafından, üç ay önceden bildirim yapmak suretiyle, herhangi bir ay sonunda kesilebilir (kesintiye uğrayabilir). Bildirim süresi içersindeki müşavirlik ücretleri geçmiş üç aya ait olan ücretlerden daha düşük olamaz.

2.2. — **Süresi belirli mukavele**

Süresi belirli mukavele öngörülen bitim tarihinde son bulur.

---

(1) **Mukaveleler, müşavirliğin, belirli bir konu için işverenin vekili olmasını öngörebilir.**

Eğer süresi belirli olan mukavele, müşavir tarafından herhangi bir kusur işlemiş olmaksızın, işveren tarafından feshedilirse, müşavir tazminat olarak, geriye kalan işlerin toplam ücretinin % 20 sinden daha az olmayan bir para alacaktır.
Yukarıdaki hükümler, müşavirin herhangi bir kusuru olmaksızın işveren, müşavirlik işini daralttığı hallerde de uygulanacaktır.

3. MÜŞAVİRLİK ÜCRETLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

3.1. — Genel prensipler

Müşavirliğin ücret değerlendirmesi işi, tamamen ve yalnızca işverene aittir. Müşavirin ücret değerlendirmesinde, bilimsel ve teknik potansiyelini arttırmak için sürekli olarak yaptığı harcamalar (masraflar) hesaba katılır.

3.2. — Ödenekler (ücretler)

Müşavrin ücret değerlendirmesi hesabı genellikle :

— İşveren yanında,
— Kendi bürosunda, bilhassa etütler ve dokümanların kaleme alınması için,
— Üçüncü kişiler yanında, bilhassa anketler ve dokümantasyon için,
— Gerektiğinde, mesai saatleri içinde yapılması mümkün olmayan seyahatler için, harcadığı ve görevini yapmak amacına yönelik zamanlara göre yapılır. Bazı görevler için müşavir götürü ücret teklif edebilir.

3.21. — Harcanan zamana göre ücretler

Bu değerlendirme birim zaman ücretlerini (saat, gün, ay) ve prensip olarak, göreve katılan personel kategorilerini hesaba katmaktan ibarettir. İşin yapılması için ayrılması öngörülen ekibin terkibini esas alarak, verilen bir görev için ortaklaşa tek bir ücret oranı tesbit edilebilir. İşverenin isteği üzerine müşavirliğin bir ücret değerlendirmesi yapması halinde, örneğin kredi açılması amacıyla, bu bilgi niteliğindeki değerlendirme ne bir söz verme ne de götürü değerlendirmeye benzer şekilde mütalâa edilmeyecektir.

3.22. — Götürü ücretler

Müşavirlik hizmetinin konusu, müşavirliğin yükümlülüklerinin cins ve genişliği ile işverenin katkısı, aynı şekilde götürü iş içinde masrafların hassas bir şekilde belirlenmesi halinde, müşavirlik ücreti götürü olarak belirlenebilir. Ücretlerin hesabında esas teşkil eden verilerin değişmesi halinde ücretler, işveren ve müşavir arasındaki uzlaşma sonucu yeniden gözden geçirilir.

3.3. — İşverenin yüklendiği masraflar ve yükümlülükler

Aşağıdaki masraf ve yükümlülükler işverene aittir :

— Seyahat masrafları : Birinci sınıf tren ve gece yolculuğu halinde yataklı vagon veya turist sınıfta uçak esasına göre,
— İkamet masrafları ve yabancı ülkeye yapılan yolculuklar için : Vize, özel sigorta ve yurt dışına çıkma tazminatı ve gerekli hallerde aile olarak seyahat için gereken ek masraflar;
— Mukavelenin iyi bir şekilde gerçekleştirilmesi için gerekli olan bütün dokümanların sağlanması;
— İşverende bulunan teçhizat ve gereçlerin mahalli müşavirliğin kullanımına verilmesi;
— Müşavirlik hizmeti dolayısıyle ödenmesi gereken bütün dolaylı harçlar,
— Müşavirin veya memurların mukavele dolayısıyla yabancı bir ülkede ödemek durumunda oldukları vergiler, harçlar ve ek gelir vergileri;
— Mukavelenin gerçekleştirilmesi için özel olarak üstlenilen sigortalar ve daha genel olarak, 3.3 maddesinde bahsedilmemiş bütün diğer özel harcamalar,

3.4. — Ödeme şartları

Müşavirlik ücreti, ya geçmiş süreye tekabül eden aylık istihkak esasına göre veya mukavele imzası sırasında tesbit edilmiş tarihlere ve miktarlara göre ödenir. Müşavirlik, aylık istihkak üzerinden ödeme yapılması halinde, ortalama bir aylık ücreti avans olarak alma hakkına sahiptir; bu avans son ödemeden düşülür. İşverene yüklenmiş bulunan müşavirlik masrafları, yapıldıkça peyderpey Müşavire ödenir.
Müşavirliğin gönderdiği istihkaklar müşavirliğin ikamet adresine, istihkakın İşveren tarafından kabulünü takibeden on gün içinde ödenir.

3.5. — Yeniden gözden geçirme formülleri

Etüt mukavelesinde gösterilmiş olan ücretler, her ay sonunda SYNTEC tarafından konulan katsayının değişiminin fonksiyonu olarak ve aşağıdaki formül uygulanarak yeniden değerlendirilir :

$$Tn = To \times \frac{In}{Io}$$

Burada :
Tn = Söz konusu ay için ücret
To = Mukaveleye konulmuş olan ücret
In = Söz konusu aya ait katsayı
Io = Mukavelenin başlangıç tarihindeki katsayı

4. İTİRAZLAR

İşveren ile müşavir arasında itiraz vaki olduğunda taraflar müşavirliğin ikamet yerinin bağlı bulunduğu yargı kurulunu yetkili kılarlar.

EK 1

PROBLEM ETÜT VE ANALİZ ÇALIŞMALARINA AİT ÖZEL ŞARTLAR

Şirket (kuruluş) bir sistem kurmak, bir problemi incelemek ve analiz etmek işi ile görevlendirilmiş ise işveren, amaçlarını belirlediği etüdün iyi bir şekilde gerçekleşmesini sağlamak için gerekli bütün vasıta ve dokümantasyonu şirketin hizmetine vermek durumundadır.

Bu çalışmalarda normal olarak, harcanan zamana göre ücret değerlendirmesi yapılır. Çalışmaların durumu işverene sunulan bir dosya vasıtasıyla somutlaştırılır.
Çalışmaların tamamı veya bir kısmı sorumlu şirketin mahalli bürolarında yapılabilir.

EK 2

BELLİ BİR BİÇİMDE PROGRAMLAMA ÇALIŞMALARINA AİT ÖZEL ŞARTLAR

Şirket, ya yeni programları işlemek, yazmak ve kullanılır hale sokmak veyahut mevcut programları daha mükemmel hale getirmek için servislerindeki personel ve gerekiyorsa makinaları ile işverene hizmet sunar.

Şirket işin yalnızca programlanmasını yapıyor ve etüt ve/veya analizi üstlenmiş olmuyorsa işveren, şirkete bu hazırlığı yapmasını mümkün kılacak detaylı analiz dosyasını vermeğe söz verir.

İşverenin onayladığı veya verdiği analiz dosyası içinde yapılan bir değişiklik, mukavele veya tetkif şartlarında mukabil değişikliklere yol açabilecektir. Aynı durum, Şirket tarafından hazırlanmamış ve fakat işveren tarafından verilmiş olan analiz dosyasında aykırılıklar, bazı kısımların kaldırılması gibi durumlar programlama sırasında haber verildiğinde de geçerli olur.

İşveren şirkete, görevini gerçekleştirmesi için zorunlu olan dokümanları, bilgileri ve gerektiğinde, doneleri tamamlayan diğer bilgileri de vermek durumundadır.

Çalışmaların sonunda şirket, hesap sonuçlarını, genel programları, sembolik dildeki listeleri, birleştirme listelerini, kartları ve benzer şekilde, iyi bir programı uygulamak için gerekli bütün dokümanları işverene verir.

Programların geçerliliği, işveren tarafından verilmiş donelerle bir seri deney yapıldıktan sonra, şirketle anlaşma suretiyle işveren tarafından değerlendirilir.

Deney sonuçları tatminkâr bulunduğunda, Şirketin daha sonraki sorumluluğu, seri deneyleri izleyen onbeş gün sonunda biter.

Şirket, kendi personeli veya gereçlerinden birinin yokluğu dolayısıyla meydana gelmesi mümkün aksaklıkları, masraf kendine ait olmak üzere, düzeltmek durumundadır. Şirketin sorumluluğu, mukavele veya kabul edilmiş teklif içinde öngörülmüş olan çalışmaların düzeltilmesi (tashihi) ile sınırlanır, hatâlı çalışmaların sonucunda meydana gelecek özel veya dolaylı bir zarar için ayrıca hiç bir tazminat ödemeye mecbur tutulamaz.

EK 3

ETÜT VE PROGRAMLAMA VE BAZEN GERÇEKLEŞTİRME ÇALIŞMALARINI İÇİNE ALAN TOPLU ÇALIŞMALARA AİT ÖZEL ŞARTLAR

Belirli bir sonuç elde etmeyi arzu eden işveren tarafından şirkete verilmiş toplu bir iş sözkonusudur.

Firma işverene, aranan sonucu elde etmeye elverişli bir sistem kurmayı, mukabil programları daha iyi hale getirmeyi ve bu programların sonuçlarını almak üzere personel ve makine servislerini kullanmayı taahhüt eder.

İşveren firmaya, hazırladığı görevin gerçekleşmesi için gerekli olan dokümanları ve elinde bulunan bilgileri vermeye ve verileri tamamlayan nesneleri (delinmiş kartlar, manyetik bant ve plâklar) iletmeyi taahhüt eder.

İşverenin kendi yükümlülüklerini yerine getirmesi kaydıyla firma, kendi programlarının, kendi usullerinin ve elde edilen sonuçların tek sorumlusudur. Kendi elemanlarındaki veya aletlerindeki eksiklikten dolayı doğması mümkün aksaklıkları, masraflarını karşılamayı da üstlenerek, düzeltmeyi taahhüt eder. Şirketin sorumluluğu, mukavelede öngörülmüş olan çalışmaların düzeltilmesi ile sınırlanır, hatalı çalışmaların sonucunda meydana gelecek özel veya dolaylı bir zarar için ayrıca hiç bir tazminat ödemeye mecbur tutulamaz.

Elde edilen sonuçların mülkiyeti yalnızca işverene aittir. Ancak firma, yaptığı etütleri ve kendisine verilen işlerin gerçekleştirilmesinden elde ettiği bilgileri kullanma hakkını saklı tutar.

Programların tatbikatı için işverenin, şirketin hizmete sunduğu donatımlardan yararlanamaması, işin yapımı ile yükümlü firma ekibinin çalışmasının ve bundan dolayı da izin, ücret ve süresinin doğrudan doğruya durması sonucunu doğurur. Alışılagelen odurki, yararlanılmayan her gün için firma, ekibinin maliyetinin yaklaşık üçte ikisine tekabül eden bir tazminat ve mukabil bir süre uzatımı alacaktır.

Uzun süreli yararlanmama halinde, maliyetle ilgili sonuçların en düşük tutulmasına yönelik hükümler özel anlaşmaların konusu olur.

EK 4

UZMAN PERSONEL KULLANMAYI ZORUNLU KILAN HİZMETLERE AİT ÖZEL ŞARTLAR

Şirketin sorumluluğu, görev için ayırdığı personelin yetkileri ile sınırlanır. Hiç bir halde bu sorumluluk, gerçekleştirilen programların kalitesini, özellikle programların performansını ve gerçekleşme sürelerini de içine alacak şekilde genişletilemez.

İşverenin hassas bir biçimde, miktar ve süre olarak, ihtiyaç duyacağı personeli tayin edememesi halinde taraflar, işverenin şirketin kalifiye personeline çağrıda bulunma şartlarında anlaşmaya varırlar. Bu şartlar bilhassa, şirketin işveren tarafından formüle edilmiş personel isteğine cevap verme veya hizmetteki personeli geri çekme yükümlülüklerine ait süreleri tayin eder. İşverenin hizmetine verilmiş olan personel hukuki olarak işverene bağımlıdır ama iş süresince, direktif ve malûmat aldığı işverenin otoritesi altında bulunur. Bundan ötürü işveren, şirketi, hatâ, ihmal veya yanlış bir kullanmadan dolayı eşyaya, tesisata, gereçlere veya mobilyalara gelmiş olabilecek maddi zararlar dolayısıyla sorumlu tutamaz.

EK 5

İŞVEREN TARAFINDAN HAZIRLANMIŞ VEYA ONA AİT OLAN PROGRAMLARIN TATBİKATI (İŞLETİLMESİ) ÇALIŞMALARINDAN İBARET HİZMETLERE AİT ÖZEL ŞARTLAR (BÜRO HİZMETİ)

Şirket, işverene ait programların sonuç elde etmek amacıyla tatbik edilmesi için kendi personeli ve makinalarını işverenin hizmetine verir.

İşveren, donelerinden, programlarından, verdiği bilgilerden, usullerinden ve elde edilen sonuçlardan tek sorumlunun kendisi olduğunu kabul eder. İşveren malzemelerin kullanılışı sırasında ortaya çıkabilecek aksaklıkların haber verilmesi ve kendi sorumluluğu altında işleyiş kontrollarının yapılması şartıyla, programlarını hazırlamayı taahhüt eder.

Eğer, müşterinin gereçlerinin veya sistemlerinin hatalı iş görmesi sonucunda şirket, istenen zamanda işverenin çalışmalarını gerçekleştiremiyorsa bu durumda şirket, gerçekleştirme işini her iki tarafın en çok lehinde (çıkarına) olacak şekilde yapmaya çaba harcayacaktır.

Eğer hatâ, programların uygulanması sırasında meydana gelirse şirket, ücret karşılığı olmaksızın bir uygulama süresi ayıracaktır. Bu süre, programlanmış son kontrol noktası ile hatanın olduğu an arasında geçen zamana tekabül edecektir.

Şirket eğer yararlı görüyorsa, malzemelerini ve sistemlerini toptan değiştirme veya kısmen değiştirme hakkını saklı tutar.

Bununla birlikte şirket, işveren tarafından kullanılan prosedürlere veya programlara yansıması mümkün önemli değişiklikleri bir ay önce işverene haber vermek zorundadır. Programlanan prosedürlere yansımayan küçük sistem değişikliklerini ihtiva eden haller için bu süre sekiz güne inecektir.

PAZARLAMA ETÜTLERİNE UYGULANABİLEN GENEL İŞ ALMA ŞARTLARI

1. ETÜD FİRMASI İLE İŞVERENİN KARŞILIKLI YÜKÜMLÜLÜKLERİ

Mukaveleler karşılıklı yükümlülükleri tesbit etmeli ve bilhassa :
— Görevin tarifini
— İşin yapımına ait özel şartları
— Ücret değerlendirme usulünü
belirgin hale getirmelidir.

1.1. — Etüt Firması, görevini mesleki kurallara sadık kalarak tamamlamaktan sorumludur.

1.2. — Görevin cinsi, kapsamı, tamamlanma şartları ve temel veriler tayin edilmiş olmalıdır.

1.3. — Ortaklaşa etüt tipi hariç Etüt Firmasının, en azından işverenin daha önceden muvafakatı alınmadan, doneleri ve etüt sonuçlarını açığa vurması veya yayması yasaktır.
Etütler için kullanılmış teknikler, metotlar ve anketler işverenin mülkiyetinde değildir.

1.4. — Aksine bir anlaşma yoksa, bütün delinmiş kartlar, manyetik bantlar, soru kâğıtları, yazılı dokümanlar ve etüt sırasında kullanılmış bütün diğer formüller Etüt Firmasının mülkiyetinde kalır.

1.5. — Etüt Firmasının, anket yaptığı kişilerin isimlerini işverene veya üçüncü kişilere açıklaması yasaktır.

1.6. — Özel anlaşmalar dışında, Etüt Firmasının verdiği teklifler, gönderildikleri tarihten itibaren iki aylık bir süre için kesin taahhüt değerini taşırlar.

2. ETÜT FİRMASININ ÜCRETİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Etüt Firmasının ücret değerlendirmesi yalnızca işveren tarafından yapılır.
Etüt firmasının ücret değerlendirmesinde, bilimsel ve teknik potansiyelini büyütmek için sürekli olarak taahhüt ettiği harcamalar da hesaba katılır.

2.1. — Değerlendirme usulü mukavelede tayin edilir.
Bu değerlendirme götürü olabilir. Bu durumda :
— Ücretleri,
— Araştırma ve etüdün yapılabilmesi için gerekli dokümanların kullanılma masraflarını,
— Etüdün yapılması için gerekli bütün dokümanların sağlanması masraflarını,
— Raporun Fransızca olarak ve 5 nüsha basılması masraflarını,
— Toplanan donelerin incelenme ve kullanılma masrafaları ile anket masraflarını, içine alacaktır.
Mukavelede belirlenmiş olan çalışmalara ek çalışmalar yapıldığında bunlar, tamamlayıcı bir faturalama konusu olacaktır.
Mukavelede zikredilen fiatlara vergi dahil değildir.

3. ÖDEME ŞARTLARI

3.1. — Etüde uygulanabilecek ödeme şartları mukavelede belirlenir.

3.2. — Genel kaide olarak, toplam fiatın % 50 si tutarındaki bir avans, istek üzerine ödenebilir.

3.3. — İşverene iletilmesinden sonraki on gün içinde faturaların ödemesi yapılır.

4. **FİATLARIN GÖZDEN GEÇİRİLMESİ (REVİZYONU)**

Fiatlar, teklif tarihinden yürürlükte olan ekonomik şartlar esas alınarak tesbit edilir. Fiatlar, aşağıdaki formül uygulanarak, SYNTEC'in katsayısının değişiminin fonksiyonu olarak yeniden gözden geçirilir.

$$\text{Fatura edilen fiat} = \text{İlk Fiat} \times \frac{In}{Io}$$

Burada;
In = Söz konusu ay'a ait katsayı,
Io = Teklifin verildiği tarihte yürürlükte olan katsayıdır.

5. **İTİRAZLAR**

Burada belirtilen genel iş alma şartlarının veya bunları tamamlayan özel anlaşmaların tatbikatı veya yorumu sırasında, Etüt Firması ve işveren arasında anlaşmazlık belirmesi halinde taraflar, Etüt Firmasının ikamet yerinin bağlı olduğu yetki kuruluna başvururlar.

SENDİKA ÜYELERİNİN TANIMLANMASI (KİMLİĞİ) İLE İLGİLİ ÖZEL ŞARTLAR

Her firmanın tanımlama işareti (sembolü) kimlik kartının sağ üst köşesinde bulunur. Bu işaretin amacı, her firmanın durumu ile ilgili şu üç noktada : Faaliyetinin ve yapısının hukuki vasıfları; faaliyet alanının coğrafi durumu ve efektiflerinin önemi konusunda açık bilgi vermektir.

Bu farklı bilgiler, iki harf (biri büyük biri küçük) ve bir rakam (1, 2 veya 3) dan müteşekkil basit bir işaret ile verilir.

İzlenen amaç, SYNTEC üyelerinin gerçek durumlarını ifade etmek ve gelişmeleri için gerekli olan güven havasını yaratmaktır.

I. FAALİYETİN HUKUKİ VASFI

L. L harfi firmanın normal ve genel mesleki normlara göre faaliyet gösterdiğine ve bundan ötürü de tamamen Sendikanın yetkisi altında bulunduğuna işaret eder.

P. P harfi firmanın, bazı faaliyetlerinin normal ve genel mesleki normlara göre olmadığına ve bundan ötürü de kısmen Sendikanın yetkisi altında bulunduğuna işaret eder.

Bu kategoriye özellikle, Mühendis - Müşavir çalışmalarını genel müteahhitlik faaliyetleri şeklinde genişletmeyi ve dolayısıyla sadece kendileri ait olan sorumluluk altında tam bir tesisi veya tesisin bir bölümünü yapmayı kabul eden Firmalar girer.

II. YAPI

Şurası açıktır ki bütün SYNTEC üyeleri, onları şu veya bu firmaya bağlayabilen hukuki, parasal veya personel ile ilgili bağlantıları ve yapıları ne olursa olsun, faaliyet dalları içerisinde kesin bağımsız davranışa sahiptirler; bu bağımsızlığın esas olduğu ve firma tekelinde bulunduğu da sendika üyeliği ile de doğrulanmış olur.

e. e harfi, ticari nitelikteki özel bir şirkete bağlı olabilen bağlantılı firmaları belirtir.

1) "Bağlantı" teriminin hiçbir kesin hukuki muhtevası olmayıp çok farklı cinsteki bağıntıları toparlamak kastiyle seçilmiştir. Bu bağıntılar şöyle olabilir :

— **Parasal** (Firmanın sermayesinin bir kısmı bir ticaret şirketinin veya vekillerinin elinde bulunabilir veya tersine, Firma böyle bir şirkete ortak olabilir)

— **Mukavele ile ilgili** (Firma ile bir veya birkaç şirket arasında özel anlaşmalar olabilir)

— **Personel ile ilgili** (Ortak idareciler veya yöneticiler olabilir)

2) "Ticari nitelikteki Şirket" terimi, yalnızca ticari alışveriş işine kendini hasretmiş şirketleri değil, sanayi şirketlerini, bina ve Bayındırlık İşleri müteahhitlerini, banka kurumlarını, finansman gruplarını vb. de ifade eder.

n. n harfi, Devletle, mili şirketle, bir kamu kuruluşu ile, kamu gücüne bağlı bir kuruluş ile "bağlantılı" olan Firmaları ifade eder. ("Bağlantı", yine yukarıda belirtilen çok genel anlamda kullanılmıştır.)

S. S harfi, yukarıda sözü edilen "bağlantı" lardan hiç birine sahip olmayan firmaları ifade eder.

III. FAALİYET GÖSTERİLEN YERLER VE VARLIKLAR (EFEKTİFLER)

1. (1) rakamı, efektiflerin değerine bağlı bulunmadan, uluslararası plânda meslek icra eden firmaları ifade eder.

   Bu rakkam, sözkonusu firmaların ne sadece ne de genel olarak yabancı ülkeler için çalıştıkları anlamına gelmez, ancak söz konusu firmaların bu alandaki faaliyetlerinin **önemli** ve **tutarlı** olduğunu gösterir.

2. (2) rakamı, faaliyetlerini, ister sadece Fransada, ister kısmen yabancı ülkelerde sürdüren firmaları ifade eder. Ancak yabancı ülkelerdeki faaliyetler (1) kategorisinde belirtilen kriterlere tam uygun değildir ve firmanın meslekî varlığı, tam süre çalışan 30 elemana eşit veya bundan fazla olacaktır.

3. (3) rakamı, (2) kategorisinde belirtilen niteliklere aynen uyan nitelikte ancak, mesleki varlığı tam süre çalışan 30 elemandan daha az olan firmaları ifade eder.

İSVİÇRE'DE

İNŞAAT MÜHENDİSLERİNİN ÇALIŞMA VE ÜCRETLERİNE AİT YÖNETMELİK

Bu Yönetmelik İsviçre Mühendis ve Mimarlar Birliği (S.I.A.) İsviçre Müşavir - Mühendisler Cemiyeti (ASIC) ile İsviçre Profesyonel Yol Mühendisleri Cemiyeti temsilcileri tarafından hazırlanmıştır. Ücretlerin hesabı, mimari ücretler üzerinde bir şirket tarafından yapılan incelemenin sonuçlarına dayanmaktadır. Yönetmelik ayrıca, vasıflı mühendislere tekabül eden yükümlülükler için de uygun bir değerlendirmenin esası olarak düşünülebilir. Yönetmeliğin hazırlanışı sırasında, İsviçre Bayındırlık İşleri Müdürleri Konferansı sonuçlarına bakılmış, federal demir yolları ve konfederasyon teknik servislerine de danışılmıştır.

Çeviren :
İnş. Yük. Müh.
SEMAY TOKGÖZ

GENEL HÜKÜMLER

Madde 1. **Yönetmeliğin Amacı**

1.1. Bu Yönetmelik, vekil tayin etme hakkına sahip bulunan iş sahibi ile vekil tayin edilen mühendis arasında aktedilen mukaveleye esas olmak üzere, ödevleri, hakları ve ücretleri belirler.

1.2. İsviçre Mühendis ve Mimarlar Birliğinin (S.I.A.) tüzüklerine uygun olarak bu Yönetmeliğin tatbiki, S.I.A. üyeleri için mecburidir. Bu yönetmelik ayrıca, prensip olarak, inşaat mühendisliği alanında proje hizmetleri sunan ve uzman ya da müşavir olarak çalışan herkes için uygulanmalıdır.

1.3. Yapı mühendisliği ve bina işleri müteahhitleri, madeni konstrüksiyon firmaları, hatta imalâtçılar, eğer kendi özel mühendis bürolarına sahip iseler, proje etüdlerine ait ücretleri aynı şekilde bu yönetmelik esasına göre hesaplamalı ve keşif defterlerinde bu ücretlerin tutarını ayrıca gösermelidirler.

1.4. S.I.A.'ya dahil olmayan mühendisler ancak, gerekli niteliklere sahip olduklarını kanıtladıkları takdirde bu Yönetmeliği kullanabilirler. Bu mühendisler Yönetmeliğin bütün kayıtlarına uyarlar ve burada özel şartlara bağlanmış bütün yükümlülükleri yerine getirmeye hazır olurlar.

Madde 2. **Mühendisin Genel Ödevleri**

2.1. Mühendisin ödevi, tecrübe ve bilgisinden yararlanmak suretile işverene danışman olmaktır. Mühendis, müteahhit ve yapımcıların yanında ve karşı anlaşma yoksa, üçüncü kişiler veya ilgili makamlar nezdinde işvereni temsil eder.

2.2. Vekillik görevi verildiğinde mühendis, bu Yönetmeliğin hükümleri ve ücretlerin miktarı üzerinde işverene bilgi vermek durumundadır. Mühendisin her vekâlet kabulünü yazılı olarak bildirmesi tavsiye edilir. Bu durumda mühendis, S.I.A.'nın mevcut formüllerini kullanabilecektir.

2.3. Vekillik işinin yapımı sırasında mühendis, işverenin kanuni çıkarlarını korumakla görevlidir. Ayrıca imalâtçı ve müteahhitten tamamen bağımsız olmalı ve onlardan ne komisyon ne de diğer herhangi bir çıkar kabul etmemelidir. Dolayısıyle mühendisin ücreti, sadece işveren tarafından ödenmelidir.

2.4. Proje ve keşif, olması mümkün değişiklikleri ve aynı zamanda işin ihalesi ile ilgili teklifleri de havi olarak işverenin onayından geçirilmek zorundadır. İşveren aynı şekilde diğer dökümanları onaylamak ta isteyebilir.

2.5. Mühendis, işveren başka şekilde karar vermediği müddetçe, en ekonomik yapıyı araştırmak için çaba harcar.

2.6. Mühendis, keşfin geçerli olmasını sağlamak için bütün imkânlarını kullanmalıdır. Mümkün artışlar, belli olur olmaz işverene haber verilmelidir.

2.7. Mühendis, garanti süresi içinde zorunlu olarak meydana çıkacak bakım ve onarım işlerinin yapımını düzenleyecek ve gözetim altında bulunduracaktır.

Madde 3. **İşveren ve Mühendis arasındaki işbirliği**

3.1. İşveren mühendise, 19. maddede öngörülen kısmi yükümlülüklerin herbirini düzenli olarak yerine getirebilmesini sağlayacak şekilde, yeterli süreyi vermelidir.

3.2. Projede yapılacak her değişiklik, işveren ile mühendisin anlaşması sonucunda olmalıdır. Şayet bu değişiklik malî sonuçlar doğuruyorsa işveren, gereğince erken ve yazılı olarak haberdar edilmelidir. Mühendis, programa göre, ilerleme durumu, projenin hazırlık ve yapım çalışmalarından da işvereni haberdar edecektir.

3.3 İşveren, önceden mühendis ile anlaşmaya varmadan, müteahhitlere, imalâtçılara uzmanlara ve onların personeline bilgi vermekten kaçınmalıdır.

3.4 Mühendis, yapının müteahhit tarafından teslimi ve işveren tarafından ön kabulü (geçici kabulü) sırasında ortaklaşa yapılan kontrola iştirak eder. Tesisat için bu kabul, genellikle hizmete açış sırasında yapılır. Tesisatın kabulüne kadar işveren, mühendisin tasvibini almadan, kendi başına hiçbir kullanma yetkisine sahip olamaz.

3.5. Mühendis, işveren tarafından kabul edilen ve kalifiye olan meklekdaşları ile yer değiştirebilir.

3.6 Eğer başka biçimde anlaşmaya varılmamışsa, toplu vekillik çerçevesi içinde, mühendisin görevi taşıyıcı yapılarla sınırlanır, işin bütününden sorumlu olan mimarın diğer ilgililer karşısında iş verenin temsilcisi olduğu kabul edilir. İşveren ve mühendis arasındaki ilişkiler prensip olarak mimar aracılığı ile kurulur. Yapım çalışmalarının yönetimi mimar tarafından üstlenilir, mühendis sadece taşıyıcı yapıların periyodik kontrolu ile uğraşır. (Madde 19.44 n)

Madde 4. **Ücretler**

4.1. Ücretler, yapı maliyetinin fonksiyonu olarak (A tarifesi) veya kullanılan zamana göre (B. tarifesi) hesaplanabilir.

4.2. Yönetmelikte tesbit edilen hesap esasları ve şartları, 19. maddede açıklanan yükümlülüklerin yerine getirilmesini gerektirir.

4.3. Özel durumları müteakip, vekillik işinin yapılması mühendisten çok ileri bilgiler ve tecrübe istediği ve onu normal olarak istenen ortalama çalışmanın ötesine zorladığı zaman mühendis ücretinde uygun bir artış hakkına sahip olacaktır. Bu artış miktarı mukavelenin bitiminden önce işveren ile ortak bir anlaşma sonucunda tesbit edilmiş bulunacaktır.

4.4. Eğer, tersine, vekâlet işinin yapımı özellikle basit ise, taraflar ücretlerde uygun bir indirimi kabul edebilirler.

4.5. Eğer yapı maliyeti aşırı derecede yüksek miktarlara ulaşırsa, ücretlerde uygun bir değişiklik yapılması hususunda anlaşmaya varılabilir.

4.6. Ücretler, kural olarak, mukavelede uygun görülen tarife esas alınarak ve tamamlanan işe göre hesaplanır. Götürü de olabilir. Bu durumda, tesbit edilen toplam ücret, yönetmeliğe göre hesaplanacak olan ücretlere tekabül etmelidir. O zaman, yapının detaylı bir tarifinin yapılması ve mühendisin yükümlülüklerinin hassas bir şekilde tesbiti tavsiye edilir.

4.7. Eğer çok özel bir çalışma sonucunda, mühendis yapı maliyetinde azalmalar sağlıyorsa, mukavelenin öngördüğü ölçüler içinde kâra ortak edilebilir, tabii.

4.8. Mühendise yüklenebilen ve işveren tarafından kabul edilmeyen maliyet artışları, ücretlerin hesabında gözönüne alınmaz.

Madde 5. **Telif Hakkı**

5.1. Mühendis, hesapları, eskizleri, plân ve modelleri üzerinde telif hakkına sahiptir.

5.2. Mühendis, vekillik işini sürdürdüğü sırada yapacağı keşiflerden yararlanmak hakkını tekelinde bulundurur.

5.3. Orijinal plan ve projelere mühendis sahiptir. İşveren yapının genel proje ve plânlarının bir kopyasını alır; eğer bir bina söz konusu ise, plânlar için kesin istek söz konusudur. İşveren, şayet isterse, hesaplar, detay plânlara ve orijinal planların kopyalarını elde edebilir. Resmi anlaşma dışında işveren, plânları yapıda bir kereye mahsus olmak üzere kullanabilecektir.

5.4. Mühendis, işverenin tasvibi ile ve üçüncü şahısların kanuni hakları saklı kalmak kaydıyla, gerçekleştirilen yapının biçimi, hesapları, plân ve fotoğraflarını yayınlama hakkına sahiptir.

Madde 6. **Mühendisin Sorumluluğu**

6.1. İşveren mühendise kâr - zarar hesaplarını ancak şu durumlarda açıklar: Mühendis, çalışmasında ve yapının gerçekleşmesi için göz önünde bulundurulan hükümlerde, kendi hatasından ötürü, mesleğin geçerli kurallarında usulsüzlük yaparsa veya zarar mühendisin yetersiz gözetimi sonucu meydana gelmişse, yahut ta mühendis ihmal yüzünden, yaptığı keşfin toptan miktarını çok düşük tesbit etmişse.

6.2. Mühendis yalnızca plânları yapmakla yükümlü olduğu zaman, 6.1. deki hatalar meydana gelmiş ise ve eğer bu hatalar, çalışmalarını gizlilikle yürüten bir idare ve kalifiye bir müteahhitten başkası tarafından meydana çıkarılamıyorsa mühendis sadece planlardaki hataların sonucu olan zararlardan sorumludur.

6.3. Mühendis, mimarlar ve diğer uzmanlarla işbirliği yaparak projesini hazırladığı yapılar için, yalnızca kendi çalışma alanına giren ve ücretini aldığı işlerde meydana gelecek zararlardan sorumlu tutulabilir.

6.4. İşveren, görebilmesi (meydana çıkarabilmesi) mümkün hataları mühendise derhal bildirmek zorundadır, aksi halde gecikmenin sonuçlarını üstlenmeye mecbur olur.

6.5. Mühendis yalnızca, kendi hatasından ötürü, uymayı kabul ettiği sürelere sadık kalamadığı hallerdeki gecikmelerden sorumlu tutulabilir.

6.6. İşveren, proje ya da işin yapımında değişiklikler istiyor ve mühendis de bunu kabul edemiyorsa, bu durumda değişikliklerden doğabilecek sonuçların sorumluluğu mühendise yüklenemez. O zaman mühendis bu hususu tasvib etmediğini geciktirmeksizin ve yazılı olarak işverene bildirmelidir. Eğer bazı işler ve teslim işlemi doğrudan doğruya işveren tarafından - mühendisin karşı önerilerine rağmen - üstlenilmişse bu durumda meydana gelebilecek ve kayda bağlanmış rezerv sınırları içinde kalan zararlardan mühendis sorumlu tutulamaz.

6.7. Ansızın meydana gelen bir zarar için mühendisin sorumluluğu daima, alınan ücretlerin miktarı ile uygun bir oran içinde kalmalıdır. Mühendisin bütün diğer sorumlulukları; özellikle müttahhitlerin, imalâtçıların ve üçüncü şahısların yüklenmesi gereken zararlara ait sorumluluklar hesap dışı bırakılır.

6.8. Mühendisin sorumluluğu, yapının ön (geçici) kabulü veya işletmeye açılmasından itibaren iki yıl sürer. Gizli kalmış hataların mevcut olması halinde, bu süre 5 yıla çıkar. (madde 171, al. 2 co ya göre)

6.9. Ciddi ihmallerle ilgili (madde 100 ve 101 co ya göre) sorumluluklar saklı kalır.

6.10. Vekâlet işi bir mühendis grubuna verildiğinde şayet mukavelede başkaca bir hüküm yok ise bunlar işverene karşı ortaklaşa sorumluluk altında bulunurlar.

6.11. Bununla beraber işveren ve mühendis, özel şartlar haklı gösteriyorsa ve vekâlet işinin çerçevesi içinde kalarak (co'nun 394 ve 406 ncı kısımlarına göre) bu hükümlerin dışına çıkan anlaşmalara varabilirler.

Madde 7. **Vekâlet işinin mühendis tarafından reddi**

Mühendis eğer, işverenin bazı hesaplar, işin yapılışı, boyutlar ve yapının bazı kısımlarının yeniden düzenlenmesi şeklinde proje değişiklikleri isteklerinin sorumluluğunun yüklenebileceğini sanmıyorsa veya teknik nedenlerden ötürü, işveren tarafından seçilen müteahhiti kabul edemiyorsa yapım sırasında vekâleti reddetme hakkına sahiptir. Bu durumda işveren, usulüne göre hesaplanmış ve tamamlanmış işlere ait borçlu olduğu ücretleri ödemek ve yukarıdaki nedenlerden ötürü mühendisin uğramış olması mümkün zararı, ispatlanabilir olmak kaydıyla bir tazminat ile telâfi etmek zorundadır.

Madde 8. **İşverenin vekâleti feshetmesi**

Mühendisin herhangi bir hatası olmaksızın işveren vekâleti feshederse mühendis, tamamlanmış yükümlülüklerine tekabül eden, usulüne göre hesaplanmış ve % 15 ya da, mühendis zararının bundan daha fazla olduğunu ispat edebiliyorsa, bu orandan daha fazla artırılmış ücretlerini alma hakkına sahip olur.

Madde 9. **Etüdün veya işin kesintiye uğraması ya da bırakılması**

9.1. Vekâlet işi mühendisin bir hatası olmaksızın, beklenmiyen bir şekilde gecikir, kesintiye uğrar veya tamamen durursa mühendis, tamamlanmış işlere ait ücretlerini ve uğradığı zarar için bir tazminatı alma hakkına sahip olur.

9.2. Hava şartlarının veya projenin gerçekleştirilmesine ilişkin çeşitli kademelerin sonuçlarının sebep olduğu iş kesintileri herhangi bir tazminat hakkı doğurmaz.

Madde 10. **Ödeme şartları**

10.1. Vekâlet işinin tamamen bitirilmesini müteakip mühendis, ücretleriyle ilgili talebini yazılı olarak işverene verir. İşveren bunu bir ay içinde ödemek zorundadır.

10.2 Mühendis periyodik olarak, tamamlanan yükümlülüklerini tevsik ederek veya bunlara tekabül eden ücretinin belgesini vererek avans isteyebilir. Kural olarak, avansların tutarı, yapılmış işlere ait ücretlerin % 90'ını geçmemelidir. Ödemeler normal olarak müteakip ayda yapılmalıdır.

10.3. Mukavele sonuçlandığı zaman, eğer mühendis talebediyorsa işveren makul bir avans ödemelidir.

10.4 Aksine bir anlaşma yoksa, bütün ücretler, mühendisin iş adresine İsviçre frangı olarak ödenir.

10.5 Yabancı ülkeler için veya özel haller için vekâlet söz konusu olduğunda mühendis, örneğin banka garantisi şeklinde, teminat isteyebilir.

10.6 Mühendisin hakettiği toplam ödemeler, tesbit edilmiş süreler içinde verilmez ise, mühendis gecikmiş günler için faiz ödenmesi talebinde bulunabilir.

Madde 11. **Yönetmeliğin yorumu**

Eğer işveren ve mühendis bu yönetmeliğin yorumu üzerinde anlaşmaya varamıyorlarsa, inşaat mühendislerinin ücretleri için S.I.A. Komisyonunun görüşüne başvurabilirler.

Madde 12. **Uyuşmazlık ve yargıca başvurma**

12.1. İşveren ve mühendis, mukavelenin gerçekleşmesi sırasında, aralarında uyuşmazlığın ortaya çıktığına karar verirlerse, S.I.A.'nın bilirkişilik ve yargıca başvurma yönetmeliklerine (No. 150) uygun olarak yargı kuruluna başvurmalıdırlar. Ancak bunu mukavelede de resmi olarak ifade etmelidirler.

12.2. Böyle bir kaydın bulunmaması halinde ve başka türlü bir anlaşma yok ise, uyuşmazlık mühendisin ikamet yerinde bulunan olağan yargı kurulu önüne götürülmelidir.

Madde 13. **Kanuni uygulama**

İşveren ve mühendis arasındaki ilişkiler, -her hâl için- İsviçre yasaları tarafından düzenlenmiştir.

YAPI MALİYETİNE GÖRE ÜCRETLERİN HESABI, A TARİFESİ

Madde 14. **Ücretlerin hesabı**

14.1. Ücretlerin miktarı :
a) Ücret hesabı için belirleyici olan B yapı maliyetine
b) İşin n zorluk derecesine,
c) Verilen yükümlülüğe tekabül eden q payına tabidir.

14.2 Projenin hazırlanması ve işlerin yönetimine ait olan ücret payları genellikle ayrı ayrı hesaplanır ve toplanır. Eğer yapının tamamı içinde, taşıyıcı kısımlar için bir ayırım yapılmış ise buna tekabül eden ücretler de ayrı olarak hesaplanacaktır.

14.3 Statik hesap gerektiren yapı kısımları taşıyıcı elemanlar olarak mütalâa edilir. Tünel ve galeri tonozları, beton pistler, kaplamalar ve aynı cinsten diğer yapılar taşıyıcı yapı elemanları olarak mütalâa edilmezler.

14.4. H ücretleri aşağıdaki formül yardımıyla hesaplanır :

$$H = \Sigma h = \Sigma \left[b . \frac{P}{100} . n . q \right]$$

$$p = 5.2 + \frac{450}{\sqrt[3]{B}} \quad \text{(Ekim 1967 seviyesi)}$$

H = toplam ücretler
h = ücret payı
B = Ücretlerin hesabı için belirleyici durumda olan yapı maliyeti, frank olarak,
b = Ücretlerin hesabı için belirleyici durumda olan, yapının bir kısmına ait maliyet, frank olarak

p = zorluk derecesi n = 1.0 için yüzde
n = (18. maddeye göre) zorluk derecesi
q = (19. maddeye göre) kısmi yükümlülüğü ifade eden kesir.

Aşağıdaki tablo ve diyagram yukarıdaki formülün uygulanması ile elde edilmiştir. İnşaat maliyetinin ara değerlerine tekabül eden değerler enterpolasyon ile belirlenecektir.

TABLO

Farklı yapı maliyetleri ve zorluk dereceleri için yüzde değerleri tablosu							
frank olarak yapı maliyeti	n zorluk derecesine göre (n.p.) değerleri						
	n = 0,4	n = 0,6	n = 0,8	n = 1,0	n = 1,2	n = 1,4	n = 1,6
50 000	6,97	10,46	13,94	17,43	20,92	24,40	27,89
60 000	6,67	10,01	13,34	16,68	20,02	23,35	26,69
70 000	6,45	9,67	12,90	16,12	19,34	22,57	25,79
80 000	6,26	9,38	12,51	15,64	18,77	21,90	25,02
90 000	6,10	9,14	12,19	14,24	18,29	21,33	24,38
100 000	5,96	8,94	11,92	14,90	17,88	20,86	23,84
150 000	5,48	8,21	10,95	13,69	16,43	19,17	21,90
200 000	5,16	7,73	10,31	12,89	15,47	18,05	20,62
300 000	4,77	7,15	9,54	11,92	14,30	16,69	19,07
400 000	4,52	6,79	9,05	11,31	13,57	15,83	18,10
500 000	4,35	6,52	8,70	10,87	13,04	15,22	17,39
600 000	4,21	6,32	8,42	10,53	12,64	14,74	16,85
700 000	4,11	6,16	8,22	10,27	12,32	14,38	16,43
800 000	4,02	6,03	8,04	10,05	12,06	14,07	16,08
900.000	3,94	5,92	7,89	9,86	11,83	13,80	15,78
1 000 000	3,88	5,82	7,76	9,70	11,64	13,58	15,52
2 000 000	3,51	5,26	7,02	8,77	10,52	12,28	14,03
3 000 000	3,33	5,00	6,66	8,33	10,00	11,66	13,33
4 000 000	3,21	4,82	6,42	8,03	9,64	11,24	12,85
5 000 000	3,13	4,70	6,26	7,83	9,40	10,96	12,53
6 000 000	3,07	4,60	6,14	7,67	9,20	10,74	12,27
7 000 000	3,02	4,54	6,05	7,56	9,07	10,58	12,01
8 000 000	2,98	4,47	5,96	7,45	8,94	10,43	11,92
9 000 000	2,94	4,42	5,89	7,36	8,83	10,30	11,78
10 000 000	2,91	4,37	5,82	7,28	8,74	10,19	11,65
15 000 000	2,81	4,22	5,62	7,03	8,44	9,84	11,25
20 000 000	2,74	4,11	5,48	6,85	8,22	9,59	10,96
25 000 000	2,70	4,04	5,39	6,74	8,09	9,44	10,78
30 000 000	2,66	3,99	5,32	6,65	7,98	9,31	10,64
35 000 000	2,63	3,95	5,26	6,58	7,90	9,21	10,53
40 000 000	2,61	3,91	5,22	6,52	7,82	9,13	10,43
45 000 000	2,58	3,88	5,17	6,46	7,75	9,04	10,34
50 000 000	2,57	3,85	5,14	6,42	7,70	9,00	10,27
60 000 000	2,54	3,81	5,08	6,35	7,62	8,89	10,16
70 000 000	2,52	3,77	5,03	6,29	7,55	8,81	10,06
80 000 000	2,50	3,74	4,99	6,24	7,49	8,74	9,98
90 000 000	2,48	3,72	4,96	6,20	7,44	8,68	9,92
100 000 000	2,47	3,70	4,94	6,17	7,40	8,64	9,87

(Ekteki hesap örneklerine bakınız.)

Farklı n zorluk dereceleri için, B yapı maliyetinin fonksiyonu olarak p değerlerini gösteren eğriler

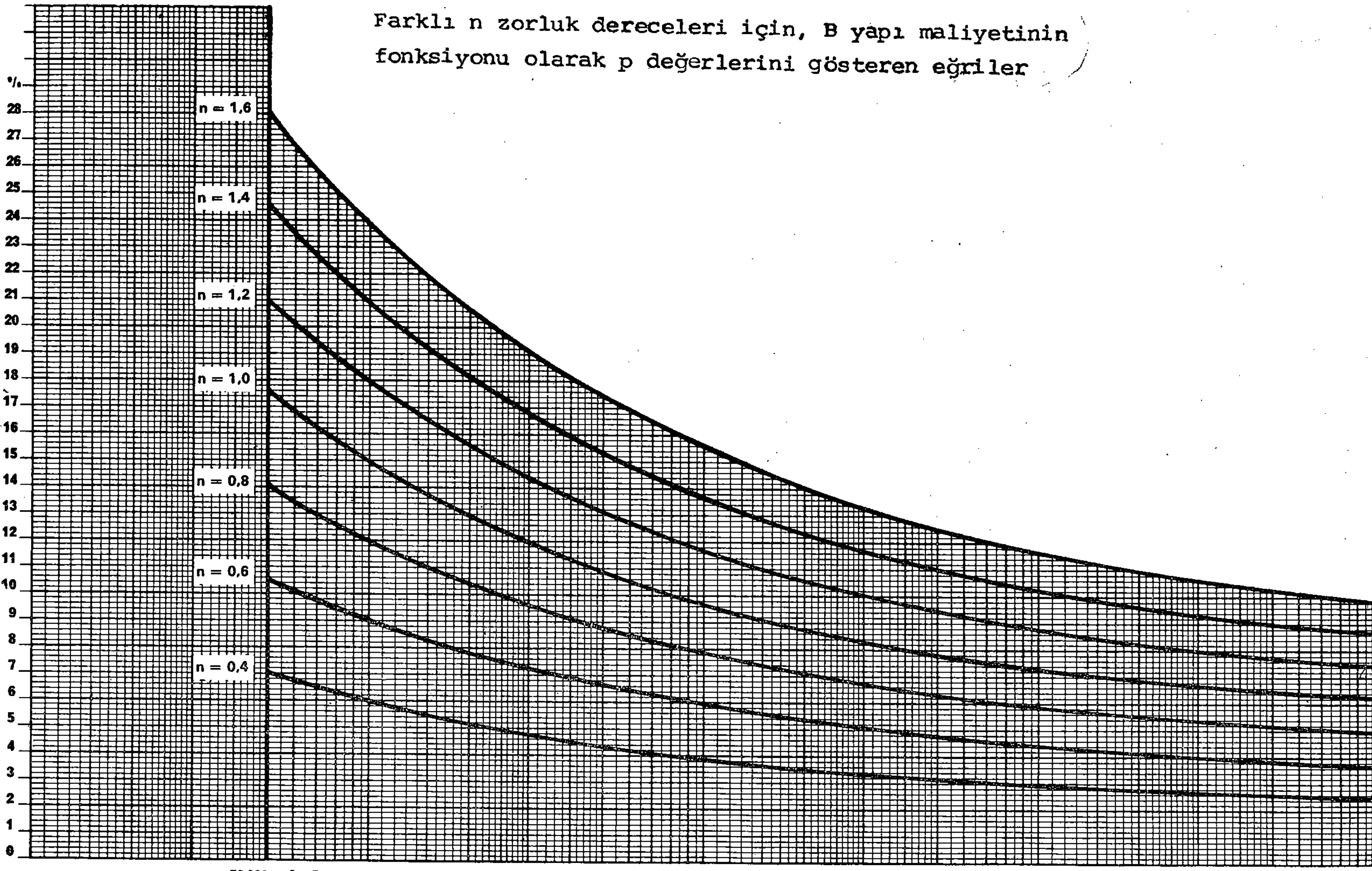

14.5. p değerini veren formül yalnızca, maliyeti 50.000,— frankın üstünde olan yapılar için geçerlidir. Eğer A tarifesi istisnai olarak daha düşük maliyetli yapılar için uygulanırsa, p için B = 50.000,— e tekabül değer alınacaktır.

14.6. Belirtilen yüzdeler İsviçre'de geçerli olan şartlara tekabül eder. Yabancı ülkede gerçekleştirilecek yapılar için, bu yüzdeler vekâlet işinin verilmesi sırasında işveren ile mutabık kalınarak arttırılabilecektir.

14.7. Ücretlere ve kaba maliyetlerine ait katsayıların değişmesi halinde, zorluk derecesi 1.0 olan 1.000.000,— franklık bir yapıya tekabül eden ücretler en az % 5 artacak veya azalacak, bu durumda formül de, taraflardan oluşan komisyona danışıldıktan sonra S.I.A.'nın merkez komitesi tarafından yeni şartlara uydurulacaktır.

Madde 15. **İş Grupları**

Mühendisin işleri aşağıdaki gruplara girebilir:
— İnşaat mühendisliği çalışmaları ve hidrolik işleri (Madde 18.31)
— Enerji üretimine ait tesisat işleri (18.32)
— Kullanılmış suların ve artıkların boşaltımına ait tesisat işleri (18-33)
— Trafikle ilgili tesisat ve yeraltı inşaatı (18.34)
— Köprüler (18.35)
— Binalar ve endüstriyel yapılar (18.36)
— Taşıyıcı sistemler (18.37)
18.31 den 18.36 ya kadar olan taşıyıcı kısımlara ait grupların zorluk dereceleri, 18.37 nci maddenin devamında ardarda sıralanacaktır.

Madde 16. **Ücretlerin hesabı için belirleyici olan yapı maliyeti**

16.1. Ücretlerin hesabını belirleyecek olan yapı maliyeti, yapının inşaatına ait veya projesini mühendisin yaptığı yapı kısımlarına ait işverenin bütün harcamalarını kapsar. Yalnız aşağıdaki harcamalar buna dahil edilmez:

a) Arsa satınalma bedeli, vergi ve harçlar,

b) Mühendisin, projenin hazırlanışı ve işlerin yönetimi ile ilgili masraf ve ücretleri, ayni şekilde işin yapımına katılmış olan diğer uzmanların masraf ve ücretleri,

c) Finansman masrafları ve ana faizler.

16.2. Ücretlerin hesabına esas olan yapı maliyeti, kural olarak müteahhit ve imalâtçıların faturaya bağlanmış hesaplarından ve işlerin toplam rakamı üzerinden ödenecek vergiden hareket edilerek, ancak gereken iskonto ve eksiltmeler düşünülerek hesaplanır. Bu hesaba işverenin mallarının değeri de eklenir. İşveren mühendise, yapı maliyeti hesabı için gerekli olan bütün faturaların orijinallerini vermek zorundadır.

16.3. Gerektiğinde mukavele, ücretlerinin hesabı için belirleyici olan yapı maliyetinin, kabul edilen keşif esas alınarak tesbit edileceğini belirtebilir (tasrih edebilir). Elde edilen toplam, beklenmiyen hususları hesaba katmak için en çok % 10 kadar arttırılabilir.

16.4. Taşıyıcı kısımları ihtiva eden yapılar için bu kısımlarla ilgili bütün masraflar, hatta şantiye tesislerine ait harcamaların uygun bir bölümü de ilâve edilmek suretiyle, toplam yapı maliyetinin bu taşıyıcı kısımlara tekabül eden bölümü olarak belirlenecektir.

16.5. Vekâlet işi yapının sadece bazı bölümlerini içine aldığı zaman ücretler, mühendisin çağırıldığı bütün işler için ödenecektir. Bu işler, kazı ve diğer toprak işleri, iksa, askıya alma, kurutma, izolasyon, taşıyıcı kısımlar, cephe kaplamalarının tesbiti, ışınla ısıtma (tüp ağırlıkları armatür ağırlıklarına eklenecektir) yıkım çalışmaları vb. olabilir. Yukarıda sayılan işlerin maliyetine şantiye tesisleri masraflarının orantılı bir bölümü de eklenecektir.

16.6. Mühendis, mekanik ve elektrik tesisatı için, ayrıca ilgilenmesi zorunlu olduğunda, diğer teçhizat için de ücret almak hakkına sahip olacaktır. Bunlara tekabül eden ücretler aşağıdaki şekilde hesap edilecektir.

a) Ücret hesabında belirleyici olan yapı maliyeti içinde bu tesisatın toplam veya kısmi olarak mütalâası,

b) Tesisat maliyetinin hesaba katılmaması, ancak inşaat mühendisliği çalışmalarına ait n zorluk derecesinin arttırılması,

c) Özel anlaşmaya göre ayrı olarak hesap yapılması,

16.7. Uzun süreli çalışmalar için ücret ve flat değişikliklerinin nasıl hesaba katılacağının tesbiti lâzımdır.

Madde 17. **Yapı maliyetinin kesimlere ayrılması**

17.1. Vekâlet işi, bir bütün teşkil eden, ama farklı iş gruplarına (iş katagorilerine) giren, bununla birlikte gerek etüdü, gerekse inşaatı mantıki ve kesintisiz bir sıraya göre yapılmak zorunda olan bir çok kısımlardan oluşan bir yapı ile ilgili ise, ücretlerin hesabı için uygulanacak yüzde, yapının toplam maliyeti esas alınarak tayin edilir. Bu şart özellikle, bir yol veya demiryolu projesinin bir kısmını teşkil eden bir köprünün genel etüdü için geçerlidir. Buna mukabil etüd, genel proje safhasını aşarsa köprü başlıbaşına bir yapı maliyeti konusu olacaktır.

17.2. Vekâlet işi bir seferde yapılamadığı zaman (örneğin proje yapımının veya inşaatın kademeli oluşu) veya vekâlet işi birbirinden bağımsız mütalâa edilebilen birçok yapıya dayandığında, uygulanacak yüzdeler, farklı kademelere veya farklı yapılara tekabül eden özel maliyetler esas alınarak tayin edilmelidir. Mevsimler dolayısıyla sürekli bir şekilde yapılamayan işler, kademeli olarak yapılan işler şeklinde mütalâa edilmemelidir.

17.3. Önemli vekâlet işleri için, eğer madde 17.1'deki yapının toplam maliyetinin tesbiti ile ilgili şartlar sadece mühendisin yükümlülüklerinin bir bölümü için sağlanmışsa yapının diğer bölümleri için uygulanacak yüzdeler bu bölümlerden herbirinin maliyetine göre ayrı ayrı tesbit edilecektir.

17.4. Eğer bir yapıda, taşıyıcı kısımlar ayrı olarak mütalâa ediliyorsa, gerek taşıyıcı kısımlar gerekse yapının bütün diğer kısımları için uygulanacak yüzdenin hesabında belirleyici olan yalnızca yapının toplam maliyetidir.

17.5. İşverenin isteği üzerine, yapının bazı bölümleri başka bir mühendis tarafından yapıldığı zaman, her mühendise ait ücret, o mühendisin meşgul olduğu yapı bölümünün maliyeti esas alınarak hesaplanacaktır.

Madde 18. **Zorluk derecesi**

18.1. Zorluk derecesi, mühendisin karşıkarşıya bulunmak zorunda olduğu isteklerin cins ve genişliği ile ve ayrıca vekâlet işinin yapımı için gerekli mesleki bilgiler ile bağıntılıdır. Zorluk derecesinin değerlendirilmesinde aşağıdaki faktörlerin gözönüne alınması lâzımdır.

a) Mühendisin üstüne alması gereken sorumluluğun genişliği,

b) Hesapların ve inşaatın zorluğu,

c) Zorunlu çalışma miktarı,

d) Zorunlu tecrübe,

e) Topoğrafik, jeoteknik ve hidrolojik şartlar,

f) Şantiyenin konumu ve giriş şartları.

18.2. Farklı bölümleri, farklı zorluk derecelerine tekabül edebilen yapılar için ortalama bir zorluk derecesi tayin edilebilir veya her bölüm için mütekabil bir zorluk derecesi uygulanabilir.

18.3. Aşağıda verilen zorluk derecesi değerli bilgi olarak mütalâa edilmelidir. Yerine getirilmesi gereken gerçek şartlar eğer uygulanagelen şartlardan sapıyorsa, bu değerler arttırılabilir ya da azaltılabilir.

18.31. **İnşaat Mühendisliği ve hidrolik işleri**

	Proje	İşlerin yönetimi
	n	n
18.31.1. Su akımının düzenlenmesi ve sel tahkimatı (1)		
a) Basit şartlarda	0.4	0.6
b) Normal şartlarda	0.6	0.8
c) Zor şartlarda	0.8	1.0
18.31.2. Çığ korunması (1)		
a) Basit şartlarda	0.4	0.6
b) Normal şartlarda	0.6	0.8
c) Zor şartlarda	0.8	1.0
18.31.3. Sulama ve kurutma çalışmaları		
a) Basit şartlarda	0.4	0.6
b) Normal şartlarda	0.6	0.8
c) Zor şartlarda	0.8	1.0
18.31.4. Petrol boru hatları (pipeline)		
a) Normal zeminde	0.6	0.8
b) Zor zeminde	0.8	1.0
c) Mevcut yapıların bulunduğu veya özel koruma isteyen bölgelerde	1.0	1.2
18.31.5. Kanal ve iç deniz ulaşımı tesisleri inşaatı		
a) Kanallar, kıyı koruması, basit şartlarda rıhtım tesisi	0.4	0.6
b) Normal şartlarda kanal ve rıhtım tesisi	0.6	0.8
c) Zor şartlarda kanal ve rıhtım tesisi	0.8	1.0
d) Normal şartlarda köprü-kanal eklüz ve limanlar	0.8	1.0
e) Zor şartlarda köprü-kanal, eklüz ve limanlar	1.0	1.2
18.31.6. Su dağıtım tesisatı		
a) Tesisisatın basit kısımları	0.4	0.6
b) Normal dağıtım tesisatı, rezervuar ve basit pompa istasyonları	0.6	0.8
c) Küçük yerleşim yerleri grubu için dağıtım tesisatı, yeraltı suyu kaptajı, karmaşık rezervuarlar, su depoları, normal pompa istasyonları	0.8	1.0
d) Su tasfiye tesisleri, nehir geçişleri, karışık kumanda sistemli zor pompaj tesisleri, havuz tesisi	1.0	1.2
18.31.7. Temeller ve toprak altı yapıları		
a) Normal şartlarda	0.4	0.6
b) Kazık-kolonlar üzerine normal temeller, normal palplanş perdeler ve iyi vasıflı toprakta iksa, delme,	0.6	0.8
c) Kazık üzerine temeller, palplanş perdeleri, kötü zeminde iksa, sürekli perdeler (bentonit)	0.8	1.0
d) Yeraltı su napına karşı korunma	0.8	1.0
e) Özel temeller ve askıya alma	1.0	1.2
f) (Havage) temeller, dalgıç çanı, pnömatik temeller	1.2	1.4

(1) **Sel tahkimatı ve çığ korunması işleri için, usul olarak, B tarifesine göre (kullanılan zaman) değerlendirme tavsiye edilir. Yalnızca çok istisnai hallerde A tarifesi kullanılmalıdır.**

		n	n
18.31.8.	İstinat ve kaplama duvarları		
	a) İyi cins zeminde istinat duvarları ve kaplama duvarları	0.4	0.6
	b) İyi cins zeminde zor istinat duvarları	0.6	0.8
	c) Kötü zeminde zor istinad duvarları	0.8	1.0
18.32.	**Enerji üretim tesisleri** Hidroelektrik santrallar ve pompa terfi istasyonları tesisatı		
18.32.1.	Barajlar (2) (Kanallar ve seddeler için madde 18.31. İnşaat Mühendisliği ve hidroelektrik işlerine bakınız)		
	a) Ağırlık barajları	1.0	1.0
	b) Hafifletilmiş ağırlık barajları	1.2	1.2
	c) Toprak ve kaya dolgu barajlar	1.2	1.2
	d) Kemer barajlar	1.4	1.4
18.32.2.	Su alma yerleri (2)		
	a) Su çevirme tesisleri ve basit su alma yerleri	1.2	1.0
	b) Su çevirme tesisleri ve normal su alma yerleri	1.4	1.2
	c) Su çevirme tesisleri ve zor su alma yerleri	1.6	1.4
18.32.3.	Dengeleme havuzları (2), (3)		
18.32.4.	Galeriler kuyular ve cebri borular (2)		
	a) Serbest akımlı galeriler ve basınçlı galeriler (3)	0.8	1.0
	b) Kaplamalı kuyular, denge odaları (3) ve vana odaları	1.0	1.2
	c) Cebri borular ve dağıtım boruları	1.4	1.4
18.32.5.	Santrallar		
	a) Zemin seviyesinde ve yeraltındaki normal santrallar	1.4	1.4
	b) Zemin seviyesinde ve yeraltındaki karmaşık santrallar	1.6	1.6
	c) Mevcut santrallarda değişiklik	ücret hesabı özel anlaşmaya göre yapılır.	
18.32.6.	Elektrik istasyonları		
	a) Açıkta (açık havada) basit istasyonlar	1.2	1.2
	b) Açıkta (açık havada) karmaşık istasyonlar	1.4	1.2
	c) Mevcut istasyonlarda değişiklik	ücret hesabı özel anlaşmaya göre yapılır.	
	Termik ve nükleer santrallar		
18.32.7.	Termik santrallar, uzaktan ısıtma tesisatı ve ocaklar	1.2	1.2
18.32.8.	Reaktör tesisatı ve nükleer santrallar	ücret hesabı özel anlaşmaya göre yapılır.	
18.32.9.	Mevcut tesisatta değişiklik		

18.33. **Kullanılmış suların ve artıkların boşaltımı için tesisat**

Bir kanalizasyon projesinin tamamına ait ücretler, İsviçre su arıtma uzmanları birliğinin direktiflerine göre hesabedilecektir.

---

(2) Bu rakamlar, ayrı olarak değerlendirilmemesi gereken taşıyıcı kısımları da hesaba katmaktadır.

(3) Özellikle zor olan şartlar n değerlerinin arttırılmasını gerekli kılar.

	n	n
18.33.1. Pis su şebekesi		
a) Köylük yerlerde, genellikle 50 cm. çaptan geçen pis suların birleşik sistemine ait tesisat	0.8	0.8
b) Şehir karakterindeki yerleşim yerlerinde birleşik sistem tesisatı, ayrık sistem tesisatı	1.0	1.0
c) Geniş alanlı endüstri tesisleri için, kullanılmış suları farklı niteliklerine göre de ayıran tesisat	1.2	1.2
18.33.2. Özel yapılar		
a) Birleşim odaları, özel kuyular vb.	1.0	0.8
b) Serbest boşaltımlı, yağmur suyunu tutma havuzları; basit arıtıcılar	1.0	1.0
c) Pompa istasyonları, düşük noktalardaki sifonlar	1.2	1.2
d) Suni boşaltımlı yağmur suyu tutma ve arıtma havuzları	1.2	1.2
e) Otomatik pompa istasyonları	1.4	1.2
18.33.3. Kullanılmış suları arıtma istasyonları		
a) Basit çökeltme istasyonları, 100.000 den yüksek eşdeğer nüfus için biyolojik arıtma istasyonları	1.2	1.2
b) 10.000 - 100.000 arası ortalama eşdeğer nüfus için biyolojik arıtma istasyonları	1.4	1.4
c) 10.000 den az eşdeğer nüfus için küçük biyolojik arıtma istasyonları	1.6	1.4
d) Sanayide kullanılmış suların iyileştirilmesi için tesisat ve prototip tesisat	ücret hesabı özel anlaşmaya göre yapılır.	
18.33.4. Yakma tesisleri olmaksızın, ev çöplerinin halli için tesisat		
a) Yakma olmaksızın basit gübreleştirme tesisatı	1.0	1.0
b) Yakma ve gübreleştirme için kombine tesisat	1.2	1.2
c) Ortadan kaldırılması güç sanayi artıklarının halli için tesisat	ücret hesabı özel anlaşmaya göre yapılır.	
18.34. Trafik ve yeraltı yapılarıyla (santrallar hariç) ilgili tesisat		
18.34.1. Yollar ve otoyollar		
a) Düz arazilerde	0.4	0.6
b) Arızalı arazilerde	0.6	0.8
c) Yerleşim yerlerinde	0.6	1.0
d) Şehirlerde ve dağlarda	0.8	1.0
e) İnişli çıkışlı şehir hatlarında	1.0	1.2
18.34.2. Demiryolları		
a) Düz arazilerde	0.4	0.6
b) Arızalı arazilerde	0.6	0.8
c) Yerleşim yerlerinde	0.6	1.0
d) Şehirlerde ve dağlarda	0.8	1.8
e) Şehirlerde farklı seviyeli güzergâhlar ve yeraltı güzergâhlarında	1.0	1.2
f) Eğimli çıkışlar, telesiejler	1.0	1.2
g) Dişli, kablolu demiryolları ve teleferikler	1.0	1.2

		n	n
18.34.3.	Tüneller ve yeraltı çalışmaları (4), (5)		
	a) Uzun tüneller (1 km den fazla)	0.6	0.8
	b) Kısa tüneller, galeriler, basit yeraltı odaları, kuyular	0.8	1.0
	c) Galeri çıkışlı yeraltı odaları ve korunma (sığınma için) kuyular, sanayi tesisleri vb.	1.0	1.2
	d) Özel yeraltı yapıları	1.2	1.4
18.34.4.	Hava alanı tesisleri ve pistler		
	a) İyi cins zeminde	0.8	1.0
	b) Kötü cins zeminde	1.0	1.0
18.35.	**Köprüler**		
18.35.1.	Taşıyıcı kısımların etüdü	Madde 18.37 ye bakınız.	
18.35.2.	Tali çalışmaların etüdü		
	(Toprak işleri, korkuluklar, kaplamalar vb.)		
	a) Normal şartlarda	0.6	—
	b) Zor şartlarda	0.8	—
18.35.3.	Çalışmaların yönetimi		
	a) İnşaat, temeller, basit kazık çakma	—	0.6
	b) İnşaat, temeller, normal kazık çakma	—	0.8
	c) İnşaat, temeller, zor kazık çakma	—	1.0
	d) Özel vasıtaların kullanılmasını gerektiren haller	—	1.2

18.36. **Binalar ve endüstriyel yapılar**

Eğer yapının plân durumu düzensiz ise ve ek etüdler ve resimleri gerektiriyorsa, proje yapımına ait n değeri arttırılabilir.

Çalışmaların yönetiminde büyük titizlik isteyen inşaat için, iş yönetimine ait n değerleri en çok 1.0'e kadar arttırılabilecektir.

Birçok defa tekrarlanan bölümleri havi yapılar için, proje yapımına ait n değerleri azaltılabilir.

		n	n
18.36.1.	Büyük salonlar, ambarlar, dahili düzenleme olmaksızın mağazalar,	0.6	0.6
18.36.2.	Fabrikalar, kışlalar, basit dahili düzenleme ile birlikte sergi mahalleri	0.8	1.0
18.36.3.	Silolar	1.0	1.0

18.37. **Taşıyıcı kısımlar**

Özel şartlarda karşılaşıldığı zaman, aşağıda verilen n değerleri arttırılabilir veya azaltılabilir

n değerinin arttırılması :

Aşağıda sıralanan zorluklar, n değerinde 0.05 ile 0.2 arasında (en çok 1,4 e kadar) bir artırma yapılmasını haklı kılar :

— Verevlik
— Asimetri
— Büyük eğim değişiklikleri
— Plânda eğrilik
— Güç inşaat şekli

---

(4) **Şartlar zor olduğunda (örneğin kuvvetli su sızmaları, şehirlerde örtü kalınlığının azlığı) ve özel borularla sun'i havalandırma sistemi tesis etmek gerektiği zaman, değerleri bazı durumlarda arttırılabilir.**

(5) **Madde 14.3 ile karşılaştırınız.**

— Özel olarak karmaşık statik sistemler
— Plânda karmaşık şekil, kavşaklar ve ayrılmalar vb.
— Klima, havalandırma, ısıtma ve elektrik tesisatının, sıhhi tesisatın, imâlat yerleri tesislerinin hesaba katılması mecburiyeti,
— Soğuk ve sıcağın sonuçlarının derinlemesine etüdü,
— Titreşim ve deformasyonların hesabı,
— Yapının çeşitli safhalarına tekabül eden farklı yük durumlarının gözönüne alınması zorunluluğu,
— Yapı farklı karakterde birçok kısımları ihtiva etmesine rağmen, ücretlerin hesabından uygulanacak yüzdenin yapının toplam maliyeti esasına göre belirlenmesi hali.

n değerlerinin azaltılması :

n değerleri, bir çok kere tekrarlanan (aynı esaslara dayanarak müteakip yapı kademelerinin inşası vb.) kısımları havi çok düzenli yapılar için azaltılır.

	Taşıyıcı kısımlar n
18.37.1. Temeller	
a) İyi cins ve üniform zeminde teçhizatsız temeller	0.6
b) İyi cins ve üniform zeminde teçhizatlı temeller	0.8
c) Kötü fakat üniform zeminde, taban toprağının mümkün deformasyonunu gözönüne alarak yapılan temeller	1.0
d) Kötü cins ve düzensiz zeminde temeller	1.2
e) Titreşim etkilerinin etüdünün gerektiği temeller	1.4
18.37.2. Kirişler ve köprü - kirişler	
a) Basit kirişlemeler	0.6
b) Basit kirişler, gerber kirişleri, her açıklıkta atalet momenti sabit mütemadi kirişler	0.8
c) Kuvvetli yığışımlı yüke maruz mütemadi kirişler, değişken atalet momentli kirişler, elâstik mesnetli kirişler, çapraz kirişler	1.0
18.37.3. Çerçeveler ve çerçeve köprüler	
a) Her açıklıkta atalet momenti sabıt tek katlı çerçeveler ve sabit düğümler, basit çerçeve köprüler	0.8
b) Düğüm deplasmanları olan değişken atalet momentli çerçeveler, katlı çerçeveler,	1.0
c) Açıklıkları yay şeklinde olan çerçeveler, kemer yapılar	1.0
d) Kemer köprüler	1.0
18.37.4. Döşemeler, perdeler ve dal - köprüler	
a) Duvarlara veya kirişlere oturan tek açıklıklı ve üniform yayılı yüklü döşemeler, plâklar	0.8
b) Basit döşemeler, sabit ve hareketli yüklü kiriş sistemleri, mantar döşemeler, yassı döşemeler	1.0
c) Mütemadi döşemeler, düzlem taşıyıcı sistem gibi hesaplanan çerçeveli köprüler	1.0
d) Rezervuar kapakları, kubbeler	1.0
e) Katlanmış betonarme plâklar, perdeler, düzgün yüzeyler, mütemadi verev döşemeler	1.2
f) Katlanmış betonarme plâklar ve karmaşık perdeler, eğri verev ve mütemadi döşemeler	1.4
18.37.5 Duvarlar ve depolar (rezervuarlar)	
a) Teçhizatsız taşıyıcı duvarlar, normal veya yüksek kaliteli malzeme ile duvar yapımı	0.6
b) Teçhizatlı duvarlar, özel nitelikli malzeme ile duvar yapımı	0.8

	n
c) Kafes duvarlar	1.0
d) Havuz, depo ve silo duvarları, oluklar	1.0
18.37.6. Kablolu ve kafes yapılar	
a) Asılmış yapılar, pilonlar (kuleler)	1.2
18.37.7. Prefabrike elemanlardan oluşan taşıyıcı kısımlar	
a) Basit kirişleme	0.8
b) Basit taşıyıcı kısımlar	1.0
c) Karmaşık taşıyıcı kısımlar	1.2
18.37.8. Mevcut yapıyı dönüştürme (değiştirme) ve askıya alma çalışmaları	
a) Basit dönüştürmeler	1.0
b) Normal dönüştürme, takviye etme (sağlamlaştırma) ve askıya alma çalışmaları	1.2
c) Zor dönüştürme, takviye etme ve askıya alma çalışmaları	1.4
18.37.9. Özel yapılar ve özel problemler	
a) Büyük bir tecrübe ve özel bilgiler isteyen inşaat	1.2
b) Büyük bir tecrübe veya özel olarak önemli bir etüd çalışması isteyen özel inşaat	1.4
c) Titreşim hesapları isteyen inşaat	1.4

Madde 19. **Kısmi yükümlülüğe göre bölümlendirme**

19.1. Her kısmi yükümlülük mühendise tevdi edilen vekâletin bir bölümünü temsil eder.

19.2. Eğer yapı, farklı kısmi yükümlülüklere konu olan birçok kısımdan teşekkül ediyorsa, ücreterin hesabı için ortalama bir kesir kabul edilebilir. Ya da her kısım kendine tekabül eden kesir ile birlikte mütalâa edilir.

19.3. Bazı kısmi yükümlülüklere ait kesirler, aşağıdaki şartlar mevcut olduğunda azaltılmalıdır.

a) Mühendis mevcut bir avan projeyi kullanabildiği zaman;
b) Hesap tablolarının, mevcut hesap programlarının veya otomatik resim çizme makinalarının kullanılışı mühendisin çalışmasını bariz bir şekilde basitleştirdiği zaman;
c) Model deneylerinin veya elektronik makinalarının (ücreti ayrı olarak ödenen) kullanışı statik hesapları çok kolaylaştırdığı zaman;
d) İşverenin çalışmaya katılması mühendisin işini hissedilir derecede basitleştirdiği zaman;
e) Detay plânları mühendise verildiği zaman.

19.4. Kısmî yükümlülük tablosu ve yükümlülüğe tekabül eden q kesirleri.

19.41. **Taşıyıcı kısımlar hariç, yapı projesi**	q
a) İlk etüd	0,02
b) Genel proje (avan proje)	0,04
c) Kati proje ve keşif	0.20
d) Detayların etüdü	0.24
e) Teklif mektubunun esasları ve işin ihalesi, teslimi	0.04
Toplam :	0.54

19.42. **Taşıyıcı kısımların projesi**	
f) Avan proje, kati proje ve ön metraj	0.15*
g) Teklif mektubunun esasları ve keşif	0.05

(*) **İlk etüdün (19.41 a) ve genel projenin (19.41 b) önceden mevcut olması halinde (19.42 f) deki kısmî yükümlülüğe ait q değeri 0.15 den 0.10'a indirilir.**

	q
h) Statik ve zemin mekaniği hesapları	0.30
i) İnşaat plânları, detay plânları ve yapı malzemeleri listeleri	0.35
Toplam :	0.65

19.43. **İşin yönetimi**

k) İşin genel yönetimi	0.12
l) İşin mahalli yönetimi	0.30**
m) Tamamlanmış yapının plânları	0.04
Toplam :	0.46

19.44. **İşin yönetimi mühendise ait olmadığı zaman taşıyıcı kısımların kontrolu**

n) Çalışmaların eriyodik kontrolu	0.10
o) Hesap kontrolu (dekont)	0.10***
Toplam :	0.20

19.5. **Kısmi yükümlülüklerin tarifi**

a) **İlk etüt**

Verilen bir çerçeve içinde kalarak mümkün olan farklı çözümlerin etüdü ve düşünülen çözümü yeterince açık temsil edecek ölçekte ilk taslakların yapımı.

Bu taslaklarla birlikte :
— Teknik açıklama
— Genel harita
— Boyuna kesit
— Maliyet hesabı özeti
verilmelidir.

b) **Genel Proje (avan proje)**

İlk taslaklardan hareket ederek, projelendirilecek yapıda daha hassas olarak hesaba katılabilecek şekilde genel plânların ve bunlara ait önemli özelliklerin işlenmesi. Plânların ölçeği, en önemli noktalar görülebilecek şekilde seçilecektir. Genel plân aynı zamanda, genel kavramın değişik şekillerini mukayese edebilme imkânını da vermelidir.

Avan proje ile birlikte :
— Teknik açıklama
— Genel plân
— Yerleşim planları
— Boyuna kesitler
— Normal kesitler ve tipik enine kesitler
— Önemli detayların krokileri
— Maliyet hesabı
bulunmalıdır.

c) **Kati Proje ve Keşif**

Yapının çeşitli kısımlarına ait inşaatın konumu, şekli ve tarzının tayin edilmesi, arazi üzerinde detay rölöveleri, enine kesit rölöveleri, eksenlerin çakılması, kanunî kayıtlar gözönüne alınarak plânların işlenmesi -ki bu kayıtlar kamuoyu soruşturması için, oto-

(**) **İşin genel yönetimi mühendise verilmemişse bu değer 0.30 dan 0.34'e çıkarılır.**

(***) **Taşıyıcı kısımların dekontunun hazırlanmasında mühendisten sadece bir katkı isteniyorsa q değeri 0.05'e indirilir.**

ritelerin olumlu ya da olumsuz, yöndeki tartışma sonuçlarının alınması için, finansman için, teklif vermek için, istimlâk, problemlerini ve üçüncü kişilerin haklarını düzene sokmak için zorunlu olabilir- bu maddeye girer. Kati projenin :

— Hesap özetleriyle birlikte teknik açıklamayı,
— Genel plânı,
— Yerleşim plânlarını,
— Boyuna ve enine kesitleri,
— Yeterli bir ölçekte hazırlanmış, farklı yapı bölümlerinin ana boyutlarını gösteren planları,
— Arazi satın alınması ile ilgili planları,
— Genel iş programını,
— Metraja dayanan keşfi,
İhtiva etmesi gerekir.

d) **Detayların etüdü**

Uygun bir ölçekte detay hesap ve plânlarının yapılması, yapının farklı bölümlerinin inşaası ve malzeme listelerinin hazırlanması için zorunludur. Ancak burada, h) ve i) maddelerinde belirtilen taşıyıcı kısımlarla ilgili kısmi sorumluluklar söz konusu değildir. l) maddesindeki mahalli işlere ait yönetiminin mühendise verilmemesi halinde, detay plânlarının yapımı için gerekli olan dökümanları (boyutlar, kesitler vb.) ücretsiz olarak ve istenen süre içinde mühendise tevdi edecek olan işverenin bu mahalli işlerin yönetimini de sağlama bağlaması gerekir.

e) **Teklif mektubunun esasları ve işin ihalesi, teslim**

Şartnamelerin ve teklif formüllerinin hazırlanması, eksiltme şartnamesi, tekliflerin incelenmesi ve kontrolu, işin ihale yönetmeliği, taahhütle ilgili mukavelelerin yazılması.

f) **Taşıyıcı kısımlarla ilgili avan proje, kati proje ve ön metraj**

İnşaat tarzının ve yapıların ana boyutlarının gösterilmesi, yaklaşık statik hesaplara esas olan boyutların belirlenmesi. Projenin yapımı derinleştirilmiş statik hesapları gerektiriyorsa;
f) maddesine ait kesir, h) maddesine tekabül eden kesirin uygun bir parçası kadar arttırılabilecektir.

g) **Taşıyıcı kısımlara ait teklif mektubu esasları ve keşif**

Teklif mektubu esaslarının hazırlanması ve olabilecek özel durumların tesbiti, bölgede geçerli olan birim fiat esaslarına görev maliyetin tayini.

h) **Statik ve zemin mekaniği hesapları**

Kati hesaplar için eğer işveren statik hesapların temiz bir kopyasını isterse, toplam ücretleri ortalama % 5 kadar arttırarak veya B tarifesine göre hesaplanacak bir tazminat verilecektir.

i) **İnşaat plânları, taşıyıcı kısımlarla ilgili detay plânları ve malzeme listeleri**

Bu plânların inşaat için yeterli ölçekte yapılması ve malzeme listelerinin hazırlanması, çelik (madeni) inşaat için atölye resimleri, bulon ve perçinlerin listeleri ve 1/1 ölçekli örnek resimler bu madde içinde mütalâa edilmez ve bunlarla ilgili ücretler ayrı olarak hesaplanır.

k) **İşin genel yönetimi**

Kati kabule kadar, müteahhitler ve imalâtçılar ile imzalanmış mukavelelerin süresi boyunca işin genel yönetimidir. Bu yönetim şu görevleri kapsar : Şantiyede, çalışmaların

periyodik olarak kontrolu ve bu çalışmalarda plânlara uygunluğun ve öngörülen sürelere sadık kalındığının tahkiki; prensiple ilgili sorunlarda karar verme; çalışmaların mahalli yönetimini üstlenmiş elemanların gözetimi ve koordinasyonu, ödeme durumunun gözetimi, müteahhit ve imalâtçılara yapılan ödemelerin kontrolu; işverene, keşifle karşılaştırılmış olarak kesin hesabın (nihai dekont) sunulması.

İşveren bazı çalışmalar için kendini vekil ettiği, yani bu işleri kendi yaptığı zaman bile, işlerin yapımı, işçi alınması, şantiye tesisatı ve inşaat malzemelerinin satın alınmasına ilişkin ana sorunlar için, bu sorunların detaylarını düzenlemek durumunda olmaksızın, mahalli yönetimin danışmanı olacak bir genel yönetime ihtiyaç duyacaktır.

l) **İşin mahalli (lokal) yönetimi**

İşin genel yönetimi için tesbit edilmiş yetkiler çerçevesinde şantiyenin sürekli yöntemini. Ana eksenlerin çakılması ve zorunlu nivelman röperlerinin verilmesi; müteahhitlerin çalışmalarının gözetimi, koordinasyonu ve kontrolu; müteahitler ve İmâlatçılarla birlikte detay programlarının yapılması. İnşaat malzemelerinin ve tamamlanan yapı bölümlerinin kabulü, malzeme deneyleri istenmesi ,kabul sırasındaki deneylerde ve yükleme deneylerinde bulunma, ataşmalardaki çelişkilerin gözden geçirilmesi ve faturaların kontrolu, işlerin yapımına, ödeme durumuna ve tesbit edilmiş olan programla mukayeseli olarak işlerin ilerleme durumuna ait periyodik raporların verilmesi; plânlar ile yapım arasındaki uyumun sağlanması için zorunlu olan donelerin verilmesi; nihai dekontun (kesin hesabın) yapılması; garanti süresinin sonuna kadar onarım çalışmalarının gözetimi.

Vekâlet işlerini işverenin üzerine alması halinde, mahalli yönetimi üstlenmiş olan kimse, çalışmaların hepsi ile ve bunlarla ilgili gereçlerin kontrolu ile ve aynı şekilde işçilikler, gündeliklerin ödenmesi, sigorta sorunları ve malzemelerle ilgili bütün sorunlarla meşgul olmak durumundadır. Ayrıca şantiye için gerekli malzemelerin siparişi ve bakımı da ona aittir.

m) **Tamamlanmış yapının plânları**

İnşa edilmiş yapıya uygun olan plânların ortaya konulmasıdır .

n) **Taşıyıcı kısımlara ait inşaatın periyodik kontrolü**

İşlerin yapımının periyodik kontrolu; bütün taşıyıcı kısımlar için plânlara uygunluğun tahkiki; inşaat malzemelerinin tavsiyelere uygun şekilde kullanılıp kullanılmadığını tahkike yönelik kontrol; zorunlu malzeme deneylerinin organizasyonu. Eğer işveren, mühendisin sürekli iş gözetimi sağlamasını istiyorsa, bu çalışma, burada tarif edilen kısmî yükümlülüğe dahil değildir ve özel bir anlaşmaya göre ya da en azından B tarifesine göre hesaplanacak ayrı bir ücretin konusu olmak durumundadır. Mühendisin meslekî faaliyet gösterdiği ikamet yerinin dışında kurulmuş şantiyeler için mühendis, ilâve masraflarına tekabül edecek bir tazminat istemek hakkına sahiptir.

o) **Taşıyıcı kısımlara ait dekont**

Kesin hesapların (nihai dekontun) verilmesi için müteahhitlerle birlikte kati metrajın yapılması.

Madde 20. **Ayrı olarak değerlendirilmesi gereken işler**

20.1. Aşağıda sıralanan işler ,A tarifesinin konusu olan yükümlülükler içine girmez ve işveren ile anlaşmak suretiyle, ister B tarifesine göre ister gerçek (efektif) harcamalara göre yapılacak bir değerlendirmenin konusu olmak zorundadır.

a) Proje yapımı için temel dokümanların araştırılması,
b) Topoğrafik haritaların ve ana plânların hazırlanması; triangülasyon çalışmalarının ve topoğrafik rölöve çalışmalarının yapılması, arazi kazıkları çakılması, röperleme, köprü inşaatı için zor arazilerin rölövelerinin çıkarılması gibi çalışmaların yapılması,
c) Arazi satın alma için yapılan teşebbüslere katılma,

d) Yeraltı galerilerinin eksenlerinin periyodik kontrolu,
e) Hidrolik rölöve ve etüdler, kaynak ölçümleri, yeraltı suyu örtüleri ve akımları ölçümleri, çığ ölçümleri,
f) Demiryolları tekniğini hâvi dokümanların araştırma ve incelenmesi,
g) Trafik analizi, trafik sayımları ve yorumlar,
h) Mimari peroblemlerin incelenmesi,
i) Jeolojik ve jeoteknik verilerin sağlanması, sondajlar,
k) Kimyasal, fiziksel ve biyolojik analizler ile diğer özel deneyler,
l) Melzeme deneyleri, laboratuvarların tesisi ve kullanılması, model deneyleri,
m) Örneğin hidrolojik, jeolojik, kimyasal problemler veya malzemelerin mukavemeti ile ilgili problemler üzerinde bilirkişilik,
n) Bilirkişilerle ortak çalışma,
o) Güvenlik ve gözetim hizmetleri,
p) Sosyal ve sağlık hizmetlerinin organizasyonu ve işletmesi, işçiliklerle ilgili faaliyetler,
q) Destekleme yardımları için karşılaştırmalı hesaplar,
r) Çalışmalar sırasında veya çalışmaların tamamlanmasından sonra yapılar üzerinde ölçmeler ve sonuçların analizi,
s) İşletme ve bakımla ilgili özel sorunların incelenmesine katkı,
t) Mühendise ait vekâlet çerçevesini aşan karmaşık tesisatta koordinasyon sorunlarının hallî,
u) Gümrük ve vergi meseleleri ile sigorta,
v) Teknik nitelikte olmamak şartıyla, önceden düşünülmemiş karmaşıklıkların meydana gelmesinin sonucu olan zorunlulukların ve ek yükümlülüklerin incelenmesi,
w Dâva sırasında teknik danışmanlık ve her cins kanıtı sağlamaya yönelik özel yükümlülükler,
x) İşverenin isteği üzerine, yeni plânların yapımı,

20.2. Seyahat ve 10 km. çaplı bir alan dışındaki yer değiştirmeler için olağan yol masraflarının ödenmesi özel bir anlaşmanın konusu olmalıdır.

20.3. Plânların, malzeme listelerinin, hesapların teklif mektubu formülerlerinin kopyaları için yapılan masraflar ayrı olarak ödenecektir. Teklif ile ilgili dokümanlar eğer elektronik makina yardımile incelenmiş ise, yalnızca kopyalara ait masraflar fatura edilebilecektir.

20.4. Eğer bazı işlerde, işin önemli bir kısmı başka yönetmeliklerle ilişkili ise, ihtiyaç duyulması halinde ücretler bu yönetmeliklere göre hesaplanabilecektir.

Madde 21. Aynı işin tekrar yapılması

21.1. Bir yapı ya da iş birçok kere tekrarlandığı zaman, ücretler bu yapılardan bir tekinin maliyeti esas alınarak hesaplanır. Bu ücretler, birinci yapı için hiçbir indirim uygulamaksızın ödenir. Müteakip yapılar için mühendis, B tarifesine göre belirlenmiş olan ve tamamlanmış yükümlülüklere tekabül eden ücretlere hak kazanır ve buna ilk yapının projesine ait toplam ücretler üzerinden % 10'a kadar yükselen bir telif hakkı tazminatı ilâve edilir.

21.2. Bu hükümler, bazı yapı bölümlerinin veya bazı taşıyıcı elemanların aynı bir yapıda bir çok defa tekrarlandığı hallerde uygulanmaz. Böyle tekrarlanan bölümlerin varlığı, zorluk derecesinin tesbiti sırasında gözönüne alınır.

Madde 22. Prefabrike elemanlarla inşaat ve prefabrike inşaat

22.1. Prefabrike elemanlarla yapılan inşaat için ücretler, A tarifesine uygun maddelere göre hesaplanacaktır.

22.2. Mühendis 19. maddede ifade edilen yükümlülüklerin hepsini tamamlamadığı takdirde ücretlerde uygun bir azaltma yapılmalıdır. (Örneğin mühendisin, üçüncü kişiler tarafından yapılan inşaat ya da elemanları kullanması hali.)

22.3. İstisnai araştırma çalışmaları, ön anlaşma hükümlerine bağlı olarak veya B tarifesine göre, ayrı şekilde değerlendirilecektir.

22.4. Prefabrike elemanlardan oluşan bir yapı bir çok kereler tekrarlandığı zaman mühendis, her yapı için ayrı olmak üzere bir telif hakkı (tazminatı) alır. Bu tazminat, özel şartlar hesaba katılarak (götürü tazminat, lisans hakkı vb.) işverenle yapılacak bir anlaşmaya bağlanmalıdır.

Madde 23. **Seri imal edilen elemanlar**

23.1. Aynı resimlere dayanılarak seri halinde imal edilen ve örnekleri çok sayıda kullanılan elemanlar için mühendis ücretleri aşağıdaki şekilde hesaplanmalıdır:
Prototipin (ilk örneğin) hazırlanması ve yapımı için B tarifesi uygulanır. Bu prototipten her yeni üretim için mühendisin bir telif hakkı doğar. Bu tazminat, işveren ile anlaşmak suretiyle, seri halinde imalâtın sağladığı maddi avantajlar hesaba katılarak (götürü tazminat, lisans hakkı vb.) tesbit edilmelidir.

23.2. Mühendis, bu tarz seri halindeki işlerin yapımla ilgili diğer herhangi bir katkısı için, B tarifesi uygulanarak belirlenecek ücretlere hak kazanır.

Madde 24. **Proje değişiklikleri ve değişken projeler**

24.1. Etüdün her safhasında mühendis, en uygun ve en ekonomik çözümü bulmak için çaba harcar. Mühendis istek, olduğunda, işverene avan projenin taslak ve etüdlerini sunar. Bununla beraber mühendis işverene yalnızca genel projeyi ve uygulanmak üzere seçmiş olduğu çözüme ait detayları vermekle yükümlüdür. Eğer, kendi başına karar vererek, ayrıca değişken projeleri de veriyorsa bir tek projeye ait olanın dışında ücret talebinde bulunamaz.

24.2. Eğer aksine, projenin değişkenlerine ait ekleri veya proje değişikliklerini isteyen işverenin kendisi olursa bunun sonucu olan ilâve çalışmalar için mühendis ücret talebinde bulunmaya hak kazanır ki bu ücret, özel bir anlaşma ile veya B tairfesi uygulanarak tesbit edilir.

Madde 25. **Bir mühendis grubuna verilen vekâlet**

Eğer, işverenin isteği ile vekâleti alan, aynı özellikleri haiz mühendislerin oluşturduğu bir grup olursa, ücretlerde % 5 oranında bir artım uygun olabilir.

Madde 26. **Ücretlerin ön değerlendirmesi**

Bu değerlendirme keşif esasına göre, eğer keşif yoksa, yapı maliyetine ait tahmin esas alınarak yapılabilir.

Madde 27. **Ücretlerin değiştirilmesine gerekçe olan sebepler**

27.1. Eğer projenin kapsamı, mühendise ait işlerin bir kısmının zaten yapılmakta olması dolayısıyla azalmış ise, ilk maliyet önceden tamamlanmış kısmi yükümlülükler için belirleyici olur ve azaltılmış maliyet de geriye kalan yükümlülükleri belirler.

27.2. Mukavelenin sonuçlanmasından sonra, işverenin eğilimlerinin veya önceden tahmin edilmesi mümkün olmayan fevkalâde durumların sonucunda mühendisin işi bâriz olarak daha zor hale geldiği zaman mühendis, ücretlerinin hesabı için başlangıçta öngörülmüş yüzde de uygun bir arttırma isteyebilir. Eğer aksine, aynı sebeplerden ötürü mühendisin işi çok daha kolaylaşırsa, bu kez, işveren, aynı yüzde de uygun bir azaltma isteyebilir.

27.3 Öngörülemeyen nedenlerden ötürü ve mühendisin hiçbir hatası olmaksızın inşaat süresi, başlangıçta öngörülen süreyi büyük miktarda aştığı zaman mühendis bu uzama ile ilişkili olan kısmî yükümlülüklerine ait ücretlerinin uygun bir oranda arttırılmasını isteyebilir.

Madde 28. **İşin işveren tarafından yapılması**

İşveren işlerin tümünü veya bir bölümünü vekil olarak bizzat kendi yaptığı ve mühendise bunların yönetimini verdiği zaman mühendis, detayların etüdü, statik hesaplar, in-

şaat plânlarının, detay plânlarının ve malzeme listelerinin hazırlanması, çalışmaların genel yönetimi, çalışmaların mahalli yönetimi veya vekâleten yapılan işlerin periyodik kontrolu ile ilgili ücretlerinin hesabı için öngörülmüş yüzdeleri arttırma hakkına sahip olur. Bu artım şöyle tesbit edilir:

— Detayların etüdü, statik hesaplar, inşaat plânları, detay plânları ve malzeme listeleri için % 50,
— İşlerin genel yönetimi için % 50,
— İşlerin mahalli (bölgesel) yönetimi veya çalışmaların periyodik kontrolu için % 100.

HARCANAN ZAMANA GÖRE ÜCRETLERİN HESABI, B TARİFESİ

Madde 29. **Uygulama alanı**

29.1. B tarifesi, ücretleri yapı maliyeti üzerinden yani A tarifesine göre hesaplanamayan bütün işlere, aksine bir anlaşma olmadığı takdirde, veya genişliği hakkında önceden değerlendirme yapılamayan, örneğin : Mevcut yapıların askıya alınması ve kontrolu, özellik arzeden işlerin yönetimi ve özel projelerin yapımı, görüş bildirme, bilirkişilikler, bir yargıç kuruluna veya bir jüriye katılma, hesap değerlendirmeler; ve envanterler, ana plânların hazırlanması, plânlama etüdleri, bilgi ve tavsiye isteklerini cevaplandırma, arazi incelemeleri, anketler, özel problemlerin incelenmesi vb. gibi işere uygulanır.

29.2. Bu tarife, kural olarak, ücretlerin hesabı için tayin edici maliyeti, 50.000,— franktan daha az olan yapılara uygulanabilir durumdadır.

29.3. Mühendisten özel bilgiler ve büyük bir tecrübe isteyen vekâlet işleri için madde 33'ü uygulamak gerekir. (Ücretlerin hesabında özel haller)

Madde 30. **Ücret hesabı için esaslar**

30.1. Harcanan zamana göre ücret hesabı, kural olarak madde 31 de belirtilen saat başına ücret esasına göre veya madde 32 de belirtilen gerçek (efektif) ödenmiş ücretler esas alınarak yapılır.

30.2. Ücrete hak kazandıran zamanın tayini sırasında, hazırlık çalışmaları için gerekli zamanın olduğu kadar normal çalışma saatleri içinde yapılan yer değiştirmelere harcanan zamanların da hesaba katılması gerekir.
Memurlara ödenen fazla mesai ücretleri de aynı şekilde hesaba katılabilecektir. Bununla beraber, toplam çalışma zamanı ve yer değiştirmeler normal olarak günde oniki saati geçmemelidir.

30.3. Eğer memurların fazla mesaileri, işveren tarafından kabul edilmiş daha yüksek bir tarifeye göre ödeniyorsa, bu da aynı şekilde hesaba katılacaktır.

30.4. Madde 31 ve 32 de belirtilen miktarlar, müteakip maddelerdeki hükümlere göre ayrı olarak ödenmesi gereken masraflar hariç, mühendisin genel masraflarını kapsar.

30.5. Farklı bir ayarlama söz konusu olmadığı takdirde, madde 31 ve 32 yi esas alarak hesaplanan ücretler :
— Avrupada, İsviçre dışında, gerçekleştirilecek yükümlülükler için en az % 40,
— Avrupa dışında ise, bölgelerine göre, % 50 _ % 100 arasında arttırılmalıdır.

Madde 31. **Saatlik ödenek miktarı**

31.1. Aşağıdaki tablo saatlik ödenek miktarlarını, İsviçre frangı olarak (Ekim 1971 seviyesi) göstermektedir.

Personel		Kategorisi	Saat ücreti Fr.
Büro sahibi, mühendis, servis şefi		a	49.— 61.—
Teknik Personel	**Büro Personeli**		
Baş mühendis, işlerin baş yöneticisi		b	39.— 50.—
Tecrübeli mühendis, iş yönetmeni		c	33.— 41.—
Mühendis, inşaat teknisyeni şantiye şefi	Sorumlu şef	d	28.— 35.—
Yardımcı mühendis, teknisyen, proje çizen ressam, iş yöneticisi	Yönetici personel	e	24.— 29.—
Yardımcı teknisyen, ressam	Vasıflı personel	f	21.— 23.—
Yardımcı ressam, sürveyan	Sıradan personel	g	16.— 18.—
İkinci derecede personel	İkinci derecede personel	h	12.— 15.—
Yardımcı personel	Yardımcı personel	i	7.—

31.2. Mühendis, işveren ile uyuşmak suretiyle, yönetmelik tarafından konulan çerçeve içinde, mühendis bürosunun ve yerine getirilecek görevin vasfı ile ilgili personelinin kapasitelerini hesaba katarak saat ücretlerini tesbit eder.

31.3. İşverenin istemesi halinde mühendis onunla birlikte, işin yapımı için çağrılacak elemanlara ait kategorileri (a) ile (i) arasında tesbit eder. Bu sınıflandırma için yalnızca formasyon değil yapılacak görev de belirleyici durumdadır. Eğer bazı işler, o işleri yapan elemanın dahil olduğu kategorinin (sınıfın) altında veya üstündeki bir kategoriye tekabül ediyorsa, işte bu kategoriye karşılık olan ücretin uygulanması gerekir.

31.4. İşveren mühendise, uzun bir zaman periyodu içinde mühendisi sürekli meşgul edecek şekilde arka arkaya vekâlet işleri verdiği zaman her iki taraf ödenek miktarları üzerinde bir azaltmada anlaşmaya varabilirler. Eğer bu periyod iki yıl ya da daha fazla olursa indirim % 5 - 10'a kadar ulaşabilir.

31.5. OFIAMT tarafından açıklanan ücret gelişimini esas alarak hesaplanan ücretlerin % 10'luk bir artış ya da azalış göstermesi halinde, S.I.A. merkez komitesi taraflardan oluşan bir komisyona danıştıktan sonra ödenek miktarlarını değiştirebilir. 31.1. maddesindeki saat ücretleri OFIAMT'ın 1971 Ekim ayına ait memur ücretleri yıllık göstergesine dayanmaktadır.

Madde 32. **Gerçek olarak (efektif) ödenen ücret esasına göre hesaplanan emek ödentisi**

32.1. İş ortakları uzun bir zaman sürecinde yalnızca aynı vekâlet işi ile uğraştıkları zaman, ücretler aşağıdaki şekilde de hesaplanabilir: Genel masrafları, zarar tehlikesini (risk) ve kârı temsil etmek üzere % 100 arttırmak suretiyle gerçek olarak ödenen ücretler bulunur. (İkramiyeler dahil, ancak sigorta masrafları ve işverenin sosyal yükümlülükleri gibi harcamalar hariç)
Böyle iş ortaklarının, zamanlarının bir bölümünde diğer işverenlerin işlerinin yapımı ile uğraşmaları halinde, gerçek saatler, yıllık ücreti 1944 iş saatine bölerek elde edilen saat ücreti esasına göre fatura edilir.

32.2. Büro sahibinin ücreti madde 31'e göre veya özel bir anlaşmaya göre hesaplanır.

32.3. Emek ödentilerinin hesabı için esas olacak olan ücretler bir ön anlaşmanın konusu olmalıdır.

Madde 33. **Ücretlerin hesabında özel haller**

33.1. Mühendisten özel bilgiler veya büyük bir tecrübe isteyen ya da işverene önemli ekonomik avantajlar sağlayan yükümlülükler için mühendis, ücretlerde uygun bir artış konusunda işverenle uyuşabilir. Bu artış harcanan zamana göre (B tarifesi) hesaplanan ücretlere eklenecek uygun bir sabıt miktar şekline de dönüştürülebilir.

33.2. Eğer işveren, bir yapı ile ilgili bilirkişi raporunda, avan proje ya da detay etüdlerinin de bulunmasını isterse mühendis, yapının bu avan projeye veya bu detay etüdlerine göre yapılması halınde, bu yükümlülüklerine tekabül eden ücretleri A tarifesine göre hesaplayabilir.

Madde 34. **İlâve yükümlülükler ve masraflar**

34.1. Mühendisin meslekî ikametgâhının, karayolu ile 10 km. den fazla uzağında yapılan çalışmalar için mühendise kamu araçları veya özel araçlarla yaptığı ulaşıma, yemek ve ikametgâha, malzeme nakline vb. ait bütün masraflarının geçerli tarifelere göre hesaplanmış olarak ödenmesi lâzımdır.

34.2. İşveren plânların, dokümanların, teklif dosyalarının kopyalarına ait masrafları, cilt masuzmanlara veya deney laboratuvarlarına bırakılan etüdlere, topoğrafya çalışmalarına, model yapımı vb. ne ait masraflar işverene aittir. İnşaat mühendisinin bürosunun normal ekipmanından olan araçların kullanılması, özel bir tazminatın verilmesine hak kazandırmaz.

34.3. İşveren planların, dokümanların, teklif dosyalarının kopyalarına ait masrafları, cilt masraflarını ve yabancı ülkeler için taşıma, telefon ve telgraf masraflarını mühendise ödemek zorundadır.

SON HÜKÜMLER

Madde 35. **Yürürlüğe giriş**

Bu yönetmelik 1 Haziran 1969 tarihinde yürürlüğe girer. Bu yönetmelik, 1 Kasım 1951 tarihli 103 No. lu (1959 baskısı) ücret tarifesini 1 Haziran 1967 tarihli talimatla birlikte 1 Ocak 1963 tarihli B tarifesini, köprü inşaatı ile ilgili 3 Şubat 1959 tarihli ek yönetmeliği ve ayni şekilde 29 Kasım 1957 tarihli yol inşaatı ile ilgili ücret hesabı ön kurallarını ve yönetmeliğini yürürlükten kaldırır.
22 Mart 1969, S.I.A. delegeler kurulu kararı. Bern.
İsviçre müşavir - mühendisler cemiyeti (ASIC) tarafından tasdik edilmiştir, 18 Mart 1969.
S I.A. Merkez Komitesinin 1 Ocak 1972 tarihinde verilmiş kararı ile, 31.5 nci maddeye uyarak B Tarifesine göre hesaplanan saatlik ödenek miktarları değiştirilmiştir.

EK : Ücretlerin hesabına ait örnekler

A. İNŞAAT MÜHENDİSLİĞİ İŞLERİ VE HİDROLİK İŞLERİ

Örnek A1

Yapı : Normal şartlarda bağlamalar

Yükümlülükler : Proje ve işin yönetimi

Yapı maliyeti : 3.00 milyon

Ücretler :	B (milyon) H için	p için	p	n	q	pnq	H (Fr.)
Proje	3,00	3,00	8,33	0,6	0,54	2,70	81 000
İşin yönetimi	3,00	3,00	8,33	0,8	0,46	3,07	92 100
Toplam							173 100

Örnek A2

Yapı : Rezervuar ile su dağıtım tesisatı ve boru şebekesi

Yükümlülükler : Proje ve işin yönetimi

Yapı maliyeti : (1a) Rezervuar

Genel inşaat çalışmaları	0.04 milyon	
(1b) Rezervuar Taşıyıcı kısımlar	0.10 milyon	0.14 milyon
(2) Boru şebekesi		0.20 milyon
	Toplam :	0.34 milyon

Ücretler :	B (milyon) H için	p için	p	n	q	pnq		H (Fr.)
Proje (1a) + (2)	0,24	0,34	11,68	0,6	0,54	3,78	9 070	
(1b)	0,10	0,34	11,68	0,8	0,85	7,94	7 940	17 010
İşin yönetimi (1a) + (1b) + (2)	0,34	0,34	11,68	0,8	0,46	4,30		14 620
Toplam								31 630

Örnek A3

Yapı : Sivil korunma tesisatı

Yükümlülükler : Detay etüdleri olmaksızın proje ve işin yönetimi, mekanik teçhizatla ilgili çalışmaların mahalli yönetimi.

Yapı maliyeti :

(1a)	Mekanik teçhizatsız genel inşaat çalışmaları	0.20 milyon	
(1b)	Taşıyıcı kısımlar	1.00 milyon	1.20 milyon
(2)	Mekanik teçhizat		0.30 milyon
		Toplam	1.50 milyon

Ücretler :	B (milyon) H için	p için	p	n	q	pnq	H (Fr.)	
Detay etüdü olmaksızın proje (1a) + (2)	0,50	1,50	9,24	0,8	0,30	2,22	11 100	
(1b)	1,00	1,50	9,24	1,0	0,20	1,85	18 500	
Detayların etüdü (1a)	0,20	1,20	9,51	0,8	0,24	1,83	3,660	
(1b)	1,00	1,20	9,51	1,0	0,65	6,18	61 800	95 060
Mahalli yönetim hariç								
İşlerin yönetimi (1a) + (1b) + (2)	1,50	1,50	9,24	0,8	0,16	1,18	17 700	
İşlerin mahalli yönetimi (1a) + (1b)	1,20	1,20	9,51	0,8	0,30	2,28	27 360	45 060
Toplam								140 120

B. ENERJİ ÜRETİMİ TESİSLERİ

Örnek B

Yapı : Yüksek basınçlı hidroelektrik santral

Yükümlülükler : Yapının bütün bölümleri için proje; baraj, basınçlı galeri, denge odası, makine odası, dengeleme havuzu ve elektrik sistemi çalışmalarının yönetimi,

Yapı maliyeti :

(1)	Sel sularının tutulması		4.00 milyon
(2)	Suyun depolanması		3.00 milyon
(3)	Kemer baraj		40.00 milyon
(4)	Basınçlı galeri		25.00 milyon
(5)	Denge bacası ve kaplamalı kuyular		8.00 milyon
(6a)	Makina odası genel inşaat çalışmaları	6.00 milyon	
(6b)	Makine odası taşıyıcı kısımlar	4.00 milyon	
(7)	Dengeleme havuzu		8.00 milyon
(8)	Açıkta elektrik sistemi		2.00 milyon
	Toplam		100.00 milyon

Ücretler :

		B (milyon)							
		H için	**p için**	**p**	**n**	**q**	**pnq**	**H (Fr.)**	
Proje	(1)	4,00	100,00	6,17	1,2	0,54	4,00	160 000	
	(2)	3,00	100,00	6,17	0,8	0,54	2,67	80.000	
	(3)	40,00	100,00	6,17	1,4	0,54	4,66	1864 000	
	(4)	25,00	100,00	6,17	0,8	0,54	2,67	667 000	
	(5)	8,00	100,00	6,17	1,0	0,54	3,33	266 000	
	(6a)	6,00	100,00	6,17	1,4	0,54	4,67	280 000	
	(6b)	4,00	100,00	6,17	1,2	0,85	6,29	252 000	
	(7)	8,00	100,00	6,17	1,2	0,54	4,00	320 000	
	(8)	2,00	100,00	6,17	1,4	0,54	4,67	93 000	3 982 000
Genel yönetim olmaksızın çalışmaların yönetimi	(3)	40,00	93,00	6,19	1,4	0,34	2,95	1180 000	
	(4)	25,00	93,00	6,19	1,0	0,34	2,10	525 000	
	(5)	8,00	93,00	6,19	1,2	0,34	2,53	202 000	
	(6a) + (6b)	10,00	93,00	6,19	1,4	0,38	3,29	329 000	
	(7)	8,00	93,00	6,19	1,2	0,34	2,53	202 000	
	(8)	2,00	93,00	6,19	1,2	0,34	2,53	51 000	
Çalışmaların genel yönetimi	(3)	40,00	83,00	6,23	1,4	0,12	1,05	420 000	
	(4)	25,00	83,00	6,23	1,0	0,12	0,75	188 000	
	(5)	8,00	83,00	6,23	1,2	0,12	0,90	72 000	
	(7)	8,00	83,00	6,23	1,2	0,12	0,90	72 000	
	(8)	2,00	83,00	6,23	1,2	0,12	0,90	18 000	3 259 000
Toplam									7 241 000

C. KULLANILMIŞ SULARIN VE ARTIKLARIN BOŞALTIMINA AİT TESİSAT İŞLERİ

Örnek C1

Yapı : Kullanılmış suların yağ ayıracı ile arıtılması tesisatı ve yağmur suları için biriktirme havuzu

Yükümlülükler : Mühendis A : Taşıyıcı kısımların kontrolu hariç, bütün sistemin projesi ve işin yönetimi — Ayrı

Mühendis B : Avan projesiz ama kontrol dahil taşıyıcı kısımların projesi — vekâletler

Yapı maliyeti :

(1a)	Arıtma tesisatı		
	Genel inşaat çalışmaları	0.88 milyon	
(1b)	Arıtma tesisatı taşıyıcı kısımlar	0.42 milyon	1.30 milyon
(2a)	Yağ ayıracı genel inşaat çalışmaları	0.30 milyon	
(2b)	Yağ ayıracı taşıyıcı kısımlar	0.10 milyon	0.40 milyon
(3)	Biriktirme havuzu		0.10 milyon
Toplam			1.80 milyon

A Mühendisi ücretleri		B (milyon) H için	B (milyon) p için	p	n	q	pnq	H (Fr.)	
Proje	(1a)	0,88	1,80	8,96	1,6	0,54	7,74	68 110	
	(1b)	0,42	1,80	8,96	1,6	0,06	0,86	3 610	
	(2a)	0,30	1,80	8,96	1,2	0,54	5,81	17 430	
	(2b)	0,10	1,80	8,96	1,2	0,06	0,65	650	
	(3)	0,10	1,80	8,96	1,2	0,54	5,81	5 810	95 610
İşlerin yönetimi	(1a)	0,88	1,80	8,96	1,4	0,46	5,77	50 780	
	(1b)	0,42	1,80	8,96	1,4	0,36	4,52	18 980	
	(2a)	0,30	1,80	8,96	1,2	0,46	4,95	14 850	
	(2b)	0,10	1,80	8,96	1,2	0,36	3,87	3 870	
	(3)	0,10	1,80	8,96	1,2	0,46	4,95	4 950	93 430
Toplam A									189 040

B Mühendisi ücretleri		B (milyon) H için	B (milyon) p için	p	n	q	pnq	H (Fr.)
Proje	(1b) + (2b)	0,52	0,52	10,80	1,0	0,80	8,64	44 930
İşlerin yönetimi	(1b) + (2b)	0,52	0,52	10,80	1,0	0,10	1,08	5 620
Toplam B								50 550
Toplam A + B								239 590

NOT : Ayrı ihale olması halinde, mühendis grubu için ilâve yapılmıyacaktır. Bütün işlerin tek bir mühendise ihale edilmesi halinde, ücretler toplamı 233.970,— Fr. olacaktır.

Örnek C2

Yapı : Şehir karakterindeki mahallerde, bağlantı istasyonu ile birlikte kanalizasyon tesisatı, düşük noktalardaki sifonlar, pompa istasyonları ve yağmur suları için pompajla temizleyiciler.

Yükümlülükler : Proje ve çalışmaların yönetimi (genel kanalizasyon projesi mevcutur.)

Yapı maliyeti :

(1a)	Kalabalık yerlerde ana kanallar, özel kesitler, genel inşaat çalışmaları	0.45 milyon	
(1b)	Kalabalık yerlerde ana kanallar, özel kesitler, taşıyıcı kısımlar	0.20 milyon	0.65 milyon
(2)	Ana kanallar, normal kesitler		0.75 milyon
(3)	Ana kanallar, kalkan şeklinde inşa edilen normal kesitler		0.15 milyon
(4)	Bağlantı istasyonu genel inşaat çalışmaları	0.08 milyon	

(4b) Bağlantı istasyonu taşıyıcı kısımlar	0.02 milyon	0.10 milyon
(5) Düşük noktalardaki sifonlar		0.20 milyon
(6a) Pompa istasyonları genel inşaat çalışmaları	0.30 milyon	
(6b) Pompa istasyonları taşıyıcı kısımlar	0.10 milyon	0.40 milyon
(7a) Yağmur suyu temizleyicileri genel inşaat çalışmaları	0.27 milyon	
(7b) Yağmur suyu temizleyicileri taşıyıcı kısımlar	0.08 milyon	0.35 milyon
	Toplam	2.60 milyon

Ücretler :		**B (milyon)**							
		H için	**p için**	**p**	**n**	**q**	**pnq**	**H (Fr.)**	
Proje	(1a)	0,45	2,60	8,41	1,0	0,48	4,04	18 180	
	(1b)	0,20	2,60	8,41	0,8	0,85	5,72	11 440	
	(2)	0,75	2,60	8,41	1,0	0,48	4,04	30 300	
	(3)	0,15	2,60	8,41	1,0	0,48	4,04	6.060	
	(4a)	0,08	2,60	8,41	1,0	0,48	4,04	3 230	
	(4b)	0,02	2,60	8,41	1,0	0,85	7,15	1 430	
	(5)	0,20	2,60	8,41	1,2	0,48	4,84	9 680	
	(6a)	0,30	2,60	8,41	1,4	0,48	5,65	16 950	
	(6b)	0,10	2,60	8,41	1,0	0,85	7,15	7 150	
	(7a)	0,27	2,60	8,41	1,2	0,48	4,84	13 070	
	(7b)	0,08	2,60	8,41	1,0	0,85	7,15	5 720	123 210
İşlerin yönetimi	(1a)	0,45	2,60	8,41	1,0	0,46	3,87	17 420	
	(1b)	0,20	2,60	8,41	0,8	0,46	3,09	6 180	
	(2)	0,75	2,60	8,41	1,0	0,46	3,87	29 050	
	(3)	0,15	2,60	8,41	1,2	0,46	4,64	6 960	
	(4a)	0,08	2,60	8,41	0,8	0,46	3,09	2 470	
	(4b)	0,02	2,60	8,41	1,0	0,46	3,87	770	
	(5)	0,20	2,60	8,41	1,2	0,46	4,64	9 280	
	(6a)	0,30	2,60	8,41	1,2	0,46	4,64	13 920	
	(6b)	0,10	2,60	8,41	1,0	0,46	3,87	3 870	
	(7a)	0,27	2,60	8,41	1,2	0,46	4,64	12 530	
	(7b)	0,08	2,60	8,41	1,0	0,46	3,87	3 100	105 530
Toplam									228 740

NOT : Yapılan genel proje için indirim q = 0,06

D. TRAFİKLE İLGİLİ TESİSAT VE YERALTI İNŞAATI

Örnek D

Yapı	:	Arızalı arazilerde, istinat duvarlı ve basit öngerilimli köprülü yol.		
Yükümlülükler	:	İstinat duvarlarıyla birlikte yolun projesi ve çalışmaların yönetimi, keşif ile birlikte köprü için genel proje		
Yapı maliyeti	:	(1) Sanat yapısız yol		2.10 milyon
		(2a) Normal istinat duvarı	0.30 milyon	
		(2b) Özel hesaplara dayanan istinat duvarı	0.10 milyon	0.40 milyon
		(3a) Köprü, genel inşaat çalışmaları	0.10 milyon	
		(3b) Köprü, taşıyıcı kısımlar	0.60 milyon	0.70 milyon
			Toplam	3.20 milyon

Ücretler :

		B (milyon) H için	p için	p	n	q	pnq		H (Fr.)
Genel proje	(1) den (3b) ye	3,20	3,20	8,27	0,6	0,06	0,30	9 800	
Detay proje ve etüd	(1) + (2a)	2,40	2,50	8,55	0,6	0,48	2,46	59 040	
	(2b)	0,10	2,50	8,55	0,6	0,80	4,10	4 100	
Proje	(3a)	0,10	0,70	10,27	0,6	0,20	1,23	1 230	
	(3b)	0,60	0,70	10,27	0,8	0,15	1,23	7 380	81 550
İşlerin yönetimi	(1) den (2b) ye	2,50	2,50	8,55	0,8	0,46	3,15		78 750
Toplam									160 300

E. KÖPRÜLER

Örnek E

Yapı	:	Kemer köprü		
Yükümlülükler	:	Proje ve işin yönetimi		
Yapı maliyeti	:	(1a) Genel inşaat çalışmaları		0,35 milyon
		(1b) Taşıyıcı kısımlar		1,45 milyon
			Toplam	1,80 milyon

Ücretler :

		B (milyon H için	p için	p	n	q	pnq		H (Fr.)
Proje	(1a)	0,35	1,80	8,96	0,8	0,54	3,87	13 500	
	(1b)	1,45	1,80	8,96	1,1	0,85	8,38	121 510	135 060
İşlerin yönetimi	(1a) + (1b)	1,80	1,80	8,96	1,0	0,46	4,12		74 160
Toplam									209 220

F. BİNALAR VE ENDÜSTRİYEL YAPILAR

Örnek F

Yapı : Fırın tesisatı ile birlikte silo

Yükümlülükler : Proje ve işin yönetimi detay etüdü olmaksızın ve işlerin mahalli yönetimi hariç fırın tesisatı

Yapı maliyeti :	(1a) Fırın tesisatı hariç genel inşaat çalışmaları	0.10 milyon	
	(1b) Taşıyıcı kısımlar	0.40 milyon	0.50 milyon
	(2) Fırın tesisatı		0.20 milyon
		Toplam	0.70 milyon

Ücretler :

		B (milyon) H için	p için	p	n	q	pnq	H (Fr.)	
Detay etüdsüz proje	(1a) + (2)	0,30	0,70	10,27	1,0	0,30	3,08	9 240	
	(1b)	0,40	0,70	10,27	1,0	0,20	2,05	8,200	
Detayların etüdü	(1a)	0,10	0,50	10,87	1,0	0,24	2,61	2 610	
	(1b)	0,40	0,50	10,87	1,0	0,65	7,07	28 280	48 330
Mahalli yönetim hariç, işlerin yönetimi	(1a) + (1b) + (2)	0,70	0,70	10,27	1,0	0,16	1,64	11 480	
Çalışmaların mahalli yönetimi	(1a) + (1b)	0,50	0,50	10,87	1,0	0,30	3,26	16,300	27 780
Toplam									76 110

G. TAŞIYICI KISIMLAR

Örnek G1

Yapı : Endüstri yapıları için taşıyıcı kısımlar

Yükümlülükler : Proje ve kontrol

Yapı maliyeti : Taşıyıcı kısımlar 1.00 milyon

Ücretler :

	B (milyon) H için	p için	p	n	q	pnq	H (Fr.)
Proje	1,000	1,00	9,70	1,0	0,85	8,25	82 500
Kontrol	1,00	1,00	9,70	1,0	0,20	1,94	19 400
Toplam							101 900

Örnek G2

Yapı : Yer altı garajı

Yükümlülükler : Detay etüdleri hariç proje ve işin yönetimi, mimari kısımlara ait çalışmaların mahalli yönetimi.

Yapı maliyeti :	(1)	Garaj inşatı çalışmaları	4.20 milyon
	(2)	İksa ve kazı	0.40 milyon
	(3)	Mimari kısımlar	0.50 milyon
		Toplam	5.10 milyon

Ücretler :

		B (milyon) H için	B (milyon) p için	p	n	q	pnq	H (Fr.)
Detay etüdü hariç proje	(1) + (2) + (3)	5,10	5,10	7,81	0,8	0,30	1,87	95 370
Detay etüdleri	(1)	4,20	4,60	7,91	0,8	0,65	4,11	172 620
	(2)	0,40	4,60	7,91	0,8	0,24	1,52	6 080
Mahalli yönetim hariç işin yönetimi	(1) + (2) + (3)	5,10	5,10	7,81	0,8	0,14	0,87	44 370
Mahalli yönetim	(1) + (2)	4,60	4,60	7,91	0,8	0,30	1,90	87 400
Toplam								405 840

Örnek G3

Yapı : Taşıyıcı duvarlı ikâmet binası

Yükümlülükler : Kontrol ile birlikte taşıyıcı kısımların projesi

Yapı maliyeti :	(1)	Beton inşaat ve temeller için kazı	0.40 milyon
	(2)	Duvarcılık işleri	0.20 milyon
		Toplam	0.60 milyon

Ücretler :

		B (milyon) H için	B (milyon) p için	p	n	q	pnq	H (Fr.)
Proje	(1)	0,40	0,60	10,53	0,8	0,85	7,16	28 640
	(2)*	0,20	0,60	10,53	0,6	0,85	5,37	10 740
Kontrol	(1) + (2)	0,60	0,60	10,53	0,8	0,15	1,26	7 560
Toplam								46 940

* **Sun'i taş duvarların az bir mühendislik çalışması istemesi halinde, ücret hesabında belirleyici durumda olan inşaat maliyeti, gerçek maliyetin bir kesri kadar azaltılabilir.**

Örnek G4

Yapı : Bir bölümü prefabrike elemanlardan oluşan ikamet binası

Yükümlülükler : Taşıyıcı kısımların projesi ve kontrol

Yapı maliyeti			
: (1)	Yerinde yapılan beton inşaat		0.50 milyon
(2)	Prefabrike elemanlar		0.20 milyon
		Toplam	0.70 milyon

Ücretler :

		B (milyon) H için	B (milyon) p için	p	n	q	pnq	H (Fr.)
Proje	(1)	0,50	0,70	10,27	0,8	0,85	6,98	34 900
	(2)	0,20	0,70	10,27	1,0	0,85	8,73	17 460
Kontrol	(1) + (2)	0,70	0,70	10,27	0,8	0,20	1,64	11 480
Toplam								63 840

Örnek G5

Yapı : Okul inşaatı

Yükümlülükler : Kontrolla birlikte taşıyıcı kısımların projesi

Yapı maliyeti			
: (1)	Okul binası		1.80 milyon
(2)	Jimnastik salonu		0.30 milyon
(3)	Kapıcı lojmanı		0.04 milyon
(4)	Okul avlusunun istinat duvarları		0.20 milyon
		Toplam	2.34 milyon

Ücretler

		B (milyon) H için	B (milyon) p için	p	n	q	pnq	H (Fr.)	
Proje	(1)	1,80	2,34	8,62	1,0	0,85	7,33	131 940	
	(2)	0,30	2,34	8,62	0,8	0,85	5,86	17 580	
	(3)	0,04	2,34	8,62	0,7	0,85	5,13	2 050	
	(4)	0,20	2,34	8,62	0,4	0,85	2,93	5 860	157 430
Kontrol	(1)	1,80	2,34	8,62	1,0	0,20	1,72	30 960	
	(2)	0,30	2,34	8,62	0,8	0,20	1,38	4 140	
	(3)	0,04	2,34	8,62	0,7	0,20	1,21	480	
	(4)	0,20	2,34	8,62	0,6	0,20	1,03	2 060	37 640
Toplam									195 070

Bu detaylı hesap yerine, vekâlet işinin tümü için ortalama bir zorluk derecesi seçilebilir ve toplu vekâlet için daha basit bir şekilde ücretler hesaplanır.

	B (milyon) H için	B (milyon) p için	p	n	q	pnq	H (Fr.)
Proje	2,34	2,34	8,62	0,918	0,85	6,73	157 480
Kontrol	2,34	2,34	8,62	0,935	0,20	1,61	37 670
Toplam							195 150

İSVİÇRE MÜHENDİS VE MİMARLAR BİRLİĞİ TÜZÜĞÜ

(S.I.A.) İsviçre Kanunlarının 60 - 79 uncu maddelerine uygun bir dernektir. Birliğin Tüzük hükümleri aşağıdadır :

I. BİRLİĞİN AMACI

Madde 1. Birliğin amacı, üyeleri arasındaki ilişkileri iyi halde tutmak ve geliştirmek, mühendislik ve mimarlık sanatını bilimsel, estetik, ekonomik ve sosyal yönleriyle ilerletmektir. Birlik ortak çalışma içinde mühendislik ve mimarlık mesleklerine bütün değerini vermeğe çalışır, üyelerinin mesleki çıkarlarını korur. Birlik, üyelerinin çalışmalarını teknik ve moral plânda yüksek bir seviyede tutmayı gözetir ve onların mesleklerinin onur ve prestijini yükseltmeye teşvik eder.

Madde 2. Amacına ulaşmak için Birlik, aşağıdaki yollara başvurur :

a) Üyelerinin genel yararına olan veya özel teknik problemlerle ilişkili bulunan meseleleri mesleğin sosyal ve ekonomik durumu ile, ayrıca, ileriyi görmeye yönelik eğitimle ve yürürlükteki kanunlarla inceler;

b) Birlik üyelerinin teşkil ettiği bölüm ve gruplar arasındaki görüş alışverişini kolaylaştırır;

c) Üyelerinin ve çeşitli üye gruplarının toplantılarını organize eder,

d) Teknik ve mimarinin her dalındaki çalışmaları üstüne alır ve yayınlar,

e) Mimarlığa ve mühendislik sanatına ilişkin şartnameleri hazırlar ve yayar,

f) Teknik dergilerin basılmasına iştirak eder,

g) Yarışmalar oluşturur,

h) Sergi ve kongrelere katılır, inceleme gezileri ve olgunlaşma kursları düzenler,

i) Yarışma düzenleyicilerine danışmanlık eder ve yarışmaların gidişini gözetir, teknik mahiyetteki uyuşmazlıklarda aracı olur,

k) Otoriteler ve okullarla olan ilişkilerin iyi halde tutulmasını sağlar.

l) Ülkedeki ve dış ülkelerdeki ilişkili kuruluşlarla olan bağlarını iyi tutmaya çalışır ve gerektiğinde onları kendi çalışmalarında destekler.

II. ÜYELER

Madde 4. Birlik, normal ve fevkalâde üyelerden oluşur.

Normal üyeler, bireysel üyeler ve onur üyeleridir. Bunlar, üye vasfının kazandırdığı bütün haklardan yararlanırlar.

a) Bireysel üye olarak, üniversite derecesinde tam bir formasyona sahip ve meslekleri, mimar veya inşaat mühendisi, makine mühendisi, elektrik mühendisi, kimyager, orman mühendisi, tarım uzmanı, topoğrafya mühendisi, fizikçi ve jeolog ve bazı özel hallerde ilişkili mesleklerden uzman olan kişiler kabul edilirler. İstisnai olarak üniversite tahsili yapmamış veya farklı bir eğitimden geçmiş uzmanlar da sıradan üye olarak kabul edilebilirler, yeter ki çalışmaları ile yüksek bir mesleki kavrayışa ciddi bir teknik ve estetik yeteneğe sahip bulunduklarını ortaya koymuş bulunsunlar ve ayrıca yeterli bir genel kültüre sahip olsunlar.

b) Teknik, bilimsel ve mimarlıkla ilgili alanlarda özellikle tebarüz etmiş veya mesleğe özellike iyi hizmet etmiş kişiler onur üyesi olarak adlandırılırlar. Sıradan üyeler, kural olarak, Birliğin bir bölümüne üye olurlar.
Fevkâlade üyeler genellikle danışman durumundadırlar. Fevkalâde üye olarak adlandırılanlar, mühendislik veya mimarlık alanlarında özellikle tebarüz etmiş yabancı uzmanlar ve dış ülkelerdeki mesleki kuruluşların başında hakim rol oynayan kişilerdir.

Madde 5. Üye kabulü, aşağıdaki usullere göre yapılır.

a) Bireysel üye olmak isteyen kimse, katılacağı faaliyet bölümünün başkanına müracaat etmelidir. Müracaatında, S.I.A. üyesi olan ve genel kural olarak adayla aynı mesleki bölüm ve katagoride bulunan iki kişi referans vermelidir. Diploma ile teyid edilen bir üniversite öğrenimi yapmamış uzmanlar söz konusu olduğunda referans verenler, müracaata detaylı bir rapor eklemek ve sorumluluğu üstlerine almak zorundadırlar. Bir bölüme bağlanmaları imkânı olmayan adaylar da Birliğin sıradan üyesi olabilirler; bu durumda, kabul isteklerini doğrudan doğruya merkez komitesine yapmalıdırlar.

b) Onur üyeleri madde 26 ve 27 ye, fevkalâde üyeler de madde 35 h'a göre tayin edilirler. Üye kabulüne merkez komitesi karar verir. Bölümlerden gelen kabul istemlerine, ilgili bölümün teklifi de eklenmiş olmalıdır.
Müracaatın reddi halinde, S.I.A. organları ve ilgili bölüme ait organlar, red sebeplerini belirtmek zorunda değildir.

Madde 6. Birlik üyeleri, bilinçli olarak mesleki görevlerini yerine getirmeye, Birliğin prensiplerine bağlı kalmaya, şartnamelerini ve ücret tarifelerini uygulamaya söz verirler. Üyeler, meslekdaşlarının ve astlarının mesleki haklarına ve şereflerine saygı göstermek zorundadırlar. Bilirkişi veya hakem olduklarında düşüncelerini, kendi kanılarına göre ve kesin olarak objektif bir biçimde ifade etmek ve hatta bundan kendi menfaatleri zarar görüyor olsa bile böyle davranmak mecburiyetindedirler.
Bilinç ve bilgilerine en uygun olan biçimde, işverenlerinin çıkarlarını korumaya ve meslekî sırlara kesin saygılı olmaya söz verirler. Birlik üyeleri, işverenlerden alacakları ücret veya ödeneklerin dışında, ne komisyon ne de üçüncü kişiler tarafından verilecek herhangi bir ücreti kabul etmezler.

Madde 7. Bir üye, Birliğin amaçlarına ve prensiplerine aykırı eylemlerden dolayı suçlandığı zaman veya, diğer ilişkiler içinde, namuslu davranmadığı zaman merkez komitesi veya bölüm veya Birliğin herhangi bir üyesi, bu üyenin durumunu yetkili onur kurulu önüne getirme hakkına sahiptir.

Madde 8. Meslek ahlâkına aykırıdavranış dolayısıyle Birlikten çıkarma, onur kuralları uygulanarak onur kurulları tarafından açıklanır.
Birlikten çıkarma ayrıca, merkez komitesi tarafından da açıklanabilir. Özellikle komite ilgılinin, Birliğe kabul şartlarını ortay koyan madde 4 a'nın gerekliliklerini yerine getirmediğini ispatladığı hallerde böyle bir uygulamaya gidilir.
Böylece çıkarılan üye, bu karara karşı delegeler kuruluna başvurabilir ki bu kurul kesin karar yeridir.

Madde 9. Aidatlarını, uyarmalara rağmen, iki yıl süreyle ödemeyen üyeler çekilmiş olarak mütalâa edilebilirler.

Madde 10. Bir üyenin çekilmesi ancak bir mali yılın sonunda kabul edilir. Bu yılın aidatı toptan ödenecektir.

Madde 11. Sadece bireysel üyeler ve fevkalâde üyeler, Birliğe dahil olduklarını, S.I.A. başharflerini kendi mesleki işaretlerinden sonra koymak suretiyle belirtebilirler: "Mimar S.I.A.", "Müh. S.I.A.", "Danışman üye S.I.A." gibi. "Mimarlık Bürosu S.I.A." ve "Mühendislik Bürosu S.I.A." gibi işaretler kabul edilmez.

Madde 12. Birlik, bu tüzük çerçevesinde organize edilmiş dar bölümlere ayrılır; bunlar bağımsız kuruluşlar durumundadır.

Madde 13. Bölümlerin tüzük hükümleri, S.I.A. tüzüğüne aykırı hükümler ihtiva edemez; bu tüzükler delegeler kurulunun tasdikine sunulmuş olmalıdır.
Bölümler, mahalli şartnameler yapmazlar.

Madde 14. Bir bölümün kurulması tasarlandığı zaman, tüzük taslağı gönderilmek suretiyle merkez komitesi haberdar edilir. Merkez Komitesi delegeler kurulunun gelecek ilk toplantısına durumu bildirir.

Madde 15. Delegeler kurulu, istisnai olarak, bazı bölümlerin diğer benzer teknik cemiyetlere bağlanmasını, ancak bu cemiyetlerin bütün yeni üyelerinin, aranan vasıflara sahip olmaları kaydıyla S.I.A. ya kabul edilmeleri şart koşularak kabul edebilir. Benzer derneklere daha önceden bağlanmış olan bölümler, yukarıdaki sınırlandırmayı gelecekte de sağlamak şartıyla bağlılık durumlarını sürdürebilirler.

Madde 16. Madde 5 gereğince, üyesi olmaya devam edebilecekleri bölümden çekilen üyeler, diğer bir bölüme dahil olmadıkları takdirde, aynı anda S.I.A. üyelik haklarından ve S.I.A. ya dahil olmaktan vazgeçerler ve Birliğin bütün bölümlerine üye olmaktan da vazgeçmiş sayılırlar.

Madde 17. Bölümler merkez komitesine, Birliğin çıkarlarını ilgilendiren herşeyi açıklar ve üyelerin adres ve şahsi durum değişikliklerini haber verirler.

III. UZMANLAŞMIŞ GRUPLAR

Madde 18. Daha özel olarak bazı dallardaki ilginç problemleri çözmek için Birlik Merkezinde, S.I.A. delegeler kurulunun onayı ile ve bu kurulun kabul ettiği yönetmeliğe dayanarak, uzmanlaşmış gruplar teşkil edilebilir.

Madde 19. Bireysel üye vasfında olan bütün Birlik üyeleri, bir veya birkaç uzmanlaşmış gruba katılabilirler.

Madde 20. Kamu veya özel şirketlerden (örneğin idareler, birlikler, şirketler ve uzmanlaşmış bir grubun çalışma sahası ile ilgilenen diğer kuruluşlar gibi) kendi çalışma alanlarındaki bir veya birkaç grubu destekleme isteği gösterenler kollektif üye olarak kabul edilebilirler. Kollektif üyeler, Birlik merkezinin ve bölümlerin üyesi olmamakla beraber, uzmanlaşmış grubun bütün haklarına sahip üyelerdir.

Madde 21. Uzmanlaşmış grupların genel organizasyonu S.I.A. Genel Kurulu tarafından onaylanmış temel yönetmelikte tesbit edilmiştir.
Her uzmanlaşmış grubun özel organizasyonu kendi yönetmeliğinde tesbit edilmiştir. S.I.A. merkez komitesi, uzmanlaşmış grup komitesine kendi adına temsilci olmak üzere üyelerinden birini göndermek hakkına sahiptir. Uzmanlaşmış gruplar yılda bir kez olmak üzere merkez komitesine, çalışmalarına ait bir rapor sunarlar.
Merkez komitesi, farklı dallarda uzmanlaşmış grupların çalışmaları arasında iyi düşünülmüş bir koordinasyonun sağlanması için çaba harcar. Grupların çalışma raporları S.I.A. nın genel yönetim raporuna dahil edilir.
Uzmanlaşmış gruplar, üyelerine ait bir isim listesi tutarlar.

Madde 22. Uzmanlaşmış gruplar gelirlerini bizzat kendileri yönetirler. Her uzmanlaşmış grubun bireysel üyeleri ve kollektif üyelerinin aidat miktarı, bu grubun genel kurulu tarafından tesbit edilir. Uzmanlaşmış gruplar Birliğe, miktarı S.I.A. delegeler kurulu tarafından tesbit edilen yıllık bir mâli katkıda bulunurlar.

IV. ORGANİZASYON

Madde 23. Birliğin organları şunlardır:
A) Genel Kurul
B) Delegeler Kurulu
C) Merkez Komitesi
D) Onur Kurulu
E) Genel Sekreterlik

A. Genel Kurul

Madde 24. Olağan genel kurul, kural olarak, her iki yılda bir toplanır. Ayrıca, genel kurul en az üç bölümün veya yüz üyenin isteği üzerine toplantıya çağırılabilir. Merkez komitesi de, durumun gerektirdiğine inandığı zaman, kendi insiyatifi ile, bir genel kurul çağrısında bulunabilir.

Madde 25. Birliğin son iki yıllık çalışması, Birlik Başkanının raporu olarak Genel Kurulun bilgisine sunulur.

Madde 26. Daha sonra genel kurul, delegeler kurulu tarafından yapılan öneriler konusunda karar verir, bu öneriler özellikle şu konulardadır:

a) Tüzüğün ve onur yönetmeliğinin revizyonu,

b) Birliğin onur üyelerinin atanması,

c) Bir sonraki olağan genel kurulun yer ve tarihi,

d) Birliğin dağılması,

Madde 27 Onur üyelikleri, delegeler kurulunun önerisi üzerine verilir. Bu konudaki önerilerin, delegeler kurulunun gündemine girmesinden en az 15 gün önce, görüşü alınmak üzere merkez komitesinin bilgisine sunulması gerekir.

Madde 28. Daha önce delegeler kurulundan geçmemiş her cins öneri için yalnızca tartışma açılabilir, karar alınamaz.

Madde 29. Genel Kurul dolayısıyla, ister toplu oturumlar, ister uzman gruplara olsun bildiriler ve raporlar sunulacak, tartışmalar yapılacak ve teknik tesislere geziler düzenlenecektir.

Madde 30. Genel Kurulu düzenlemek ve yönetmek üzere bir mahalli komite kurulacaktır. Bu komite, genel kurulun toplanacağı yerdeki Birlik Şubesi tarafından seçilecektir.

Madde 31. Mahalli komite, merkez komitesi ile anlaştıktan sonra, Birlik üyelerine ve gerekiyorsa bölgenin önemli kişilerine davetiyeler gönderecek ve genel kurulun programını hazırlıyacaktır.

Madde 32. Onur üyeleri ve S.I.A. nın davetlileri Merkez Komitesi adına toplantıya çağırılırlar. Bu davetlerin masrafları, merkezi kasadan karşılanır.

Madde 33. Birlik başkanı yalnızca, genel kurul tarafından ele alınan konular üzerindeki konuşmaları yönetir. Bütün diğer açıklamalar ve gösterileri yönetme işini mahalli komite başkanı yapar.

B. Delegeler Kurulu

Madde 34. Delegeler kurulu, bölüm temsilcileri ve uzmanlaşmış grupların temsilcilerinden oluşur. Her bölümün üç temsilci hakkı vardır. Bölümün sıradan üyelerinin sayısı 120 yi geçtiği zaman, ilâve her 60 üye için bir temsilci daha tayin edilir. Geri kalan ve 30 dan fazla sayıda olan üye grubu, bir temsilci verecek tam bir grup olarak kabul edilir. Bir bölüme dahil olmayan sıradan üyeler, kendi temsilcilerini belirleme işinde seçmenler grubu olarak mütalâa edilirler; merkez komitesine, seçicilerin isim ve imzalarını havi bir tutanak ile danışma sonuçlarını bildirirler. Buna mukabil, bölümler için ön görülen en az üç temsilci ile temsil edilme hakkına sahip değildirler.
Her uzmanlaşmış grup, S.I.A. nın bireysel üyesi olmak şartıyla iki temsilci gönderebilir. Temsilcilerin adları, kurul oturumundan önce genel sekreterliğe yazılı olarak bildirilmelidir. Temsilci sayısı, delegeler kurulunun oturum tarihinde bölümlerin sahip olduğu üye sayısı esasına göre tayin edilir.

Madde 35. Delegeler kurulu, Birliğin diğer organlarının yetki alanına girmeyen bütün sorunlarda karar sahibidir; görevleri bilhassa şunlardır:

a) Birliğin dahili organizasyonu ve ana çalışma alanları üzerinde karar verir,

b) Yeni bölümlerin ve yeni uzmanlaşmış grupların kabulünü karara bağlar ve onların tüzük veya yönetmeliklerini onaylar;

c) Birlik Başkanını, merkez komitesinin diğer üyelerini ve iki denetleyici ile onların yedeklerini tayin eder,

d) İsviçre Onur Kurulu başkan ve üyelerini tayin eder,

e) Merkez komitesi tarafından belirlenmiş özel komisyonların başkan ve üyelerini tayin eder ve yönetmeliklerini tasdik eder,

f) Yıllık raporu, hesapları ve bütçeyi onaylar, madde 53'e uygun şekilde aidat miktarını tesbit eder,

g) Birliğin yönetmelik ve şartnamelerini onaylar,

h) Fevkalâde üyeleri tayin eder,

i) Genel Kurula sunulacak bütün önerileri hazırlar.

Madde 36. İstisnai olmak üzere, merkez komitesi tarafından kabul edilmiş projeler konusunda delegelerin kararları yazılı olarak alınabilir.

Madde 37. Eğer kurul başka türlü karar vermemişse öneri oylamaları el kaldırılarak, seçimlerse gizli oyla yapılır. Oylamada basit çoğunluk seçimde ise oyların salt çoğunluğu aranır; adayların hiç birinin salt çoğunluğu kazanamaması halinde nisbî çoğunluk istenir. Salt çoğunluğu belirleyebilmek için yalnızca geçerli oylar hesaba katılır.

Madde 38. Delegeler kurulunun toplantı tarihi, bölümlere altı hafta önce bildirilecektir. Delegeler kurulunun toplantısından en geç dört hafta önce, bölümlerden gelen öneriler merkez komitesine verilmiş olacaktır. Bölümlerin önergelerini havi gündem, delegeler kurulunun toplantısından üç hafta önce bölümlere gönderilecektir. Merkez komitesi, âcil durumlarda bu süreleri kısaltabilir.

C. Merkez Komitesi

Madde 39. Merkez komitesi, Birliğin yönetimini ve üçüncü kişiler karşısında Birliğin temsili işini üstlenir. Birlik başkanı ve sekiz ile oniki arasında değişen üyeden oluşur. Komite ancak, üyelerinin çoğunluğu mevcut olduğunda, geçerli kararlar alabilir.

Madde 40. Merkez komitesi üyeleri iki yıllık bir süre için seçilirler ve yeniden seçilme hakkına sahiptirler.

Madde 41. Oturumları Birlik başkanı yönetir. Merkez komitesi, kendi içinden bir başkan yardımcısı ve bir sayman seçer. Birliği, sayman ya da genel sekreterin imzalarından biri de bulunmak kaydıyla Başkan veya Başkan yardımcısının imzası bağlar.

Madde 42. Merkez komitesi, delegeler kurulunun veya genel kurulların karara bağlayacağı bütün konuları hazırlar ve gerekli raporları sunar.

Madde 43. Diğer yandan, merkez komitesinin görevleri şunlardır:

a) Genel sekreteri, genel sekreter yardımcısını ve genel sekreterlik memurlarını seçer, ve ücretlerini tesbit eder, genel sekreterliğin çalışmalarını gözetim altında bulundurur,

b) Başkanların konferanslarının, delegeler kurulunun ve genel kurulların toplantısının gündemlerini tesbit eder, bununla beraber genel kurul gündemi mahalli komite ile işbirliği yapılarak hazırlanır,

c) Tüzüğün uygulanmasına dikkat eder,

d) Üyelerin kabul ve çıkarılmasına karar verir, bunun için madde 8 deki yetki sınırları içinde kalır.

e) Birliğin mali işlerini düzenler ve varlığını (servetini) yönetir,

f) Bölümlerle temas kurar, önerilerini inceler ve bölümler arası ilişkileri kolaylaştırır,

g) Uzmanlaşmış grupların çalışmalarını düzenler,

h) Birliğin yönetmelik ve şartnamelerini yayınlar,

i) Yarışmaların gözetim işini üstlenir ve teknik mahiyetteki uyuşmazlıklarda araya girer,

k) Ülkedeki ve dış ülkelerdeki benzer kuruluşlarla olan ilişkileri sağlam tutar, gayretlerini destekler ve toplantılar, kongreler vb. için Birlik temsilcilerini tayin eder,

l) Diğer kuruluşlara veya diğer gruplara ait ortaklıklara S.I.A. nın katılıp katılmayacağına karar verir,

m) Birliğin yayınları ile ilgili anlaşmaları sonuca bağlar,

Madde 44. Merkez komitesi, özellikle Birliği ilgilendiren bazı probemleri, raporlar ve öneriler hazırlanması için komisyonlara iletmeye yetkili kılınmıştır. Birliğin faaliyetlerini ilgilendiren bazı önemli konular üzerinde karar vermek için sürekli komisyonlar kurulabilir; uzmanlaşmış gruplar tarafından tayin edilen komiteler, komisyonlarla aynı vasıfta mütalâa edilirler. Komisyonlar, Birlik başkanından yetki alınmak suretiyle, genel sekreterlik servislerinden yardım alabilirler. Bu komisyonlarda merkez komitesini, komite üyelerinden biri Birlik genel sekreteri veya yardımcısı temsil edebilir.
Merkez komitesi, kuracağı komisyonlar için yönetmelik yayımlayabilir.

Madde 45. Merkez Komitesi, önemli sorunların incelenmesi ve delegeler kurulunun hazırlanması için Başkanların katıldığı bir konferans düzenleyebilir. Bu konferans bir yandan, bölüm başkanları ve uzman grupların başkanları, diğer yandan merkez komitesi üyelerinden teşekkül eder.
Tartışmalar Birlik başkanı tarafından yönetilir.

Madde 46. Merkez komitesi ve komisyon üyelerine ücret ödenmez. Birlik için yaptıkları harcamalar kendilerine ödenir. Merkez komitesinin kongrelere ve ilişkili kuruluşların toplantılarına gönderdiği temsilcilerin masrafları da kendilerine ödenir.

D. Onur Kurulları

Madde 47. Onur kurullarının organizasyonu, amacı ve yargılama usulü, Birlik tüzüğünün eklerinden olan onur talimatnamesi ile tesbit edilmiştir.

Madde 48. Onur kurullarının, onur talimatnamesinde öngörüldüğü şekilde çalışabilmesi için, bölümler kendi çalışma alanları içinde gerekli herşeyi eksiksiz yapmak zorundadırlar.

E. Genel Sekreterlik

Madde 49. Genel sekreterlik Birliğin bürosunu teşkil eder ve Birliğe ait diğer organların yetki alanında olmamak şartıyla bütün gündelik işleri düzenler. Genel sekreterlik, Birlik Başkanının gözetimi altında olur ve genel sekreter tarafından yönetilir.

Madde 50. Özel bir yönetmelik genel sekreterin görev ve yükümlülüklerini belirtir. Genel sekreter ve yardımcısı merkez komitesi üyesi değildirler, fakat komitenin oturumlarında oy kullanmadan tartışmaya katılmak üzere bulunurlar.

Madde 51. Genel sekreterliğin ikamet yeri Birliğin ikamet yeri olmalıdır.

V. BİRLİĞİN PARA VE MALLARI

Birliğin maddi varlığı (serveti) yalnızca taahhütleri için kullanılır. Düzgün bir hesap tutma amacıyla Birlik, gelir ve gider defteri ve aynı şekilde varlık defteri tutar; özel malları için ve eğer varsa özel taahhütleri veya yönetimi ile ilgili olduğu bazı işleri için de ayrı hesap tutar. Bütün hesaplar mali yıl sonunda durdurulur, mali denetleyiciler tarafından incelenir ve bu denetleyicilerin raporu delegeler kuruluna sunulur.
İki mali denetleyici ve iki yardımcı iki yıllık bir süre için delege kurulu tarafından tayin edilir; bu kişiler tekrar seçilebilirler.

Madde 53. Üyeler, miktarı delegeler kurulu tarafından tesbit edilen (madde 35, f) aidatı Birliğe öderler. 30 yaşını doldurmamış bireysel üyeler yıllık aidatın sadece yarısını öderler. 65 yaşına gelen ve en az yirmi yıldır Birliğe dahil olan bireysel üyeler müteakip yıldan itibaren yıllık aidatın yarısını öderler .Yılın ikinci yarısında Birliğe kabul edilen üyeler de yıllık aidatın yarısını ödemek durumunda olurlar ve nihayet son iki ay içinde kabul edilmiş olanlar ise bu yarı - aidatı ödemekten muaf tutulurlar.

Onur üyeleri ve fevkalâde üyeler aidat ödemezler.

Uzmanlaşmış gruplar Birliğe, miktarı delegeler kurulu tarafından tesbit edilen yıllık bir katkıda bulunurlar.

Madde 54. Bütçe, geçerli süre içinde delegeler kurulunun onayına sunulmalıdır. Kazanç ve kayıpların hesabı, bilanço ve malî denetçilerin raporu, aynı şekilde bütçe özeti, üyelerin bilgisine sunulmalıdır.

VI. TÜZÜĞÜN REVİZYONU (Gözden geçirilmesi)

Madde 55. Tüzük revizyonu, merkez komitesi veya üç bölüm veya en az yüz bireysel üye tarafından teklif edilebilir; teklifi üyeler yapıyorsa bunlar merkez komitesine, delegeler kuruluna iletilecek olan yazılı istekle başvurmalıdırlar. Değişiklik önerileri delegeler kurulu tarafından incelenir ve bu incelemenin sonucu kabul veya red teklifi ile birlikte karar için genel kurula havale edilir. Üyelere genel kurul için çağrıda bulunulduğu zaman, merkez komitesi kendilerine değişiklik önerileri hakkında bilgi verecektir.

25 Eylül 1953 tarihli delegeler kurulunda kabul edilmiş ve Locarno, 27 Eylül 1953 tarihli genel kurulda onaylanmıştır.